

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

**LEARNING MANAGEMENT BY THE FOUR NOBLE TRUTHS METHOD
ON HISTORY FOR GRADE 9, BORVORNDHAMMAPRAYUTVIDDHAYA
SCHOOL STUDENTS, NAI MUEANG SUB-DISTRICT
MUEANG DISTRICT SURIN PROVINCE**

พระยุง ชยานนโท (ชวน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

พระยุง ชยานนโท (ชวน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Learning Management by The Four Noble Truths Method
on History for grade 9, Borvorndhammaprayutviddhaya
School Students, Nai Mueang Sub-District
Mueang District Surin Province**

Phra Nhong Jayānando (Chhoun)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Art
(Teaching Social Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์เรื่อง "การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ. ดร.โกนิจู ศรีทอง)

(ดร.ปิ่นทอง ใจสุทธิ)

(รศ. ดร.สมชัย ศรีนอก)

(ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ)

(ผศ. ดร.บุญเลิศ จีร์ภัทร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

ผศ. ดร.บุญเลิศ จีร์ภัทร์

ประธานกรรมการ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระยุง ชยานุนโท)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิद्या
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย : พระยุง ชยานนโท (ชวน)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

- : ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ พธ.บ. (สังคมศึกษา),
M.A. (Linguistics), Ph.D. Social Science, (Buddhist Studies)
- : ผศ. ดร. บุญเลิศ จีร์ภัทร์ วท.บ. (สถิติ), พธ.ม. (พัฒนาทางเศรษฐกิจ),
Ph.D. (Social Science)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิद्या ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิद्या ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ห้อง ๓/๑ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิद्या ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด ๓๐ คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิद्या ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน เชื่อมโยงกันภายในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความสนใจ ให้ความร่วมมือ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์

๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิद्या ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน ได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๑๓.๘๐/

๒๗.๕๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = ๓.๐๘๙/๑.๗๕๖ เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t - test พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ผลการวิจัยโดยภาพรวม แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชา ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน แก้ปัญหาการเรียนรู้ได้ตรงประเด็น เน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตัวเองอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีทักษะการคิดวางแผนในการเรียนรู้ที่ดี มุ่งให้ผู้เรียนแสดงบทบาทในการกระบวนการเรียนรู้จนสามารถนำไปสู่การพัฒนาผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

Thesis Title : Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9, Borvonthammaprariyutviddhaya School Students, Nai Mueng Sub-district Mueng District Surin Province.

Researcher : Phra Nhoung Jayānando (Chhoun)

Degree : Master of Arts (Teaching Social Studies)

Thesis Supervisory Committee

- : Dr. Niwes Wongsuwan B.A. (Teaching Social Studies), M.A. (Linguistics), Ph.D. Social Science, (Buddhist Studies)
- : Asst. Prof. Dr. Boonlert Chirapatr, B.Sc. (Statistics), M.A. (Development Economics, Ph.D. (Social Science))

Date of Graduation : January 21, 2019

Abstract

The purposes of This was experimental research. The main objectives were as, to study Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9, Borvonthammaprariyutviddhaya School Students, Nai Mueng Sub-district Mueng District Surin Province. And to study an achievement from studying according to Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9, Borvonthammaprariyutviddhaya School Students, Nai Mueng Sub-district Mueng District Surin Province, pre and post learning. The sample size for this research corrected by purposive sampling number 30 persons. The implements for this research were as. Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9, as fourth unit learning as case Thai democracy history development amount 5 learning plans and the achievement from learning 30 points. The fourth unit learning as case Thai democracy history development amount 5 learning plans and the achievement from learning

Result had found that:

1) The learning result from study Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9, Borvonthammaprariyutviddhaya School Students, Nai Mueng Sub-district Mueng District Surin Province was had the efficiency because, it had clear step for activities form, and link within learning process. The learners had interested participate and then take to develop and can be to learn problems solve by creatively.

2) The achievement from learning for learning result from study Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9, Borvonthammaprariyutviddhaya School Students, Nai Mueng Sub-district Mueng District Surin Province. The fourth unit learning as case Thai democracy history development amount 5 learning plans and the achievement from learning had average (\bar{X}) as = 13.80/27.53, standard deviation (S.D.) = 3.089/1.756 and then when take for

(T - test) has found that students have got achievement for posttest higher than pretest by statistics significance as .05.

On over research result has pointed that, the learning result from study Learning Management by the Four Noble Truths Method on History for Grade 9. There were system for activities learning with clear and creative and focus to problems solve, then emphasize for self-learning by creatively. Learners have skill and plan to learn and point for learners show their learning until can develop their efficiency.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย จากการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ และการให้กำลังใจของท่าน ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ ผศ.ดร. บุญเลิศ จิรภัทร์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตั้งแต่เริ่มจัดทำโครงร่าง วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการวิจัย ตลอดจนงานวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ครบทั้ง ๕ บท ผู้วิจัยจึงขอเจริญพรขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอเจริญพรขอบคุณคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ประกอบไปด้วย รศ.ดร. โกนิญฐ์ ศรีทอง ประธานกรรมการ ดร. ปิ่นทอง ใจสุทธิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร. สมชัย ศรีนอก กรรมการ ผศ.ดร. บุญเลิศ จิรภัทร์ กรรมการ และ ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ กรรมการ และเลขานุการ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณและเจริญพรขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือทั้ง ๕ ท่าน มีท่านพระมหาสมบูรณ์ สุธมโม รศ.ดร., ผศ.ดร. จตุพล พรหมมี, นางสุธาทิพย์ หมอกเจริญ, นางสมพร ทองกุล, นางอชิษฐาน เชื้อโพน ที่ได้ให้การอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไขจนเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน

ขอเจริญพรขอบคุณนายกิตติศักดิ์ คงทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการทดลองใช้เครื่องมือทางการวิจัยภายในโรงเรียน

ขอเจริญพรขอบคุณนางสาวคันสนีย์ นัดกล้า ซึ่งเป็นครูพี่เลี้ยง ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำและอนุเคราะห์ให้ใช้ห้องเรียนในการทดลองเครื่องมือทางการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน ทั้งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและนอกกลุ่มตัวอย่าง

ขอขอบคุณในความเมตตาของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ประกอบด้วย รศ.ดร. สมชัย ศรีนอก ผู้อำนวยการหลักสูตร, พระวิเทศ พรหมคุณ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร, ผศ.ดร. ชวาล ศิริวัฒน์ อาจารย์ประจำหลักสูตร, นายกิตติศักดิ์ ณ สงขลา อาจารย์พิเศษ, พระศักดิ์ดา อคคปญโญ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร, และนางสาวยุภาพร ศรีนอก เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ที่ได้ให้การอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องการเรียนการสอนและจัดทำหนังสือราชการต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี

พระยุง ขยานนโท (ชวน)

๒๑ มกราคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ณ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานของการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	๘
๒.๒ ประวัติของโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา	๒๑
๒.๓ หลักอริยสัจ ๔ กับการเรียนการสอน	๓๕
๒.๔ หลักพุทธวิธีการสอน	๕๒
๒.๕ การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน	๕๕
๒.๖ สื่อกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๖๒
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๑
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๙
๓.๒ กลุ่มประชากรในการวิจัย	๗๙
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๐

๓.๔	ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	๘๐
๓.๕	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๒
๓.๖	การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
๓.๗	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	
๔.๑	ผลการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	๘๖
๔.๒	ผลการเก็บข้อมูลทางการวิจัย	๙๓
๔.๓	ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์	๙๔
๔.๔	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๖
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๙๗
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๙๘
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๑๐๓
บรรณานุกรม		๑๐๔
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๙
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๑๑
	ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (IOC)	๑๑๗
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย (try out)	๑๓๒
	ภาคผนวก จ ผลวิเคราะห์จากการทดลองเครื่องมือวิจัย (try out)	๑๓๔
	ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกเครื่องมือเก็บข้อมูลการวิจัย	๑๔๐
	ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจริง	๑๔๒
	ภาคผนวก ซ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๔๕
ประวัติผู้วิจัย		๑๙๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์	๑๙
๒.๒ โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา	๒๙
๒.๓ โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ส๒๓๒๐๑ ชั้น ม. ๓ ภาคเรียนที่ ๑	๓๒
๒.๔ โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ส๒๓๒๐๑ ชั้น ม. ๓ ภาคเรียนที่ ๒	๓๕
๒.๕ แผนญาณ ๓ หรือรอบ ๓ อาการ ๑๒ ในอริยสัจ ๔	๔๖
๒.๖ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เทคนิคสำคัญตามหลักอริยสัจ ๔	๔๙
๔.๑ เนื้อหาที่เลือกมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	๘๗
๔.๒ ผลการประเมินเครื่องมือทางการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ	๙๒
๔.๓ ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย	๙๒
๔.๔ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	๙๓
๔.๕ แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	๙๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ ผู้บริหาร ครูและนักเรียนกับการศึกษา ๔.๐	๕๖
๒.๒ กรอบแนวคิดทางการวิจัย	๗๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การอ้างอิงพระไตรปิฎกจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.ม. (ไทย) ๖/๑๖/๔๗ หมายถึง วินัยปิฎก มหาวรรค ภาษาไทย เล่ม ๖ ข้อ ๑๖ หน้า ๔๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ ดังนี้

คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ		พระวินัยปิฎก	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.ม. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	ภาษาไทย

คำย่อ		พระสุตตันตปิฎก	ชื่อคัมภีร์	ภาษา	
ที.ม. (ไทย),	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	ภาษาไทย
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	ภาษาไทย
ม.ม. (ไทย),	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก์	ภาษาไทย
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวรรค	ภาษาไทย
อง.ปญจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	ภาษาไทย
ช.ป. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ชุตทกนิกาย	ปฎิสัมภิตามรรค	ภาษาไทย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลหรือจากสื่อใด ๆ ไปสู่บุคคล เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์พัฒนาให้มนุษย์ได้เติบโตทั้งทางด้านสมอง สติปัญญา ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น มีการจัดทำและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัย สามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนรู้ได้เข้าใจและมีความรู้ได้ง่ายขึ้น ประเทศไทยนั้นเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้มีการตรากฎหมายการศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ให้ผู้ได้รับความรู้ได้ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยการศึกษานั้นมี ๓ รูปแบบ คือ (๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษิตตามหลักสูตรที่มีการกำหนดองค์ความรู้ วิธีการศึกษา ระยะเวลา และจุดมุ่งหมายที่แน่นอน อีกทั้งมีการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเต็มที่ (๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษิตที่มีความยืดหยุ่นขององค์ความรู้ วิธีการศึกษา ระยะเวลา รูปแบบบริหารจัดการศึกษา ระยะเวลาตลอดจนการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนกลุ่มที่มีความจำเป็นโดยไม่สามารถไปเรียนตามระบบการศึกษาในระบบได้ รัฐบาลจึงได้จัดการศึกษานอกระบบ โดยมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และศูนย์การเรียนรู้นอกระบบขึ้น เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ไม่สามารถศึกษาในระบบได้ ส่วนหลักสูตรและเนื้อหา นั้น ก็มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการและสภาพปัญหาของผู้เรียน (๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษิตที่กำหนดให้ผู้เรียนนั้นสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเอง ตามความพร้อม ความสนใจ โอกาส และศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยสื่อในการศึกษิตนั้นจะไม่กำหนดอยู่ที่สื่อการเรียนรู้อหรือตัวบุคคลอย่างเดี่ยว แต่ยังสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากทั้งประสบการณ์ สังคม สิ่งแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ^๑

การศึกษาไทยในปัจจุบัน เป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีหลากหลายรูปแบบให้มนุษย์ได้ศึกษิตค้นคว้าด้วยตัวเองได้อย่างรวดเร็วโดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษิตในสถานศึกษาของไทย เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ขอบเขตภายใต้จินตนาการของมนุษย์ที่สร้างขึ้น การศึกษิตเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา การปฏิรูปประเทศที่ผ่านมา ทั้งการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กฎระเบียบ รวมถึงนโยบายใหม่ ๆ ที่มาพร้อมกับรัฐมนตรีแต่ละคน มักมุ่งเป้าหมายให้ครูและโรงเรียนจำนวนมาก หรือในวงกว้างต้องปรับตัวจากเดิมมาก แม้การเปลี่ยนแปลงนโยบายจะมีเจตนาที่ดี แต่เมื่อไม่ได้มีการเตรียมการเปลี่ยนผ่านรับความเปลี่ยนแปลงให้รอบคอบ นอกจากจะไม่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการเรียนการสอนแล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อเชิงลบที่ไม่ได้ตั้งใจต่อนักเรียนและครูทั่วประเทศ เช่น นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาสู้อ” เมื่อปี ๒๕๖๐ ที่มุ่งหมายลดจำนวนชั่วโมงเรียนวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่

^๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, หมวด ๓ ระบบการศึกษา, ๒๕๔๒, หน้า ๕.

นักเรียนมีส่วนร่วม แต่เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีภาระงานมากอยู่แล้ว ประกอบกับไม่สามารถออกแบบกิจกรรมที่ทั้งสนุกและทั้งทำให้เด็กได้เรียนรู้ได้ หลายโรงเรียนจึงจัดกิจกรรมมากมายขึ้น ในขณะที่มีโรงเรียนไม่น้อยมีความกดดันเรื่องคะแนนโอเน็ต และครูกังวลเรื่องการสอนเนื้อหาให้ครบตามหลักสูตรแกนกลาง จึงใช้เวลาส่วนนี้เพื่อติวข้อสอบ ซึ่งตรงกันข้ามกับเจตนาของนโยบายอย่างสิ้นเชิง แม้หลายนโยบายจะมีการนำร่องทดลองในบางโรงเรียนก่อนจะขยายผลทั้งประเทศ แต่ยังคงขาดกระบวนการวิจัยและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานอย่างเที่ยงตรง ประกอบกับครูและผู้บริหารต่างมีความกังวลว่าต้องปฏิบัติตามนโยบายให้ได้ผล ผลการประเมินต่าง ๆ ในเอกสารจึงอาจไม่จำเป็นต้องสอดคล้องความเป็นจริงแต่อย่างใด^๒

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเรียกร้องให้ครูและผู้อำนวยการต้องพัฒนาทักษะที่ต่างจากเดิม โรงเรียนต้องการพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ในการใช้งานนวัตกรรมการเรียนรู้มาสนับสนุนการเปลี่ยนผ่าน แต่การมีพี่เลี้ยงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนได้ หากโรงเรียนยังอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของนโยบายและกฎระเบียบของโรงเรียนรัฐที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การพัฒนาและการบริหารบุคลากรในภาคการศึกษาที่ตอบสนองกับนโยบายส่วนกลางเท่านั้น รวมถึงการขาดการสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูและผู้บริหารที่จะนำนวัตกรรมไปปรับใช้ ในด้านปัญหาการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาที่ยังเห็นอยู่ คือ ผู้สอนส่วนใหญ่สอนแบบบรรยายเนื้อหาตามหนังสือ ขาดเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ทำให้เด็กนักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือฝึกแก้ปัญหาในห้องเรียน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพราะเบื่อหน่ายต้องท่องจำทั้งในเนื้อหาวิชาที่หลากหลายหมวดสาขา และเนื้อหาสาระบางอย่างก็ไม่ได้นำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ เทคนิค วิธีการเรียนการสอนใหม่ ให้ทันกับยุคสมัย และจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการพัฒนาทั้งความคิด ความถนัด ความสนใจของแต่ละคน ครูต้องสอนวิธีแสวงหาความรู้มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ เน้นผู้เรียนมากกว่าเน้นเนื้อหาวิชา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นทักษะสำคัญของบุคคลในยุคศตวรรษที่ ๒๑^๓

ในด้านมุมมองการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์นั้นจะฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักวิธีการแสดงความคิดเห็น และสอนให้คนใจกว้างเพียงพอที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน หากความคิดเห็นนั้นมีหลักฐานมีเหตุผลความน่าเชื่อถือเพียงพอ เพราะวิชาประวัติศาสตร์ฝึกให้คิดหลาย ๆ แบบ และพร้อมที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะคำอธิบายใหม่ ๆ ที่อาจจะไม่หลงเหลือซากร่องรอยของคำอธิบายเดิมก็ได้ เนื่องจากการอธิบายเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ขึ้นอยู่กับหลักฐานที่ค้นพบ ซึ่งย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อมีการค้นพบหลักฐานใหม่ เมื่อนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ หรือการฝึกฝนให้มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง ควรมีใจกว้างยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยไม่ยึดติดกับคำอธิบายเดิม ๆ หรือความเชื่อเดิม หากพิจารณาให้ดีจะพบว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่นำไปใช้ใน

^๒ กชกร ความเจริญ, **ปฏิรูปการศึกษาไทย**, สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๑, หน้า ๒.

^๓ กานต์รวี บุชยานนท์, สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียน, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) กรุงเทพฯ, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

การประกอบอาชีพได้จริง ๆ ไม่เฉพาะอาชีพที่เห็นชัดเจน เช่น ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ หรือแม้แต่อาชีพที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเท่านั้น อาชีพข้าราชการทั่วไป ชาวบ้านธรรมดา นักเขียน โดยเฉพาะอาชีพนักการเมือง ก็ต้องใช้ความรู้จากวิชาประวัติศาสตร์ที่ได้รับการฝึกฝนหรือเรียนมาในการประกอบอาชีพหากขาดความรู้ความเข้าใจ ในประวัติศาสตร์แล้ว ย่อมไม่รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ การเรียนประวัติศาสตร์เพื่อให้เข้าใจดีที่ว่าเพราะอะไร ทำไมเหตุการณ์แบบนี้จึงเกิดขึ้น จะได้ระมัดระวังป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในปัจจุบัน หรือไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจเกิดขึ้นซ้ำรอยกับอดีต ประวัติศาสตร์สอนให้รู้จักบททวนอดีตอยู่เสมอ เพื่อให้ปัจจุบันมีความมั่นคง และเพื่ออนาคตที่ดียิ่งยืน ซึ่งเราจะพบว่าการหยุดชะงักในสังคมไทย โดยเฉพาะการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนเป็นเพราะเรา ไม่ค่อยได้นำความรู้วิชาประวัติศาสตร์มาใช้ในชีวิตจริง ทั้งที่ในความเป็นจริงเราสามารถนำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาใช้ประโยชน์ได้ไม่น้อยกว่าวิชาด้านวิทยาศาสตร์

วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คนไม่น้อย แต่ส่วนใหญ่แล้วผู้เรียนมักจะมีทัศนคติว่าเป็นวิชาที่ไม่น่าสนใจ สอนไม่สนุก จนกระทั่งเกิดข้อเสนอนี้ว่าควรหาครูที่สอนสนุก ๆ มาสอนวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดความจำเป็นจะต้องทบทวนว่า เพราะเหตุใดครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์จำนวนไม่น้อยจึงสอนไม่สนุก พลอยทำให้เด็กและผู้คนในสังคมมีทัศนคติต่อวิชานี้ว่าไม่น่าสนใจ ลำดับแรกต้องทบทวนหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่าทางด้านเนื้อหา มีความยากง่ายอย่างไร อีกด้านหนึ่งไม่ว่าครูผู้สอนจะจบประวัติศาสตร์หรือไม่ ก็ต้องสอนประวัติศาสตร์ หรือครูประวัติศาสตร์เองก็ต้องสอนทั้ง ๕ สาระ ทั้งที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญและชอบทั้ง ๕ สาระ หลักสูตรที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปทำให้ครูต้องสอนในเรื่องที่ตนเองไม่เชี่ยวชาญ เป็นการใช้คนไม่เหมาะกับงาน ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ หากครูผู้สอนไม่ได้ชอบวิชานี้เป็นทุนเดิม ไม่ได้เรียนมาทางด้านนี้โดยตรง อีกทั้งมีทัศนคติว่าวิชานี้ไม่น่าสนใจ ครูผู้สอนเองยังคิดแบบนี้ รวมทั้งไม่เข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วยแล้ว บรรยายภาคการเรียนประวัติศาสตร์ยิ่งไม่น่าสนใจมากขึ้นอีก ส่วนในด้านผู้เรียนเองก็มีทัศนคติด้านวิชาประวัติศาสตร์ว่า เป็นวิชาที่สอนให้ผู้เรียนอยู่แต่ในโลกของอดีตไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่กำลังก้าวหน้าอย่างไร้พรมแดน^๔

ทัศนคติและมุมมองดังกล่าว นับว่าเป็นปมปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทางการคิดที่สำคัญกระบวนการหนึ่งและเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าทุกคนได้รับการฝึกให้รู้วิธีการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอ ย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้รับการฝึกฝน บุคคลที่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ แล้ว สามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงได้ ย่อมประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังอาจนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ ความสามารถในการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา ความคิดและประสบการณ์เดิมของบุคคลมาประกอบกัน เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยมีแบบพฤติกรรมหรือวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างมีลำดับขั้นตอนของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ปัญหาต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ^๕

^๔ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, บทความ : ปัญหาของการเรียนประวัติศาสตร์, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๕๗.

^๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, บทความทางพุทธศาสนา : อริยสัจ ๔ แก้ปัญหาชีวิต, ต. ศาลายา อ. พุทธมณฑล จ. นครปฐม : ๗๓๑๗๐, ๒๕๖๐.

ในทางพระพุทธศาสนามีหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่ก่อนที่พระองค์ได้บรรลุธรรมเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนถึงพระองค์ได้ตรัสรู้ธรรมเป็นศาสดาเอกของโลก พระองค์จะใช้เวลาแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอนดังปรากฏในหลักของอริยสัจ ๔ ประการ เป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งดำเนินการแก้ปัญหาตามเหตุผลตามเหตุปัจจัย คือ การแก้ปัญหาของบุคคลด้วยปัญญาของตัวบุคคลนั่นเอง โดยไม่ต้องอาศัยการดลบันดาลประทานพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เป็นสังฆธรรมความจริงที่เกี่ยวกับชีวิตของคนทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด อยู่ในเพศหรือภาวะใด จะต้องประสบด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น เพื่อยืนยันถึงหลักอริยสัจว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทุกอย่างโดยเฉพาะในการแก้ปัญหาชีวิตในสังคมโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ตาม จึงขอเสนอแนะหลักอริยสัจ ๔ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ทุกข์ ขั้นตัวปัญหา จัดเป็นขั้นแฉกหรือแสดงปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจ และรู้รอบเขต กล่าวคือ ต้องรู้สภาพปัญหา ความไม่พอใจ ความติดขัดบกพร่องที่บุคคลได้ประสบหรือเกิดขึ้นในชีวิตของตน โดยต้องกำหนดรู้ ทำใจยอมรับ ทำความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของมันให้แจ่มชัดว่าเป็นปัญหาหรือไม่ เป็นปัญหาใหญ่หรือปัญหารอง

ขั้นที่ ๒ สมุทัย ขั้นสาเหตุของปัญหา จัดเป็นขั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหาซึ่งจะต้องแก้ไขกำจัดให้หมดสิ้นไป กล่าวคือ ต้องแสวงหาสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวก่อให้เกิดปัญหา หรือเกิดความติดขัดบกพร่องในชีวิตบุคคล โดยให้ค้นหาสาเหตุแห่งปัญหาหรือที่มาของความทุกข์ต่าง ๆ ให้ถูกต้องชัดเจน และต้องเป็นสาเหตุต้นต่อจริง ๆ

ขั้นที่ ๓ นิโรธ ขั้นดับปัญหา จัดเป็นขั้นชี้บอกภาวะปราศจากปัญหาซึ่งเป็นจุดหมายที่ต้องการ ให้เห็นว่าการแก้ปัญหานั้นเป็นไปได้ และจุดหมายนั้นควรเข้าถึงซึ่งจะต้องให้สำเร็จให้จงได้ หรือทำให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา โดยกำหนดจุดหมายปลายทางที่แน่นอน พร้อมทั้งกำหนดจุดหมายและเป้าหมายรองไว้ด้วยว่าแต่ละขั้นตอนนั้นมีจุดหมายและเป้าหมายเพียงใดแค่ไหน

ขั้นที่ ๔ มรรค ขั้นลงมือแก้ปัญหา จัดเป็นขั้นกำหนดวิธีการและรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติในการลงมือแก้ปัญหา กล่าวคือ การลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการตามวิธีการอย่างละเอียดเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้นตอน โดยกำหนดวางวิธีการ วางแผนงานและรายการที่จะต้องทำให้ละเอียด^๖

พระพุทธศาสนามีหลักการสำคัญอยู่ที่อริยสัจ ๔ ประการ ที่จัดว่าเป็นแก่น หรือเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นสังฆธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ หรือเป็นหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แก้ปัญหานั้นเอง จากการศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้มองเห็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ รวมทั้งได้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจสี่ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่ละเอียดอ่อนของพระพุทธเจ้า^๗ จึงมีความสนใจศึกษาถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจสี่ มาเป็นกระบวนการสอนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อศึกษาคูผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจสี่ต่อไป

^๖ ส.ม. (ไทย), ๑๙/๕/๔๑๙ - ๔๒๗.

^๗ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ที่ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖, หน้า ๘๓๖.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๔.๑.๑ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด ๒ ห้องเรียน ห้อง ๓/๑ มีจำนวนนักเรียน ๓๐ คน และห้อง ๓/๒ มีจำนวนนักเรียน ๓๐ คน รวมนักเรียน ทั้ง ๒ ห้อง มีจำนวน ๖๐ คน

๑.๔.๑.๒ กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ห้อง ๓/๑ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด ๓๐ คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย รายประวัติศาสตร์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ห้อง ๓/๑ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่เพื่อทำการทดลองในการวิจัย คือ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑.๔.๕.๑ ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาในรายประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย แล้วนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๕ แผน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ คือ

๑) ชั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกข์ (Analyze Problems)

๒) ชั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

๓) ชั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

๔) ชั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

๑.๔.๕.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ได้จากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ แล้วทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบทดสอบทั้งหมดจำนวน ๓๐ ข้อ แล้วนำผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนไปเปรียบเทียบกัน

๑.๕ สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะประสบการณ์และความคิด อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งได้มาตามหลักการวัดและประเมินผล ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความคิดหรือพุทธิพิสัย ด้านอารมณ์และความรู้สึกหรือจิตพิสัย และด้านทักษะปฏิบัติหรือทักษะพิสัยที่ผู้สอนกำหนดไว้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจสี่ หมายถึง การสอนโดยการประยุกต์หลักอริยสัจ ๔ ตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ เพื่อใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ ประการได้แก่

๑. ชั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกข์ (Analyze Problems)

๒. **ขั้นวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)**

๓. **ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)**

๔. **ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)**

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มวิชาที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

วิชาประวัติศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในอดีต และสิ่งที่มนุษย์ได้กระทำ หรือสร้างแนวความคิดไว้ทั้งหมด รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดจากเจตจำนงของมนุษย์ ตลอดจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หรือธรรมชาติที่มีผลต่อมนุษยชาติ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔
๒. ครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ในการจัดการเรียนรู้
๓. สถานศึกษามีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ใช้พัฒนาผลการเรียนของนักเรียน

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัด
สุรินทร์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการดำเนินงานวิจัยโดยได้
เรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้

- ๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
- ๒.๒ ประวัติของโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา
- ๒.๓ หลักอริยสัจ ๔ กับการเรียนการสอน
- ๒.๔ หลักพุทธวิธีการสอน
- ๒.๕ การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน
- ๒.๖ สื่อกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จัดทำขึ้นสำหรับ
ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการ
เรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้าน
ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อ
พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตาม
เป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วม
รับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริม
สนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐาน
การเรียนรู้ที่กำหนดไว้^๑

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้
เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ
เป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมี
ความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษา
ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนา
ตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึง
สถานศึกษาจะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, โรงพิมพ์คุรุ
สภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑, คำนำ.

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกระดับและครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย จึงได้ศึกษาเนื้อตามลำดับ ดังนี้

๒.๑.๑ จุดเน้นสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑

จุดเน้นที่สำคัญเบื้องต้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ศึกษารวบรวมมาเป็นแนวคิดนั้น ได้แก่

๒.๑.๑.๑ วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ^๒

๒.๑.๑.๒ หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- ๒) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
- ๓) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- ๔) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- ๕) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๖) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์^๓

^๒ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑, หน้า ๖.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑, หน้า ๖.

๒.๑.๑.๓ จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข^๔

๒.๑.๑.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

๑) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

(๑) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

(๒) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

(๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑, หน้า ๖.

ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

(๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

(๕) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

๒) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- (๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- (๒) ซื่อสัตย์สุจริต
- (๓) มีวินัย
- (๔) ใฝ่เรียนรู้
- (๕) อยู่อย่างพอเพียง
- (๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- (๗) รักความเป็นไทย
- (๘) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง^๕

๒.๑.๑.๕ มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนจะต้องได้รับการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- ๑) ภาษาไทย
- ๒) คณิตศาสตร์
- ๓) วิทยาศาสตร์
- ๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๕) สุขศึกษาและพลศึกษา

^๕ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑, หน้า ๗.

๖) ศิลปะ

๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี

๘) ภาษาต่างประเทศ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด^๖

๒.๑.๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลจากความเจริญทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกในปัจจุบัน ทำให้ประชากรใน ส่วนต่าง ๆ ของโลก มีการเคลื่อนไหวหลอหลอมให้เป็นประชากรโลกและรวมเป็นสังคมเดียวกัน การที่สังคมโลกจะดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุข ประชากรจะต้องเป็นพลเมืองดีทั้งในระดับโลกและระดับประเทศย่อม ลงมาจนถึงสังคมเล็กที่สุด สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความสำคัญในด้านพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี มีเหตุผลด้วยกุศลจิต คิดสร้างสรรค์มั่นในคุณธรรม นำความรู้เพื่อ การดำเนินชีวิตที่ความสุข โดยใช้เทคนิควิทยาการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม ได้อย่างมีความสุข

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียน ๑๒ ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขา สังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อ ส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีซึ่งถือเป็น ความรับผิดชอบของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมีความอดทน อดกลั้น ยอมรับใน

^๖ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑, หน้า ๘.

ความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์ และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยกำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ สาระ ศาสนาศีลธรรมจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

๑) ด้านความรู้ จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา ปรัชญาและศาสนา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น ในลักษณะบูรณาการ

๒) ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะกระบวนการ เช่น ทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม เป็นต้น

๓) ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เป็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่มรักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข^๗

๒.๑.๒.๑ วิสัยทัศน์กลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่ม ดังนี้

๑) เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำเป็นผู้มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ โดย

(๑) นำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี

(๒) นำความรู้เกี่ยวกับโลกของเรามาสร้างความเข้าใจในกระบวนการก่อเกิดสภาพแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อการตัดสินใจในการดำรงชีวิตในสังคม

(๓) นำความรู้เรื่องการเมืองการปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติของตน

^๗ คณะครูโรงเรียนศรีอยุธยา, หลักสูตรโรงเรียน, พิมพ์ที่ โรงเรียนศรีอยุธยา เลขที่ ๑๔๙ ถนนพิศิษฐ์พญาบาล ต. ท่าตะเภา อ. เมือง จ. ชุมพร : ๘๖๐๐๐, ๒๕๕๒, หน้า ๔.

(๔) นำความรู้เรื่องการผลิต การแจกจ่าย การบริโภคสินค้าและบริการ มาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อการประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม

(๕) นำความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรม ศาสนา มาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

(๖) นำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ในสังคมและกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม

๒) ได้บูรณาการสรรพความรู้ กระบวนการและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ ตามเป้าหมายของท้องถิ่นและประเทศชาติ การเรียนการสอนต้องใช้ข้อมูล ความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลก เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

๓) ผู้เรียนอภิปรายประเด็นปัญหาร่วมสมัยกับเพื่อนและผู้ใหญ่ สามารถแสดง จุดยืนในค่านิยม จริยธรรมของตนอย่างเปิดเผยและจริงใจ ขณะเดียวกันก็รับฟังเหตุผลของผู้อื่นที่ แตกต่างจากตนอย่างตั้งใจ

๔) การเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของการส่งเสริมการคิดขั้นสูงในประเด็น หัวข้อที่ลึกซึ้ง ทำทนาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ได้รับการประเมินที่ เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ทุกมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม มีการจัดเตรียมโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของสังคมที่ให้ผู้เรียนได้นำ สิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต^๔

๒.๑.๒.๒ คุณภาพผู้เรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้กลุ่ม สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วยศาสตร์สาขาต่าง ๆ หลายแขนง มีลักษณะเป็นพหุวิทยาการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้ง แสดงบทบาทและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสภาพแวดล้อม จากองค์ประกอบ ดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพของ ผู้เรียน ดังนี้

๑) ยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำ หลักธรรมคำสอนไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

๒) ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามไว้เป็นมรดกของชาติ เพื่อสันติสุขของสังคมไทย และสังคมโลก

^๔ คณะครูโรงเรียนศรีอยุธยา, หลักสูตรโรงเรียน, พิมพ์ที่ โรงเรียนศรีอยุธยา เลขที่ ๑๔๙ ถนนพิชิตบุรี พยาบาล ต. ท่าตะเภา อ. เมือง จ. ชุมพร : ๘๖๐๐๐, ๒๕๕๒, หน้า ๘.

๓) มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ภาคภูมิใจในความเป็นไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้

๕) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม มีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

๑) ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัยและเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

๒) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

๓) ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

๔) ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๑) ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

๒) ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนา มากยิ่งขึ้น

๓) ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

๔) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การ

ทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑) ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒) ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ใน ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

๓) ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้ เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑) ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๒) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความ ประสงค์ได้

๓) ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

๔) ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้ อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

๕) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต^๔

๒.๑.๒.๓ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันใน สังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับ ตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และ ค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ, *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง : (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม)*, ๒๕๕๑, หน้า ๕.

๑) ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

๒) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

๓) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๔) ประวัติศาสตร์ เป็นการพูดถึงเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

๕) ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๐}

๒.๑.๒.๔ สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

^{๑๐} กระทรวงศึกษาธิการ, ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง : (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม), ๒๕๕๑, หน้า ๓.

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๑}

๒.๑.๓ การจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติอย่างต่อเนื่อง จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และความเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนช่วยให้ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนมีความรัก ความภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย ทั้งนี้หลักสูตรการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑) สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์ ได้ระบุตัวชี้วัดที่ผู้เรียนในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๓ จะต้องบรรลุ โดยมีเนื้อหาสาระ ว่าด้วยการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างมีเหตุผล ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก โดยสังเขป วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือ และความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษ

^{๑๑} กระทรวงศึกษาธิการ, ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง : (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม), ๒๕๕๑, หน้า ๔.

ที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการขจัดปัญหาความขัดแย้ง วิเคราะห์พัฒนาการของไทย สมัยรัตนโกสินทร์ วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย สมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

ในการเรียบเรียงเนื้อหารายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์นั้น จะต้องเรียบเรียงให้ตรงตามสาระการเรียนรู้แกนกลาง สอดคล้องกับตัวชี้วัด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ แต่ละหน่วยนั้นสามารถอ่านทำความเข้าใจได้ง่าย มุ่งเน้นการวิเคราะห์ รวมทั้งการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย น่าอ่านมากขึ้น^{๑๒}

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์นั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางดังกล่าวพร้อมทั้งเนื้อหาสาระการเรียนรู้แกนกลางและตัวชี้วัด^{๑๓} มาประกอบการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๓	๑. วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง ◆ วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
	๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๓	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกโดยสังเขป	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นเอเชีย) ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป ◆ พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นเอเชีย) โดยสังเขป
	๒. วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการ

^{๑๒} ณรงค์ พ่วงพิศและคณะ, **ประวัติศาสตร์ ม. ๓**, พิมพ์ที่ บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด : ๖ ๒๕๕๑, คำนำ.

^{๑๓} กระทรวงศึกษาธิการ, **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง : (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม)**, ๒๕๕๑, หน้า ๗๓.

ร่วมมือ และความขัดแย้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการจัดปัญหาความขัดแย้ง	และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ◆ ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ
--	--

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๓	๑. วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ ๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ๓. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย ๔. วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย	◆ การสถาปนากรุงเทพมหานครเป็น ราชธานีของไทย ◆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ◆ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีในการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ ◆ พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่าง ๆ ◆ เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัยและผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ◆ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ◆ บทบาทของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบันในสังคมโลก

(ตารางที่ ๒.๑ ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์)

กล่าวโดยสรุปแล้ว เยาวชนจำเป็นต้องได้รับการศึกษาในสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจสังคมโลกที่ซับซ้อน สามารถปกครองดูแลตนเองและเอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโลกได้ ดังนั้น ตลอดระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ใช้ความรู้อย่างมีความหมายเพื่อการตัดสินใจ การสำรวจ การสืบค้น การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และนำทางตนเองและผู้อื่น เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนรู้โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้ ในด้านการจะศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ ให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ประกอบด้วย หรือให้ผู้เรียนได้พบเห็นกับของจริง ก็ยิ่งเพิ่มพูนประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นเนื้อหาในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ได้จัดเรียบเรียงมาอย่างเหมาะสมจะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ และช่วยให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ เห็นคุณค่า และตระหนักในความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ สามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้อย่าง

เป็นระบบ และเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาตามที่หลักสูตร กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี

๒.๒ ประวัติของโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา

โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยาเป็นโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาตั้งอยู่ในวัดพรหม สุรินทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนบวรธรรมประยุต วิทยาเป็นสถานที่ดำเนินการวิจัย จึงได้ศึกษาประวัติของโรงเรียน ดังนี้

๒.๒.๑ ความเป็นมาของวัดพรหมสุรินทร์

วัดพรหมสุรินทร์เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่บริเวณภายในเขตกำแพง ชั้นนอกทางด้านทิศใต้ของตัวเมือง ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า สร้างขึ้นมาในสมัยใด สันนิษฐานว่า สร้างประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีอายุการสร้างมาประมาณ ๒๐๐ ปี มีเจ้าอาวาสปกครองวัดติดต่อกัน ประมาณ ๑๐ รูป เดิมทีเดียวกับวัดนี้ได้ตั้งอยู่ที่ศตวรรษแรกของวัดพรหมสุรินทร์ มีชื่อเรียกว่า วัดศาลาแดง มีเนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ ๒ งาน มีพระอาจารย์ผิว เป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้น ปัจจุบันเป็นที่ธรณีสงฆ์ของ วัดต่อมาเห็นว่าสถานที่คับแคบ จึงได้ย้ายมาตั้งในสถานที่ปัจจุบันได้รับการบริจาคที่ดินจากนางจันทร์ ไมยรัตน์ จำนวนเนื้อที่ ๓ ไร่ คือ บริเวณปัจจุบัน และได้ตั้งชื่อวัดใหม่ว่า วัดสินธุ์ณรงค์ หรือวัดตระสนธิ์ และได้ดำเนินการซื้อที่ดินต่ออีกจนมีเนื้อที่ ๓๐ ไร่เศษ และได้การพัฒนาวัดมาตามลำดับเมื่อพระ อาจารย์ผิว มรณภาพลง พระครูวิมลศีลพรต (หลวงพ่อกุศล) ๒๔๒๓ - ๒๔๙๔) ได้ดำรงตำแหน่งเจ้า อาวาสอีกทั้งเป็นเจ้าของคณะจังหวัดสุรินทร์รูปที่ ๓

ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๘๓ ซึ่งเป็นสมัยสงครามอินโดจีน รัฐบาลไทยได้ส่งกอง ทหารเข้าร่วมรบกับฝรั่งเศสที่ประเทศเขมร เนื่องจากสมัยนั้นจังหวัดสุรินทร์ยังไม่มีค่ายทหาร บรรดา ทหารเหล่านั้นซึ่งมาจากส่วนกลางคือ กรุงเทพฯ จากมณฑลนครสวรรค์ เป็นต้น ได้ไปพักตามวัดต่าง ๆ สำหรับวัดพรหมสุรินทร์ก็มีทหารไปตั้งค่ายพักที่บริเวณต้นโพธิ์ ทางด้านทิศใต้บริเวณอุโบสถในปัจจุบัน ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน คือ “สุสานทหาร” มีเสาไม้ปักรอบต้นโพธิ์ และมีที่บรรจุอัฐิของทหารที่ได้ไป สู้รบและได้รับบาดเจ็บจนถึงแก่ความตายและได้มีการทำพิธีศพในบริเวณวัดในปัจจุบันและในสมัยนั้น ในการขนส่งทหารผู้เสียชีวิตจากการสู้รบเป็นไปด้วยความลำบาก จึงใช้วิธีในการต้มเอาเฉพาะกระดูก ส่งกลับไปยังภูมิลำเนาและให้แก่ญาติผู้เสียชีวิต เพื่อบำเพ็ญกุศลตามประเพณี

ประมาณปี ๒๔๘๓ กองกำลังทหารจึงได้ย้ายฐานปฏิบัติการออกจากพื้นที่วัดไปตั้งค่าย อยู่ ในปัจจุบัน คือ กองกำลังสุรนารีที่ ๑๖ ทหารบกจังหวัดสุรินทร์และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ต้องถูกย้ายออกจากพื้นที่ และได้มาขอพึ่งบุญบารมีพระครูวิมลศีลพรตอาศัยอยู่ ณ บริเวณที่ธรณีสงฆ์ ของวัดศาลาแดงในขณะนั้นและต่อมาได้ตั้งเป็นชุมชนบ้านถนนจนถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ พระ ครูวิมลศีลพรตเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์เจ้าอาวาสวัดพรหมสุรินทร์ในสมัยนั้น ได้มรณภาพลงและได้ แต่งตั้งพระมหาหาละเมียด ธมมปญโญ ปช. ๓ (บวรวิद्याณ) เป็นเจ้าอาวาสและได้ดำรงตำแหน่งเจ้า คณะอำเภอปราสาท

เมื่อพระครูบวรวิद्याณดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสและได้บริหารกิจการของวัดและได้ บริหารกิจการของวัดและคณะสงฆ์มาเป็นอย่างดี จึงได้ประชุมคณะกรรมการและมีมติว่าวัดพรหม สุรินทร์มีพื้นที่ไม่พอน ในการขยายการศึกษาและเพื่อเป็นสถานที่สร้างสถานศึกษา คือ โรงเรียนศึกษา

ผู้ใหญ่ พระครูบวรวิชาญาณได้สละทรัพย์สินส่วนตัว จัดซื้อที่เพิ่มเติมทางด้านทิศใต้ของวัดจำนวน ๑๙ ไร่ ๑ งาน ๔๙ ตารางวา ซึ่งในปัจจุบัน คือ สถานที่สร้างโรงเรียนปริยัติธรรมและโรงเรียนการกุศลของวัด ใน พระพุทธศาสนาชื่อว่า โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ พระครูบวรวิชาญาณ ได้มรณภาพลง จึงได้แต่งตั้งพระมหาฉัตร สจจวโร ป.ธ. ๔ (พระครูปริยัติธรรมประยุต) เป็นเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันและดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอปราสาทและเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มี พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชให้ดำรงตำแหน่งเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์

เมื่อครั้งพระครูบวรวิชาญาณดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสนั้น ได้พัฒนาวัดพรหมสุรินทร์ทั้ง ในด้านการสาธารณูปการสาธารณสงเคราะห์ ศึกษาสงเคราะห์และการเผยแผ่มาโดยลำดับ

พ.ศ. ๒๔๙๙ พระครูบวรวิชาญาณและคณะศิษยานุศิษย์ได้ร่วมกันสร้างศาลาการเปรียญ ทำด้วยไม้ตะเคียนเพื่อเป็นสถานที่ศึกษาพระธรรมวินัยและนักธรรมบาลีตลอดถึงการศึกษาผู้ใหญ่ กศน. ในสมัยนั้นศาลาการเปรียญแห่งนี้ได้เป็นสถานที่สร้างบุคลาการของวัดพรหมสุรินทร์ได้เป็นบุคลาการที่มีคุณภาพของประเทศในหลายรุ่น

พ.ศ. ๒๕๐๒ คณะศิษย์วัดพรหมสุรินทร์จัดสร้างหอสมุด หอระฆัง ด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กซึ่งเป็นสถานที่ให้พระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาบาลีนักธรรมตลอดถึงคฤหัสถ์ทั่วไปได้มาศึกษาพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พ.ศ. ๒๕๐๗ พระครูบวรวิชาญาณและคณะกรรมการศิษยานุศิษย์มีความเห็นว่า อุโบสถหลังแรกซึ่งทำด้วยไม้มีอายุเก่าแก่และเสื่อมโทรมตามกาลเวลา เพื่อให้เป็นสถานที่ประกอบกิจของสงฆ์ พระครูบวรวิชาญาณจึงได้จัดสร้างอุโบสถหลังที่สองขึ้น โดยมีจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ในสมัยนั้นเป็นประธานในการทำพิธียกช่อฟ้า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ทรงตัดหวายลูกนิมิตอุโบสถและทรงวางศิลาฤกษ์อาคารเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพรหมสุรินทร์เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙ เวลา ๑๖.๑๕ น. และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้เริ่มสร้างอาคารเรียน ๑ หลัง กว้าง ๑๒.๕ เมตร ยาว ๖๕ เมตร ๓ ชั้น ลักษณะทรงไทยประยุกต์ด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กและใช้เป็นอาคารเรียนหลังปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๑๙ - พ.ศ. ๒๕๒๑ มีพระภิกษุสามเณรได้มาศึกษาธรรมและบาลีปริยัติธรรม เป็นจำนวนมาก พระครูบวรวิชาญาณพร้อมด้วยคณะศิษย์โดยมีพระมหาฉัตร สจจวโร ได้ร่วมจัดหาทุนในการสร้างจัดสร้างกุฏิครึ่งตึกครึ่งไม้ ยาว ๑๕ เมตร กว้าง ๕ เมตร

พ.ศ. ๒๕๒๒ นายวิศิษฐ์ ติเสมอ ได้เป็นสะพานบุญบริจาคทรัพย์สร้างกุฏิครึ่งตึกครึ่งไม้ ยาว ๑๐.๕๐ เมตร กว้าง ๕ เมตร ๑ หลัง

พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้ดำเนินการจัดสร้างเป็นการสร้างกุฏิครึ่งตึกครึ่งไม้มีความยาว ๑๐.๕๐ เมตร กว้าง ๕ เมตร จำนวน ๒ หลัง

พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้จัดสร้างเมรุมาปณสถานคณะศิษย์ได้จัดสร้างโดยมีความประสงค์ เพื่อเป็นสถานที่พระราชทานเพลิงศพพระครูบวรวิชาญาณด้วยความร่วมแรงร่วมใจในคณะศรัทธาและลูกศิษย์ได้สละทรัพย์ตามกำลังศรัทธาในที่สุดเมรุก็ได้สำเร็จสมตามความมุ่งหมายเสร็จสมบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖

๒.๒.๒ สถานปณิธานพัฒนาวัดพรหมสุรินทร์

เมื่อสังคมพัฒนาและระบบการศึกษาได้พัฒนาไปตามลำดับบุคคลกรของชาติก็ต้องพัฒนาไปโดยลำดับเช่นกัน ความต้องการด้านการแสวงหาความรู้ในยุคนี้ต้องศึกษาภายในสถานที่สำคัญ ทางศาสนาคือวัดวัดพรหมสุรินทร์เองถือได้ว่าเป็นหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ที่เปิดโอกาส ทางด้าน การศึกษาให้แก่บุคลากรของชาติ ทั้งนี้เองทางวัดจึงต้องปรับจัดสร้างและพัฒนาในด้านสาธารณูปการ การก่อสร้างขึ้น ซึ่งพระครูปริยัติธรรมประยุต ได้มีดำริจะพัฒนาวัดพรหมสุรินทร์ให้เป็นวัดที่มี เสนาสนะเพียงพอต่อการรองรับพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรม วัดพรหมสุรินทร์เป็น เหมือนแหล่งมอบความรู้อบรมสั่งสอนให้เยาวชนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพพร้อมกับบริการสังคม เมื่อ พัฒนาบุคลากรให้มีความมั่นคงและมีความสามารถพร้อมมีเสปียงที่พร้อม มีความมั่นคงด้าน จิตใจ และความพร้อมด้วย กาย วาจา ใจ เป็นหลักให้แก่พุทธศาสนิกชนเป็นตัวแทนของชาวพุทธเป็นผู้นำ ทางจิตวิญญาณ

ดังนั้นวัดพรหมสุรินทร์จึงเป็นแหล่งพัฒนาคน พัฒนาการศึกษา ส่วนหนึ่งนั้นวัดได้สร้าง ชื่อเสียงด้านการศึกษาของจังหวัดสุรินทร์โดยมีการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่อดีต เมื่อกล่าวถึงวัดพรหม สุรินทร์ ทุกคนจะทราบว่าวัดพรหมสุรินทร์นั้นมีความสำคัญในด้านการศึกษาทั้งแผนกธรรมและบาลี และปริยัติสามัญโดยมีพระเดชพระคุณพระครูปริยัติธรรมประยุต ผู้ที่มุ่งมั่น ตั้งใจ อย่างแน่วแน่ต่อการ สถานต่อของครูอาจารย์ โดยมีพระครูบวรวิชาญาณ อันเป็นต้นตำหรับของพระเถระผู้ให้โอกาส ทั้งนี้จึง เป็นสารสำคัญให้พระครูปริยัติธรรมประยุตมีความตั้งใจโดยยึดหลักว่าเมื่อครูอาจารย์ทำมาดีแล้วเราในฐานะผู้เป็นศิษย์ต้องทำให้ดีกว่าและพัฒนาให้ดีกว่าถือว่าเป็นการบูชาคุณครูอาจารย์อันเป็นที่เคารพรัก ของคณะศิษย์ ด้วยความมุ่งมั่นของพระครูปริยัติธรรมประยุตและคณะกรรมการวัดพรหมสุรินทร์ ศิษ ษยานุศิษย์ ได้ร่วมกันพัฒนาวัดพรหมสุรินทร์มาโดยลำดับจนถึงปัจจุบัน

๒.๒.๓ ลำดับเจ้าอาวาสวัดพรหมสุรินทร์

รูปที่ ๑ - ๑๐ ไม่ปรากฏหลักฐาน

พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๔๕๓ พระอาจารย์ผิว

พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๙๙ พระครูวิมลศีลพรต (หลวงปู่ฤทธิ์) อดีตเจ้าคณะจังหวัด สุรินทร์

พ.ศ. ๒๔๙๙ - ๒๕๒๕ พระครูบวรวิชาญาณ (ละเมียด ธมมปณฺโญ น.ธ. เอก, ป.ธ.

๔) อดีตเจ้าคณะอำเภอบรรพาสาท

พ.ศ. ๒๕๒๕ - ปัจจุบัน พระราชสุตถาลังการ (ฉัตร สจจวโร น.ธ. เอก, ป.ธ. ๔) ที่ ปรีक्षाเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์

หมายเหตุ

พ.ศ. ๒๕๒๕ พระครูปริยัติธรรมประยุต รักษาการแทนเจ้าอาวาส

พ.ศ. ๒๕๒๖ พระครูปริยัติธรรมประยุต ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส

พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์พระราชกณะชั้นสามัญเปรียญที่ พระ โสภณปริยัตยาภรณ์เป็นดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับเลื่อนสมณศักดิ์จากพระโสภณปริยัตยาภรณ์ เป็นพระราชสุตาลังการ และต่อมาได้รับเลื่อนสมณศักดิ์ให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์จนถึงปัจจุบัน^{๑๔}

๒.๒.๔ การตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่วัดพรหมสุรินทร์

แต่ก่อนนักเรียนของสำนักศาสนศึกษาวัดพรหมสุรินทร์ที่จบนักธรรมเอกแล้วเท่านั้นจึงจะมีสิทธิออกไปเรียนโรงเรียนผู้ใหญ่นอกวัดได้มาในปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระมหาฉัตร สจจวโร (พระครูปริยัติธรรมประยุต) เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันและพระมหาเสื่อ สิริปัญญา โดยความเห็นชอบของพระครูบวรวิद्याณจึงได้ดำเนินการขอเปิดการศึกษาผู้ใหญ่ภายในวัดพรหมสุรินทร์ขึ้นเพื่อให้นักเรียนของสำนักไม่ต้องออกไปเรียนที่อื่นและที่สำคัญ คือ ทางวัดสามารถที่จะควบคุมการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีมาตรฐานสูงยิ่งขึ้นโดยมีผู้บริหาร ในพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระครูปริยัติธรรมประยุต เป็นผู้จัดการ พระมหาวัลลภ กลยาโณ เป็นผู้ช่วยและเลขานุการ

๒.๒.๕ การตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนปริยัติบวรวิทยา เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดตั้งขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ โดยมีพระครูปริยัติธรรมประยุต เป็นผู้จัดการโรงเรียนในขณะนั้นและจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกแก่พระครูบวรวิद्याณ อดีตเจ้าอาวาสวัดพรหมสุรินทร์และเจ้าคณะอำเภอปราสาท ได้ขยายการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ และดำเนินการศึกษาเพื่อพระภิกษุสามเณรที่ใคร่ในการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนปริยัติบวรวิทยา (แผนกสามัญ) ผู้บริหาร

พุทธศักราช ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖	พระครูปริยัติธรรมประยุต	เป็นผู้อำนวยการ
พุทธศักราช ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘	พระมหาวิศิต ธีรวโร	เป็นผู้อำนวยการ
พุทธศักราช ๒๕๓๙ - ๒๕๔๓	พระมหาธีรพร ธีรวโร	เป็นผู้อำนวยการ
พุทธศักราช ๒๕๔๔ - ๒๕๕๐	พระมหาสุพจน์ เขมจิตโต	เป็นผู้อำนวยการ

๒.๒.๖ แผนกสามัญโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ได้รับอนุญาตจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ และให้เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีพระครูปริยัติธรรมประยุต ประธานคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เจ้าคณะอำเภอปราสาท เจ้าอาวาสวัดพรหมสุรินทร์ เป็นผู้ก่อตั้งเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล ๑ ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีเขตพื้นที่บริการทั้งในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์และเขตภายนอกเทศบาลเมืองสุรินทร์

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทน

^{๑๔} คณะศิษย์วัดพรหมสุรินทร์, อนุสรณ์ศิษยานุศิษย์วัดพรหมสุรินทร์, พิมพ์ที่ แก้วตาการพิมพ์ ถนนกรุงศรีนอก ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ : ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๕, หน้า ๗.

พระองค์ทรงตัดหวายลูกนิมิตอุโบสถและวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนพระปริยัติธรรม (อาคารโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยาในปัจจุบัน)

วันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๓ ประกอบพิธียกเสาเอกโดยมีพระเทพปัญญาเมธี (ทองอยู่ ญาณวิสุทฺโธ) ปัจจุบันพระธรรมโมลี เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์เป็นประธานฝ่ายสงฆ์และผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ได้มอบให้นายเทียม ศิวสุข รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ปฏิบัติหน้าที่ราชการแทนเป็นประธานฝ่ายฆราวาส

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับอนุญาตจากมหาเถรสมาคมให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

วันที่ ๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนตามหนังสือที่ (๑) ๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โดยใช้ชื่อ “ธรรมประยุตวิทยา” เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระครูปริยัติธรรมประยุต ผู้ก่อตั้งได้เปิดทำการเรียนการสอนเป็นปีแรกเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีนางวิวรรธน์ พูลสวัสดิ์ เป็นผู้ลงนามแทนมูลนิธิศิษย์สัมพันธ์วัดพรหมสุรินทร์ เป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนมีพระมหาธีรพร ธีรวโร (สัชชา นนท์) เป็นผู้จัดการและนายถนอม บุญเต็ม เป็นผู้อำนวยการ

ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อสถานศึกษาจากโรงเรียนธรรมประยุตวิทยา มาเป็นโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ตามหนังสือ สร.(๑)๙/๒๕๕๓ และหนังสือที่ สร.(๑)๑๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ปัจจุบันมีนางสาวไพบูลย์ เกตุเมธี เป็นผู้ลงนามแทนมูลนิธิธรรมประยุตเพื่อการศึกษา (วัดพรหมสุรินทร์) เป็นผู้รับใบอนุญาต นายจรัญยุทธ เสาใย เป็นผู้จัดการ และนายกิตติศักดิ์ คงทรัพย์เป็นผู้อำนวยการ

๒.๒.๗ หลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ. ๑๒๓๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ และคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ ๓๐/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐) โดยมีคำสั่งให้โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๖๑ โดยให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และ ๔ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพและมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา จึงได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และเป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและจัดการเรียน

การสอน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โครงสร้างเวลาเรียน ตลอดจนเกณฑ์การวัดประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับตามความพร้อมและจุดเน้น โดยมีกรอบแกนกลางเป็นแนวทางที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ มีความพร้อมในการก้าวสู่สังคมคุณภาพ มีความรู้อย่างแท้จริงและมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน (Vision)

ภายในปี ๒๕๖๑ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา และชุมชนท้องถิ่น เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้าน ร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก มีความรู้ความสามารถ ในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีทักษะชีวิต ยึดมั่นในประชาธิปไตย อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ การศึกษา รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ มุ่งทำประโยชน์สร้างสิ่งที่ดีงาม ให้แก่สังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขบนพื้นฐานความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า “สถานศึกษาให้โอกาสทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข”

ปรัชญา คำขวัญของโรงเรียน

คำขวัญของโรงเรียน ได้แก่ “วิชาจรณสมปโน ความรู้ คู่คุณธรรม คุณธรรมนำหน้า วิชาการตามหลัง” “ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด กตัญญู” และ “มุ่งมั่นสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน”^{๑๕}

เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของโรงเรียน

“สถานศึกษาให้โอกาสทางการศึกษา” และ “มารยาทงามอย่างไทย”

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งเน้น พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

๑. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๐ มุ่งให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑) **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มี วัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม การ เลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒) **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การ สร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓) **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีกาตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔) **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำเอา กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

^{๑๕} คณะครูโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา, มุทิตาสักการะ (พระโสภณปริยัตยาภรณ์), พิมพ์ที่ แก้วตาการพิมพ์ ถนนกรุงศรีนอก ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ ฯ: ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๔, หน้า ๓๐.

๕) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

๒. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ๒) ซื่อสัตย์สุจริต
- ๓) มีวินัย
- ๔) ใฝ่เรียนรู้
- ๕) อยู่อย่างพอเพียง
- ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๗) รักความเป็นไทย
- ๘) มีจิตเป็นสาธารณะ

พันธกิจโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา

ข้อที่ ๑ โรงเรียนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป ให้สามารถเข้าถึงและได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

ข้อที่ ๒ โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

ข้อที่ ๓ โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นครูวิชาชีพ

ข้อที่ ๔ โรงเรียนส่งเสริมผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงและเป็นสุข

ข้อที่ ๕ โรงเรียนส่งเสริมผู้เรียนให้เข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการทุกระดับ

ข้อที่ ๖ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

กลยุทธ์สถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๑ ประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาของสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง

กลยุทธ์ที่ ๒ ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการประกวด แข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกระดับ

กลยุทธ์ที่ ๓ ผู้สอนได้รับการพัฒนาทางการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพและต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ ๔ ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ตามสภาพจริงและนอกสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๕ ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสุนทรียภาพที่ดี

กลยุทธ์ที่ ๖ การบริหาร จัดการให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาอย่าง
แท้จริง^{๑๖}

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

ส ๒๑๑๐๑ สังคมศึกษาฯ ๑	จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต
ส ๒๒๑๐๑ สังคมศึกษาฯ ๒	จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต
ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษาฯ ๓	จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต
ส ๒๑๑๐๒ สังคมศึกษาฯ ๑	จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต
ส ๒๒๑๐๒ สังคมศึกษาฯ ๒	จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต
ส ๒๓๑๐๒ สังคมศึกษาฯ ๓	จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง ๑.๕ หน่วยกิต

รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓

ส ๒๑๑๐๒ ประวัติศาสตร์ ๑	จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต
ส ๒๒๑๐๒ ประวัติศาสตร์ ๒	จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต
ส ๒๓๑๐๒ ประวัติศาสตร์ ๓	จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต
ส ๒๑๑๐๓ ประวัติศาสตร์ ๑	จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต
ส ๒๒๑๐๔ ประวัติศาสตร์ ๒	จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต
ส ๒๓๑๐๕ ประวัติศาสตร์ ๓	จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ๐.๕ หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา จังหวัดสุรินทร์ (แก้ไขปี ๒๕๖๐)

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มเรียนปกติ เริ่มใช้ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ภาคเรียนที่ ๑	เวลาเรียน น.ก.(ชม)	ภาคเรียนที่ ๒	เวลาเรียน น.ก.(ชม)
รายวิชาพื้นฐาน		รายวิชาพื้นฐาน	
ท๒๓๑๐๑ ภาษาไทยพื้นฐาน	๑.๕ (๖๐)	ท๒๓๑๐๒ ภาษาไทยพื้นฐาน	๑.๕ (๖๐)
ค๒๓๑๐๑ คณิตศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕ (๖๐)	ค๒๓๑๐๒ คณิตศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕ (๖๐)
ว๒๓๑๐๑ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕ (๖๐)	ว๒๓๑๐๒ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕ (๖๐)
ส๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา	๑.๕ (๖๐)	ส๒๓๑๐๒ สังคมศึกษา	๑.๕ (๖๐)
ส๒๓๒๐๑ ประวัติศาสตร์ ๓	๐.๕ (๒๐)	ส๒๓๒๐๒ ประวัติศาสตร์ ๓	๐.๕ (๒๐)
พ๒๓๑๐๑ สุขศึกษา	๐.๕ (๒๐)	พ๒๓๑๐๒ สุขศึกษา	๐.๕ (๒๐)

^{๑๖} คณะครูโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา, หลักสูตรโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐), พิมพ์ที่
โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ถนนกรุงศรีนอก ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ ฯ: ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๔, หน้า ๒๐.

พ๒๓๑๐๑ พลະคีศึกษา (วอลเลย์บอล)	๐.๕ (๒๐)	พ๒๓๑๐๒ พลະคีศึกษา (บาสเกตบอล)	๐.๕ (๒๐)
ศ๒๓๑๐๑ ศิลปะ๕	๑.๐ (๔๐)	ศ๒๓๑๐๒ ศิลปะ๖	๑.๐ (๔๐)
ง๒๓๑๐๑ การงานฯ	๑.๐ (๒๐)	ง๒๓๑๐๒ การงานฯ	๑.๐ (๒๐)
อ๒๓๑๐๕ ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ๕	๑.๕ (๖๐)	อ๒๓๑๐๖ ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ๖	๑.๕ (๖๐)
รวมเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน	๑๑.๐ (๔๕๐)	รวมเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน	๑๑.๐ (๔๕๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		รายวิชาเพิ่มเติม	
ค๒๓๒๐๑ คณิตศาสตร์เพิ่มเติม	๑.๐ (๔๐)	ค๒๓๒๐๒ คณิตศาสตร์เพิ่มเติม	๑.๐ (๔๐)
ว๒๑๒๐๑ คอมพิวเตอร์	๑.๐ (๔๐)	ว๒๑๒๐๒ คอมพิวเตอร์	๑.๐ (๔๐)
อ๒๓๒๐๑ ภาษาอังกฤษสื่อสาร๓	๑.๐ (๔๐)	อ๒๓๒๐๑ อังกฤษสื่อสาร๔	๑.๐ (๔๐)
รวมเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติม	๓.๐ (๑๒๐)	รวมเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติม	๓.๐ (๑๒๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๖๐	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๖๐
กิจกรรมแนะแนว	๒๐	กิจกรรมแนะแนว	๒๐
กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี	๒๐	กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี	๒๐
ชุมนุม/ชมรม	๑๕	ชุมนุม/ชมรม	๑๕
กิจกรรมจิตอาสา	๕	กิจกรรมจิตอาสา	๕
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	๖๒๐ ชม.	รวมเวลาเรียนทั้งหมด	๖๒๐ ชม.

(ตารางที่ ๒.๒ โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา)

คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ ส ๒๓๒๐๑

รายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ภาคเรียนที่ ๑ จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต เวลา ๒๐ ชั่วโมง

ศึกษาขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนศึกษาวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัวและท้องถิ่นของตน ศึกษาวิธีการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่ตั้ง และสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นทวีปเอเชีย) ที่มีผลต่อการพัฒนาต่าง ๆ โดยสังเขป การพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นทวีปเอเชีย) โดยสังเขป ศึกษาถึงอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก (เมโสโปเตเมีย อียิปต์ กรีก โรมัน) ที่มีผลต่อการพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยสังเขป ความร่วมมือ ความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองโดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ในการสืบค้นข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม กระบวนการคิด การแก้ปัญหา ใช้การสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อนำกระบวนการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของโลก และทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ทั่ว ๆ ไปในเขตต่าง ๆ ของโลก ในปัจจุบัน

รหัสตัวชี้วัด

ส ๔.๑ ม. ๓/๑

ส ๔.๑ ม. ๓/๒

ส ๔.๑ ม. ๓/๓

ส ๔.๒ ม. ๓/๑

ส ๔.๒ ม. ๓/๒

ส ๔.๒ ม. ๓/๓

รวมทั้งหมด ๖ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส ๒๓๒๐๑
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)
๑	วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	ส ๔.๑ ม๓/๑	วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อันมีส่วนสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	๒	๑๐
๒	วิธีการทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ม๓/๒	แนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ เชื่อมโยงสู่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิเคราะห์เหตุการณ์โดยใช้หลักและวิธีการทางประวัติศาสตร์	๓	๑๐
๓	พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นทวีปเอเชีย)	ส ๔.๒ ม๓/๑	การพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นทวีปเอเชีย) โดยยึดหลักของสภาพที่ตั้ง และสภาพทางภูมิศาสตร์	๕	๒๐
สอบกลางภาค				๑	๑๐
๔	การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของโลก นำไปสู่ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐	ส ๔.๒ ม๓/๒ ส ๔.๒ ม๓/๓	การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของโลก เป็นสาเหตุของความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐	๘	๒๐
สอบปลายภาค				๑	๓๐
รวมตลอดภาคเรียน				๒๐	๑๐๐

(ตารางที่ ๒.๓ โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ส๒๓๒๐๑ ชั้น ม. ๓ ภาคเรียนที่ ๑)

คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ ส ๒๓๒๐๒

รายวิชาพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ภาคเรียนที่ ๒ จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต เวลา ๒๐ ชั่วโมง

ศึกษามูลเหตุและปัจจัยในการสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานี โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งราชวงศ์จักรี การพัฒนาและการปฏิรูปประเทศ ในด้านการเมืองการปกครอง ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. ๒๓๒๕ – พ.ศ. ๒๓๙๔) ในด้วยรูปแบบการปกครองในราชธานี การปกครองหัวเมือง และการปกครองประเทศราช การชำระแก้ไขปรับปรุงด้านกฎหมายและระบบการศาลของไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การปกครองสมัยการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย (พ.ศ. ๒๓๙๔ - พ.ศ. ๒๔๗๕) ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ไปจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ ซึ่งถือว่าเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย มุ่งไปสู่ยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้านมาก เช่น ด้านการปกครอง ด้านกฎหมายการศาลรวมไปถึงด้านการทหารและตำรวจ ศึกษาการปกครองของไทยหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน การปกครองประเทศสมัยประชาธิปไตย การปกครองภายใต้คณะราษฎร เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นคือ กบฏบวรเดชสมัยการปกครองระบอบเผด็จการ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ การปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ วิฤตการณ์การนองเลือด ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ระหว่างประเทศไทยกับชาติต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ประเทศเพื่อนบ้าน พม่า ญวน (สงคราม ๙ ทศ สงครามไทยญวนในเขมร) ความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศราช (ล้านนา หัวเมืองมลายู ล้านช้าง เขมร) ความสัมพันธ์กับรัฐมหาอำนาจ เช่น จีน และกลุ่มประเทศในโลกตะวันตก (โปรตุเกส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ฯลฯ) เกี่ยวกับการเสียดินแดนของไทยให้กับชาติตะวันตกในสมัย รัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ เพื่อรักษาไว้เพื่อความเป็นเอกราชของชาติไทย การแก้ไขสนธิสัญญาเสียเปรียบ (สนธิสัญญาบาว์ริง) และยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตความสัมพันธ์กับรัฐมหาอำนาจในสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ เช่น กรณีพิพาทอินโดจีน พ.ศ. ๒๔๘๔ ขบวนการเสรีไทย สงครามเย็น ศึกษาพัฒนาการเศรษฐกิจไทย สมัยรัตนโกสินทร์ สภาพเศรษฐกิจก่อนติดต่อกับชาติตะวันตก การพัฒนาเศรษฐกิจไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ เศรษฐกิจสมัย ร. ๖ – ร. ๗ สภาพเศรษฐกิจหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบัน แผนเค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติของพระยามโนปกรณนิติธาดา นโยบายสร้างชาติทางเศรษฐกิจของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ความเสื่อมของเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เศรษฐกิจระบบทุนนิยม ในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๑ - พ.ศ. ๒๕๐๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ถึงปัจจุบัน (แผนพัฒนาฉบับที่ ๑ - แผนที่ ๙) วิฤตเศรษฐกิจ ๒๕๔๐ และสภาพเศรษฐกิจไทยในสมัยปัจจุบัน

ศึกษาสภาพสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ในเรื่อง โครงสร้างสังคมไทย การทำนุบำรุงพระศาสนา การศึกษาสมัยรัตนโกสินทร์ สังคมไทยสมัยการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย การพัฒนาสาธารณูปโภค สังคมไทยสมัยประชาธิปไตย ศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยการปรับปรุงประเทศ สมัยประชาธิปไตย ศึกษาโครงการในพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในการพัฒนาประเทศ ศึกษาด้านภูมิปัญญาไทย ความหมายและขอบข่ายของภูมิ

ปัญญาไทย การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการ ศึกษาเกี่ยวกับบุคคลสำคัญใน สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครานุวัตติวงศ์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ในการสืบค้นข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม กระบวนการคิด การแก้ปัญหา ใช้การสื่อสารด้วยเทคโนโลยี สมัยใหม่ เพื่อนำกระบวนการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความรักในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเกิดความหวงแหน มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และภูมิใจที่มี องค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุขเหนือหัวของเรา

รหัสตัวชีวิต

ส ๔. ๓ ม ๓/๑ ส ๔. ๓ ม.๓/๒

ส ๔. ๓ ม. ๓/๓ ส ๔. ๓ ม.๓/๔

รวมทั้งหมด ๔ ตัวชีวิต

โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชีวิต	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)
๑	วิเคราะห์ บทบาทของ ไทยในสมัย ประชาธิปไตย	ส ๔.๓ ม.๓/๔	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลง การปกครอง ของไทยปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - การพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคม และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงสมัยปัจจุบัน - เหตุการณ์สำคัญในสมัยกรุง รัตนโกสินทร์ - สนธิสัญญาบาวร์ริง - การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาล ที่ ๕ - การเข้าร่วมสงครามโลก ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โครงการใน พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนาง เจ้าพระบรมราชินีนาถ 	๕	๒๐

			- เศรษฐกิจพอเพียง - การพัฒนาประเทศหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ๒๔๗๕ - บทบาทของไทยที่มีต่อสังคมโลก ในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบัน		
๒	พัฒนาการของกรุงรัตนโกสินทร์	ส ๔.๓ ม.๓/๑	การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี	๔	๑๐
สอบกลางภาค				๑	๑๐
๓	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์	ส ๔.๓ ม.๓/๒	ปัจจัยที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของกรุงรัตนโกสินทร์ ในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ	๔	๑๐
๔	ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย	ส ๔.๓ ม.๓/๓	- บทบาทของพระมหากษัตริย์ - พระราชกรณียกิจในพระมหากษัตริย์ - ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย	๕	๒๐
สอบปลายภาค				๑	๓๐
รวมตลอดภาคเรียน				๒๐	๑๐๐

(ตารางที่ ๒.๔ โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ ส๒๓๒๐๑ ชั้น ม. ๓ ภาคเรียนที่ ๒)

๒.๓ หลักอริยสัจ ๔ กับการเรียนการสอน

อริยสัจ ๔ เป็นหัวข้อธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งหัวข้อหนึ่งในบรรดาหลักคำสอนสำคัญของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวคือ เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงปฏิญาณพระองค์ว่าเป็นสัมมาสัมพุทธะ เพราะทรงรู้แจ้งในอริยสัจ ซึ่งความซึ้งนี้ได้ปรากฏอยู่ในบทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่พระองค์ทรงแสดงเป็นครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์นั่นเองว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปัญญาอันรู้เห็นตามเป็นจริงของเราในอริยสัจ ๔ นี้ มีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ ยังไม่หมดจดดีแล้วเพียงใด ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อนั้น เรายังยืนยันไม่ได้ว่าเป็นผู้

ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณะพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์เพียงนั้น”^{๑๗}

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยกย่องพระสารีบุตรให้เป็นพระธรรมเสนาบดี คือ แม่ทัพธรรม ทรงให้เหตุผลว่า เพราะพระสารีบุตรสามารถแสดงธรรมจักรซึ่งมีอริยสัจ ๔ เป็นแกนกลางได้เสมอ พระองค์ไม่มีพระสาวกรูปใดจะทำให้เทียมถึง แสดงว่าทรงถือเอาอริยสัจ ๔ เป็นมาตรฐานวัดความสามารถของพระสาวกในเรื่องการแสดงธรรม

พระสารีบุตรได้แสดงไว้ว่า อริยสัจ ๔ เป็นที่รวมลงแห่งธรรมที่เป็นกุศลทั้งหลายเหมือน รอยเท้าช้างใหญ่กว่ารอยเท้าสัตว์บกทุกชนิด เอรอยเท้าของสัตว์อื่นทุกชนิดมาใส่ในรอยเท้าช้าง ได้ ฉันทิ ธรรมที่เป็นกุศลทุกอย่างรวมลงในอริยสัจ ๔ ได้ฉันทิ^{๑๘} ถ้าจะกล่าวให้ใกล้เคียงกับชีวิตของคนเราทุกคน อริยสัจ ๔ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาชีวิตและการแก้ไขปัญหาชีวิตนั้น ความทุกข์เป็นปัญหาชีวิตที่เผชิญหน้าทุกคนอยู่ การแก้ไขปัญหาชีวิตจะต้องดำเนินไปตามหลักเหตุผลและสติปัญญา หรือ ดำเนินการให้ถูกต้องตามเหตุของปัญหานั้น ๆ แล้วดับที่เหตุปัญหาก็จะคลี่คลายหรือดับลง

๒.๓.๑ ความหมายและองค์ประกอบของอริยสัจ ๔

การศึกษาในหลักอริยสัจ ๔ นั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติ แต่การปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามก็ต้องอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องด้วย ฉะนั้นเพื่อให้การศึกษาทำความเข้าใจในหลักอริยสัจ ๔ ได้ดียิ่งขึ้นผู้ศึกษาจะต้องทำความเข้าใจในความหมายและองค์ประกอบของอริยสัจ ๔ ดังนี้

๒.๓.๑.๑ ความหมายของอริยสัจ ๔

อริยสัจ แปลว่า ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้บุคคลผู้เข้าถึงให้เป็นอริยชน และความจริงอันทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติห่างไกลจากข้าศึก กล่าวคือ

๑) เป็นความจริงอันประเสริฐ เพราะเป็นความจริงที่เป็นจริงอยู่เสมอ ไม่เปลี่ยนแปลงแปรผันเป็นอย่างอื่น หรือกลับตรงกันข้าม เช่น ชีวิตเจือด้วยทุกข์ ตัณหา (ความทะยานอยากต่าง ๆ) เป็นเหตุแห่งทุกข์นานาประการ ความดับกิเลสตัณหาเป็นความดับทุกข์ และการปฏิบัติชอบในรูปแบบต่าง ๆ เป็นมรรคไปสู่ความดับทุกข์ สิ่งเหล่านี้เป็นความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ตลอดมา ตั้งแต่บรรพกาลจวบจนกระทั่งปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ในการแสดงอริยสัจครั้งแรกนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงยืนยันว่า ธรรมจักรที่พระองค์ทรงหมุนไปแล้วนี้ ใคร ๆ จะหมุนกลับ ไม่ได้ (อุปปฏิวัตติย) คือ ใครจะกล่าวคัดค้านว่า ไม่เป็นจริงหาสำเร็จไม่

๒) เป็นความจริงของพระอริยะ หมายความว่า พระอริยะเจ้าท่านมีความเห็นอย่างนี้ มีความเข้าใจในเรื่องชีวิตอย่างนี้ตรงกัน ไม่ขัดแย้งกัน คือ เห็นว่าชีวิตเจืออยู่ด้วยทุกข์ ตัณหา เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ การดับกิเลสได้เป็นความดับทุกข์ และมรรคมีองค์ ๘ เป็นทางไปสู่ความดับทุกข์ ได้จริง ซึ่งความเห็นความเข้าใจอย่างนี้ อาจสวนทางกับความเห็นของปุถุชนส่วนมากก็ได้

๓) เป็นความจริงที่ทำให้บุคคลผู้เข้าถึงให้เป็นอริยชน แม้เดิมทีเดียวเป็นปุถุชน แต่เมื่อมารู้แจ้งในอริยสัจ ๔ ครบถ้วนบริบูรณ์ทุกประการแล้ว ย่อมแปรสภาพจากปุถุชนเป็นอริยชนไปทันที เหมือนคนจนเมื่อมีทรัพย์ขึ้นก็กลายเป็นเศรษฐีไป

^{๑๗} วิ.ม. (ไทย), ๖/๑๖/๔๗.

^{๑๘} ม.ม. (ไทย), ๑๘/๓๔๐/๕๑๖.

๔) เป็นความจริงอันทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติตามห่างไกลจากข้าศึก ในทางพระพุทธศาสนานั้น ข้าศึกมี ๒ อย่าง คือ ข้าศึกภายนอก อันได้แก่ ผู้มุ่งร้ายต่อเรา และข้าศึกภายใน คือ กิเลสซึ่งเป็นข้าศึกอันร้ายกาจของบุคคล โครบกวณกายให้ไร้ความสงบสุขอย่างไร กิเลสก็รบกวณใจให้ปราศจากความสงบสุขอย่างนั้น บรรดาข้าศึกทั้ง ๒ อย่างนั้น กิเลสดูเหมือนจะเป็นข้าศึกที่ร้ายแรงกว่า เพราะรบกวณใจทุกวันและอิงอาศัยอยู่กับเรา หลอกล่อเราให้ลุ่มหลงแล้วทำร้ายในภายหลัง

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้แจ่มแจ้งในอริยสังขย่อมสามารถกำจัดศัตรูภายในได้ ห่างไกลจากศัตรูภายใน คือ กิเลส ส่วนศัตรูภายนอกนั้นอย่างน้อยที่สุดก็เบาบางลง เพราะบุคคลเช่นนั้นย่อมไม่ก่อศัตรูกับใครไม่มีเวรมีภัยกับใคร จะมีก็แต่ผู้อื่นตั้งตนเป็นศัตรูกับท่านเอง แต่ท่านก็หาเป็นศัตรูด้วยไม่ ความรู้สึกรู้ว่าไม่มีศัตรูเป็นความปลอดภัยโปร่งแจ่มใส เป็นความสุขที่เห็นได้ในปัจจุบัน^{๙๙}

๒.๓.๑.๒ องค์ประกอบของอริยสังข ๔

ในหลักของอริยสังข ๔ คือ ความจริงอันประเสริฐตามที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสไว้ มีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ

๑) ทุกขอริยสังข

อริยสังขข้อแรกที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงคือ เรื่องทุกข์ ที่ทรงแสดงเรื่องทุกข์ก่อนก็เพราะความทุกข์เป็นสิ่งปรากฏชัดในชีวิตมนุษย์ ทุกคนเห็นอยู่ประสพอยู่ทุกวัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้น ๕ เป็นปกติและเป็นปัญหาอันยิ่งใหญ่ของสัตว์โลกทุกชนิด บางทีเมื่อตรัสตอบปัญหาซึ่งมีผู้ถามว่าอะไรเป็นภัยใหญ่ของมนุษย์ ทรงชี้ไปที่ทุกข์ว่าเป็นภัยใหญ่ของมนุษย์ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระพุทธองค์ทรงแสดงความทุกข์ไว้ ๑๑ หัวข้อ คือ

(๑) ชาตทุกข์ คือ ความเกิดเป็นทุกข์ เหตุที่ว่าการเกิดเป็นทุกข์นั้น เราพอมองเห็นได้ด้วยการพิจารณาว่า สำหรับสัตว์ผู้เกิดในครรภ์ (ขลาพุชะ) ทุกข์นี้เกิดขึ้นตั้งแต่สัตว์นอนอยู่ในครรภ์มารดา ต้องขดตัวอยู่ในช่องแคบ ๆ เหยียดมือเหยียดเท้าไม่ได้ จมอยู่ในน้ำคร่ำ สูดกลิ่นเหม็นต่าง ๆ เป็นเวลาแรมปี ครั้นมารดา กินของร้อน เย็น หรือเผ็ดเข้าไป สัตว์นั้นก็ต้องรู้สึก เจ็บแสบ เพราะอาหารนั้น ๆ เข้าไปกระทบ ยามเมื่อจะคลอด ก็ถูกลมให้หัวห้อยลง ถูกบีบรัดผ่านช่องแคบ ๆ ถูกดึงมือ ดึงเท้า จากหมอ ความทุกข์ในยามนี้ย่อมทำให้สัตว์ไม่อาจทนความบีบ คั้นอยู่ได้จึงต้องคลอดออกมาพร้อมร้องเสียงดังลั่น แสดงถึงความทุกข์ทรมาน แม้ความทุกข์ที่เกิดในกำเนิดอื่น ๆ ก็เช่นกัน เป็นความทุกข์ที่แสนสาหัส ไม่ว่าจะเกิดในอบายภูมิ ปิตติวิสัย สัตว์เดรัจฉาน เป็นต้น พระพุทธองค์จึงตรัสไว้ว่า “ความเกิดเป็นทุกข์รำไป”^{๑๐๐}

(๒) ชราทุกข์ คือ ความแก่เป็นทุกข์ เมื่อความแก่เกิดขึ้น ย่อมครอบงำสังขารร่างกายของสัตว์ทั้งหลายให้คร่ำคร่า เปลี่ยนแปลง ผมหงอก ฟันหัก แก้มตอบ ตามืดมัว หูตึง อากาเรเหล่านี้เป็นเพียงร่องรอยของชราที่ปรากฏให้เห็น เหมือนพายุกรรโชกรุนแรง ที่พัดเอากิ่งก้านสาขาของต้นไม้ให้หักลง ยามเมื่อลมสงบ จึงได้ปรากฏให้เห็นซากต้นไม้ไปไม้หักทับถมกัน

^{๙๙} วศิน อินทสระ, หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๔, หน้า ๑๓-๑๔.

^{๑๐๐} วิ.ม. (ไทย), ๑/๓/๔๐.

เพราะ แท้จริงแล้วความชราได้ต้อนชัชชอายุแห่งสัตว์ทั้งหลายไปสู่ฝั่งแห่งมรณะตลอดเวลามิได้ขาดสาย นับตั้งแต่วันแรกที่เกิด สรรพสัตว์มิได้มองเห็นเลยว่า ทุกขณะที่ผ่านไปในแต่ละวันนั้น กำลังถูกความชราลดทอนอายุให้น้อยลงไปทุกที ร่างกายที่เคยมีผิวพรรณเปล่งปลั่ง มีรูปโฉมสง่างาม สุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง เมื่อความชราอย่างกรายเข้ามา ก็ต้องเหี่ยวแห้ง หดหู่ ไม่น่าดู น่าชม เหมือนดอกไม้ที่ถูกต้องแสงอาทิตย์ เหี่ยวเฉาไปฉนั้น ความชราจึงเป็นทุกข์แก่สัตว์ทั้งหลาย

(๓) มรณทุกข์ คือ ความตายเป็นทุกข์ความตายก็คือ การดับจิตของสัตว์ทั้งหลาย ทอดทิ้งร่างกายอันเนาเปื่อยไว้ ความทุกข์ทรมานในเวลาตายย่อมเกิดขึ้นอย่างแสนสาหัส ธาตุไฟในสรีระร่างกาย ย่อมทวีความรุนแรงขึ้น เปรียบเหมือนมีคนมาก่อกองเพลิงไว้เหนือลม ทำให้เกิดความกระวนกระวายระส่ำระสายไปทั่วสรรพางค์กาย และสำหรับสัตว์ที่ได้ก่อกรรมทำบาปอกุศลไว้มาก ย่อมมีกรรมนิมิตคตินิมิตที่เผ็ดร้อน เป็นภาพที่น่ากลัวปรากฏขึ้น เป็นต้น

(๔) โสภทุกข์ คือ ความโศกเป็นทุกข์ เป็นสภาพจิตที่เดือดร้อนระส่ำระสาย กระวนกระวายแห่งเหือดไป ยามนอนก็นอนไม่หลับ ยามรับประทานอาหารก็รับประทานไม่ได้ ทั้งนี้อาจเกิดมาจากการสูญเสียญาติมิตร หรือทรัพย์สินสมบัติ

(๕) ปริเทวทุกข์ คือ ความคร่ำครวญรำพันเป็นทุกข์ มีอาการร้องไห้รำไห้ พิรีพรีไร มีน้ำตาไหล พุ่มพ่าย มีสาเหตุจากการที่มารดา บิดา บุตร ภรรยา หรือญาติ ถึงแก่ความตาย หรืออาจมีสาเหตุมาจากการสูญเสียทรัพย์สินสมบัติ แล้วทำให้บ่นเพื่อละเมอ รวากับคนวิกลจริตทุกวัน เวลา

(๖) ทุกข์ คือ ความทุกข์กาย เป็นความทุกข์ที่ทำให้จิตใจสลดหดหู่ ทอดถอนใจอันเนื่องจากโรคาพาธก็ดี เนื่องจากการที่ตนต้องอาชญา มีการถูกเขียนตีจองจำเอาไว้ ถูกตัดมือตัดเท้าก็ดี เนื่องมาจากการทนทุกข์เวทนาตามลำพังผู้เดียว ไร้ญาติขาดมิตรก็ดี เนื่องมาจากความยากจนเข็ญใจ ไม่มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ

(๗) โทมนัสทุกข์ คือ ความทุกข์ใจ เป็นความทุกข์ที่ทำให้รู้สึกเคืองแค้น แค้นอุราปราศจากความสบาย ปราศจากความสุข ให้รู้สึกน้อยอกน้อยใจอยู่รำไป

(๘) อุปายาสทุกข์ คือ ความคับแค้นใจที่เกิดขึ้นมาจากการประสบภัยพิบัติ อย่างไม่เป็นเหตุ อย่างหนึ่ง เช่น สูญเสียญาติ การสูญเสียสมบัติ บริวาร ท่านอุปมาไว้ว่า โสภทุกข์ เปรียบเสมือนบุคคลที่เคี้ยวน้ำมันให้เดือดอยู่ภายในภาชนะบนเตาไฟ ปริเทวทุกข์ เปรียบเสมือนบุคคลเร่งไฟให้น้ำมันร้อนขึ้นจนพลุ่งเดือดล้นออกมาจากภาชนะ อุปายาสทุกข์ เปรียบเสมือนตั้งน้ำมันซึ่งยังคงค้างเหลืออยู่ในภาชนะ

(๙) อัปปีเยหิ สัมปิโยคทุกข์ คือ ความต้องประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก กล่าวคือ อารมณ์ทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส หากมิได้เป็นที่พึงปรารถนา มิได้เป็นที่รักที่ชบใจ ครั้นเมื่อประสบอารมณ์นั้น ก็ย่อมจะมีจิตเป็นทุกข์ เหตุเพราะรู้สึกเกลียดชัง ไม่รักใคร่ ไม่ปรารถนาจะเข้าไปใกล้ ไม่ปรารถนาจะพบเห็น ปรารถนาจะหลีกเลี่ยงไปให้ไกลแสนไกล แต่เมื่อยังทำไม่ได้ก็ต้องเสวยทุกข์เวทนา

(๑๐) ปิเยหิ วิปปโยคทุกข์ คือ ความต้องพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก กล่าวคือ บุคคลที่ปรารถนาอารมณ์ทั้ง ๕ หากได้ไปคบหาสมาคมด้วยอารมณ์เหล่านั้น บุคคลก็จะรู้สึกพอใจและ มีความสุข แต่หากต้องพลัดพรากจากไป บุคคลย่อมเป็นทุกข์ บุคคลทั้งหลายในโลก ถ้า

พลัดพรากจากบิดามารดา จากพี่น้อง จากบุตรภรรยาและญาติมิตรอันเป็นที่รักใคร่ หรือพลัดพรากจากที่อยู่อาศัย สมบัติพัสถาน บริวารและยศถาบรรดาศักดิ์ ทุกข์นี้แหละจัดเป็นปิเยหิวิปปโยคทุกข์

(๑๑) ยัมปิจฉัง น ลภติทุกข์ คือ ความปรารถนาสิ่งใดแล้ว ไม่ได้สิ่งนั้นสมปรารถนา ความทุกข์นี้แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ทุกข์ประกอบในกาย ได้แก่ การที่บุคคลซึ่งประกอบอาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกสิกรรม หรือ พาณิชยกรรม เมื่อทุ่มเทร่างกายแรงใจให้แก่การงานอาชีพ โดยมีได้ย่อห่อต่อความลำบากตรากตรำ แต่ไม่สามารถสำเร็จประโยชน์ จึงเศร้าโศกเสียใจกับทุกข์ประกอบในจิต ได้แก่ ความปรารถนายศถาบรรดาศักดิ์ ตลอดจนลาภสักการะเงินทอง แต่ไม่สามารถสำเร็จสมเจตนา

กล่าวโดยสรุปแล้ว ทุกข์ได้ปรากฏแก่ตัวเรา เป็นความทุกข์รวบยอด ความทุกข์เหล่านี้ เมื่อกล่าวโดยสรุปอีกอย่างหนึ่งมีเพียง ๒ คือ ทุกข์ทางกาย และความทุกข์ทางใจ ที่ทรงแจกแจงออกไปถึง ๑๑ ประการ ก็เพื่อให้เห็นรายละเอียดแห่งทุกข์ที่มนุษย์ประสบอยู่ว่ามีประการใดบ้าง อนึ่ง ความทุกข์เหล่านี้มีขึ้นได้ก็เพราะมีชั้น ๕ และมนุษย์เรายังยึดมั่นในชั้น ๕ นั้นว่าเป็นเรา เป็นของเราอยู่ ความจริงแล้วชั้น ๕ นี้ เป็นภาระหนักของมนุษย์และสัตว์ดิรัจฉานทั้งหลาย เพียงรูปชั้นอย่างเดียวกันก็เป็นภาระอันหนักเพราะต้องถนอมปรนเปรอ เลี้ยงดูด้วยข้าว น้ำ วันละหลาย ๆ ครั้งจนตลอดชีวิต ยิ่งเวลาเจ็บป่วยก็จะเป็นภาระอันหนักยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นพระพุทธองค์จึงทรงแสดงไว้ว่า

ภารา หเว ปญจกขุณา ชันธเป็นภาระอันหนักแท้

ภารนิกเขปนํ สุขํ การปลงภาระอันนี้เสียได้เป็นความสุข

ส่วนนามชั้นเป็นภาระอันหนักเพราะกิเลสทำให้หนัก เราร้อนอยู่เพราะกิเลสทำให้ร้อน สมดังข้อความที่ทรงแสดงไว้ในอาทิตตปริยายสูตรว่า “ร้อนเพราะไฟ คือ ราคะบ้าง โทสะบ้าง โมหะบ้าง เพราะเกิด แก่ ตาย...บ้าง” ซึ่งรวมเป็นเพลิง ๒ อย่าง คือ เพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์^{๒๑} ทุกข์จึงถือเป็นเรื่องแรกที่คุณคนผู้จะเจริญวิปัสสนาจะต้องเห็นและเข้าใจตามความเป็นจริง โดยการเห็นนี้จะไม่ใช่เพียงการเห็นแบบทั่ว ๆ ไปด้วยการพิจารณาเช่นนี้ แต่ต้องอาศัยภาวนามยปัญญามองให้เห็นตัวทุกข์ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

๒) สมุทัยอริยสัจ

สมุทัยอริยสัจนี้ เรียกเต็มว่า ทุกขสมุทัย แปลว่า การเกิดขึ้นของทุกข์ หรือเหตุเกิดแห่งทุกข์ ความจริงเหตุแห่งทุกข์นั้นมีมาก เช่น ความจน ความเจ็บ ความโง่เขลา เป็นต้น แต่เป็นปลายเหตุหรือตอนปลายของเหตุ ส่วนเหตุขั้นมูลฐานจริง ๆ นั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ ประการหนึ่ง คือ ตัณหา และ ตัณหา นี้เอง คือ ความดิ้นรนทะยานอยาก ทรงจำแนกออกเป็น ๓ ประเภทด้วยกัน คือ

(๑) กามตัณหา ความดิ้นรนทะยานอยากในกามคุณ ความใคร่ในกามคุณ ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันนำใคร่ นำปรารถนา นำพอใจ ทำให้จิตใจดิ้นรนแสหา เมื่อได้แล้วก็ติดอยู่ สยบอยู่ พัวพัน อาลัยอยู่ และปรารถนาจะได้กามคุณที่ประณีตยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทำให้ตัณหายิ่งโหมแรงขึ้นเหมือนไปได้เชื้อ ก่อความกระวนกระวายใจกระทบกระเทือนใจทำให้ใจกังวลไร้ความสงบ

^{๒๑} วิ.ม. (ไทย), ๔/๖๒/๕๕.

(๒) ภาวตัณหา ความด้้นรณะยานอยากในความเป็น คือ อยากเป็นนั่น อยากเป็นนี่ไม่รู้จักพอใจในสิ่งที่ตัวเป็นแล้วทะยานอยากไปเรื่อย ๆ ถ้ากล่าวถึง ความอยาก อย่าง ชาวโลก ความอยากชนิดนี้ ทำให้คนทะเยอทะยานอาจก้าวหน้าในการทำงานอาชีพได้มาก แต่ต้อง ยอมรับความจริงด้วยว่า ในความทะเยอทะยานนั้นมีความทุกข์ความร้อนใจแฝงเร้นอยู่ด้วย ถ้าถึงกับ ต้องยื้อแย่งกับผู้อื่นก็เป็นการสร้างศัตรูรอบตัว ต้องมีเล่ห์เหลี่ยมกลอุบายในการต่อสู้เพื่อให้ได้ชัยชนะ บางคราวอาจต้องถึงใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น ก่อเวรก่อกรรมกันต่อไปไม่สิ้นสุด อนึ่ง ความอยาก เป็นใหญ่ ของคนบางคนได้นำพลเมืองไปตายเสียจำนวนแสนจำนวนล้าน ก่อความกระทบกระเทือนทุกข์ยาก ให้แก่สังคมตลอดถึงโลก และเป็นผลร้ายอันยืดเยื้อต่อเนื่องไปอีกหลายสิบปีเหมือนระลอกคลื่น ซึ่งส่ง ต่อ ๆ กันไป

(๓) วิภาวตัณหา ความอยากไม่เป็นนั่น ไม่เป็นนี่ ความอยากในทางผลัก ในทางลบ ความที่มีลักษณะอึดอัด ระอิดระอา ความอยากที่เจือด้วยโทสะ เช่น อยากด่าคน อยากทำ ร้าย อยากทำลายอะไร ๆ ที่อยู่รอบตัวด้วยความชิงชัง ความอยากชนิดนี้ก่อความทุกข์ในรูปของ ความ อึดอัด คับแค้นใจ ทุรนทुरาย เร่าร้อนอยู่ด้วยเพลิงแห่งโทสะ ริษยา พยาบาท เป็นต้น

ตัณหาทั้ง ๓ แบบนี้ เป็นบ่อเกิดแห่งความทุกข์ส่วนตัวบุคคล และเป็นมูลเหตุ ของอาชญากรรมและภัยต่าง ๆ ในสังคมมากมาย นอกจากทุกข์ในปัจจุบันแล้ว ตัณหายังเป็นสาเหตุให้ บุคคลต้องท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏ เวียนว่ายตายเกิด เป็นทุกข์อยู่รำไป การเกิดย่อย ๆ ก็ต้อง แก่ เจ็บ และตายบ่อย ๆ ย่อมหมายถึงต้องทุกข์บ่อย ๆ ด้วย

ตัณหา ๓ ตามทัศนะของพระมงคลเทพมุนี (สด จนทสโร) ได้ให้ความหมาย แตกต่างไปจากทางปริยัติ โดยท่านมีทัศนะดังนี้

กามตัณหา หมายถึง ความอยากได้ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสในกามภพ ท่าน อธิบายไว้ว่า กามตัณหา อยากได้กาม อยากได้รูป ได้เสียง ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัส นั่นเอง เจ้าถึงต้อง มาเกิด เออ... อยากได้รูป ได้เสียง ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัส ไปตรีนพินแห่งกันปนนี้ รบรา ข่าพินกัน ยับเย็นเป็นที่เดียว เพราะอยากได้รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสนั้นแหละ ไม่ใช่เรื่องอะไร เห็นชัดๆ อย่างนี้ อ้อ...อายนี้เองเป็นเหตุให้เกิดกามตัณหาตัวเอง อ้อนี่ อายตนนะของกามตัณหาทั้งนั้น ในอบายภูมิทั้ง ๔ เปรต นรก อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน เหล่านี้ มนุษย์ สวรรค์ ๖ ชั้น นี้กามตัณหาทั้งนั้น อัยกามนี้เองเป็น ตัวสำคัญ เป็นเหตุ อัยนี้สำคัญนัก

ภวตัณหา หมายถึง ความทะเยอทะยานอยากในรูปภพ ท่านอธิบายไว้ว่า รูป พรหม ๑๖ ชั้น พรหมปารีสัชชา พรหมปุโรหิตา มหาพรหมมา ปริตตภา อัมปมาณาภา อาสัสสรา ปริตตสุภา อัมปมาณสุภา สุภิกินหา เวหัพผลา อัสถัญญัสตตา อวิหา อตัมปา สุทัสสา สุทัสสี อภิณฐา รูปพรหม ๑๖ ชั้น นี้เป็นภวตัณหา อัยนี้อยากได้รูปภพที่เราดำเนินมานั่นเอง ปฐมฌาน ทุตติยาน ตติยาน จตุตถฌาน อัยนี้เป็นรูปพรหม อัยภวตัณหาตัวเองเป็นเหตุให้เกิดในรูปภพทั้ง ๑๖ ชั้น

วิภาวตัณหา หมายถึง ความทะเยอทะยานอยากในอรูปรภพ ท่านอธิบายไว้ว่า อา กาสานัญจายตนฌาน วิญญาณัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน เนวสัณญานาสัณญายตนฌาน อัยนี้ให้ไปเกิดเป็นอรูปรภพ อากาสานัญจายตนนะ วิญญาณัญจายตนนะ อากิญจัญญายตนนะ เนว สัณญานาสัณญายตนนะ อัยนี้ติดอาย ๘ ดวงนี้เอง เมื่อไปติดเข้าแล้ว มันชื่นมันมันสบายนัก กามภพสู้ ไม่ได้ มันสบายเหลือเกิน มันสุขเหลือเกิน ปฐมฌานก็สุขเพียงเท่านั้น ทุตติยานก็สุขหนักขึ้นไป ตติย

ฉานสุขหนักขึ้นไป จตุตถฉานสุขหนักขึ้นไป อากาสนัญญาตนฉาน วิญญาณัญญาตนฉานสุข ยิ่งขึ้นไป อากิญจัญญาตนฉานสุขหนักขึ้นไป เนวสัญญานาสนัญญาตนฉานสุขหนักขึ้นไป มันทิลิกก การละ มั่นยิ่งใหญ่ไพศาลทีเดียว นี้ฝ่ายอรุปรหมทั้ง ๔ ชั้น นี้วิภาตัมหา^{๒๒}

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในทัศนะของพระมงคลเทพมุนีนั่น มุ่งหมายเอาตัณหาที่เป็นไปในภพ ๓ ที่ทำให้มนุษย์ติดอยู่กับตัณหาเป็นชั้น ๆ ไป ในชั้นของกามภพ เป็นสุขอย่างหยาบที่ให้ทุกข์มากกว่าภพที่สูงขึ้นไป แต่เมื่อหลุดจากกามภพที่มีทุกข์เผ็ดร้อน ก้าวเข้าสู่รูปภพของพวกพรหมนั้นก็มีความสุขน้อยลง เสวยสุขจากรูปฉานที่มีความประณีตกว่า แต่ก็ยังมีทุกข์ ก้าวพ้นจากรูปภพนั้นไปถึงอรุปรหมซึ่งมีความสุขประณีตจนพวกพรหมเป็นจำนวนมากมีความเข้าใจว่าเป็นพระนิพพาน แต่แม้กระนั้นที่นั่นก็ยังมีทุกข์อยู่ ความทุกข์อันเกิดจากตัณหา ๓ นี้ ได้มีแล้วแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายตามลำดับของภพ

๓) นิโรธอริยสัง

นิโรธเรียกเต็มว่า ทุกขนิโรธ แปลว่า ความดับทุกข์ เพราะความสิ้นไปของตัณหา ดังพระพุทธพจน์ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรที่ว่า โย ตสสาเยว ตณฺหาโย อเสสวिरาคานิโรโธ จาโค ปฏินิสสัคโค มุตติ อนาลโย. ความดับเพราะคายออกโดยไม่เหลือซึ่งตัณหา นั้น การสละละทิ้งกันไป ความไม่มีอาลัยในตัณหา นั้นแหละคือทุกขนิโรธ โดยใจความสำคัญ นิโรธคือความดับทุกข์เพราะดับกิเลสได้นั่นเอง คำว่านิโรธก็ดี วิมุตติ ปหานะ วิเวก วิราคะหรือไวสสัคคะ (ความสละ ความปล่อยวาง) ก็ดี มีความหมายอย่างเดียวกัน ท่านแสดงไว้ ๕ อย่าง คือ

(๑) ตทั้งคนิโรธ ความดับด้วยองค์นั้น ๆ หรือดับกิเลสได้ชั่วคราว เช่น เมื่อเมตตากรุณาเกิดขึ้นความโกรธและความคิดพยาบาท คือ ความคิดเบียดเบียนย่อมดับไป เมื่ออสุภสัญญา คือ ความกำหนดว่าไม่งามเกิดขึ้น ราคะความกำหนดยินดีในกามคุณ ๕ ย่อมดับไป รวมความว่าดับกิเลสด้วยองค์ธรรมที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว

(๒) วิกขัมภนนิโรธ ดับกิเลส หรือข่มกิเลสไว้ได้ด้วยกำลังฉาน เช่น ข่มนิวรณ์ ๕ ไว้ด้วยกำลังแห่งฉาน ตั้งแต่ปฐมฉานเป็นต้นไป ตลอดเวลาที่ฉานยังไม่เสื่อม บุคคลผู้ได้ฉานย่อมมีอาการเหมือนหนึ่งผู้ไม่มีกิเลส ท่านเปรียบเหมือนหญ้าที่ศิลาทับไว้ หรือเหมือนโรคบางอย่างที่ถูกคุมไว้ด้วยยา ตลอดเวลาที่ยามีกำลังอยู่ โรคย่อมสงบระงับไป

(๓) สมุจเฉทนิโรธ ความดับกิเลสอย่างเด็ดขาดด้วยกำลังแห่งอริยมรรค กิเลสใดที่อริยมรรคตัดแล้วย่อม เป็นอันตัดขาดไม่กลับเกิดขึ้นอีก เปรียบเหมือนต้นไม้ที่ถูกถอนขึ้นทั้งรากและเผาไฟทิ้ง เป็นอันตัดได้สิ้นเสร็จเด็ดขาด ไม่ต้องกังวลว่าจะเกิดขึ้นอีก ตัวอย่างเช่นการตัดกิเลสของพระอริยบุคคล ๔ จำพวก มีพระโสดาบัน เป็นต้น

(๔) ปฏิปัสสัทธินิโรธ ความดับกิเลสอย่างสงบระงับไปในขณะแห่งอริยผลนั้นเอง เรียกว่า ปฏิปัสสัทธินิโรธ ไม่ต้องชวนชวายเป็นการดับอีก เหมือนคนหายโรคแล้วไม่ต้องชวนชวายหายาเพื่อดับโรคนั้นอีก

^{๒๒} วัดปากน้ำ ภาษีเจริญและสมาคมศิษย์หลวงพ่อดอกน้ำ, มรดกธรรมของหลวงพ่อดอกน้ำ (พระมงคลเทพมุนี), กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙, หน้า ๑๗๔.

(๕) นิสรณนิโรธ แปลตามตัวว่า ดับกิเลสด้วยการสลัดออกไป หมายถึง ภาวะแห่งการดับกิเลสที่ยั่งยืนตลอดไป ได้รับความสุขจากความดับนั้นยั่งยืนตลอดไป ได้แก่นิพพานนั่นเอง เหมือนความสุขความปลอดโปร่งอันยั่งยืนของผู้ที่หายโรคแล้วอย่างเด็ดขาด^{๒๓}

ในบรรดานิโรธ ๕ นั้น นิโรธหรือนิพพาน ข้อที่ ๑ นั้น เป็นของปุถุชนทั่วไป ข้อที่ ๒ เป็นของผู้ได้ฌาน ข้อ ๓ - ๕ เป็นของพระอริยบุคคล นิโรธหรือนิพพานควรจะเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตของคนทุกคน เพราะถ้าปราศจากจุดมุ่งหมายนี้เสียแล้ว มนุษย์จะว่าเหว่คว้างคว้าง หาทิศทางแห่งชีวิตที่ดำเนินไปสู่ความร่มเย็นไม่ได้ โดยใจความสำคัญ นิโรธ ๓ ประการหลังก็คือ มรรค ผล และนิพพานนั่นเอง

ไวพจน์ของนิโรธ ไวพจน์ของนิโรธมีหลายอย่างที่แสดงในพระสูตร เช่น อัครคัมภีร์ปสาทสูตร มี ๗ คือ

- (๑) มหนิมมทโน การย้ายความเมาเสียได้
- (๒) ปีปาสวินโย ความดับความกระหายเสียได้
- (๓) อาลยสมุคฆาโต การถอนอาลัยเสียได้
- (๔) วมุฏุปัจเฉโท การตัดวัฏฏะได้
- (๕) ตณฺหกุขโย ความสิ้นตัณหา
- (๖) วิราโค ความสิ้นกำหนัด
- (๗) นิพพานํ ความดับเพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์

นิพพาน ดังได้กล่าวแล้วว่า นิพพานเป็นชื่อหนึ่งของนิโรธ เพราะฉะนั้น นิพพานกับนิโรธจึงเป็นอย่างเดียวกัน ตามตัวอักษรนิพพานแปลว่า

- (๑) ความดับ หมายถึง ดับกิเลสและดับทุกข์
- (๒) สภาพที่ปราศจากเครื่องร้อยรัดเสียเบงทาง คือ ตัณหา หรือกิเลสนานาชนิด หรือสภาพที่ออกไปจากตัณหาได้

ท่านแสดงนิพพานไว้ ๒ นัย คือ

(๑) สอุปาทิเสสนิพพาน หมายถึง การดับกิเลสหมดแล้ว แต่เบญจขันธ์เหลืออยู่ เช่น พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่

(๒) อนุปาทิเสสนิพพาน หมายถึง การดับกิเลสหมดแล้ว และดับเบญจขันธ์แล้วด้วย เช่น พระอรหันต์ที่สิ้นชีวิตแล้ว

ที่ได้กล่าวมานี้ เป็นนัยที่ ๑ ส่วนนัยที่ ๒ มีว่า สอุปาทิเสสนิพพาน หมายถึง ดับกิเลสได้แล้วเป็นบางส่วน ยังเหลืออยู่บางส่วน เช่นนิพพานของพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี อนุปาทิเสสนิพพาน หมายถึง ดับกิเลสไม่มีส่วนเหลือ ดับกิเลสได้หมด เช่น นิพพานของพระอรหันต์

^{๒๓} ชู.ป. (ไทย), ๖๙/๗๐๖/๗๘๒.

พระอริยบุคคล ๔ จำพวก ผู้บรรลุนิพพานแล้วตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป เรียกว่า พระอริยบุคคล คือ ผู้ประเสริฐ มีคุณธรรมสูง มี ๔ จำพวกด้วยกัน คือ

(๑) พระโสดาบัน ละสังโยชน์กิเลส (กิเลสซึ่งหน่วงเหนี่ยวสัตว์ไว้ในภพ) ได้ ๓ อย่าง คือ สักกายทิฏฐิ ความเห็นว่า ชั้น ๕ เป็นตัวตนหรือของตน วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยในคุณพระรัตนตรัยในทางดำเนินให้ถึงนิพพาน สัสสปทปรามาส การลูบคลำศีลและพรต กล่าวคือ มิได้ประพฤตศีลหรือบำเพ็ญพรตเพื่อความบริสุทธิ์ และเพื่อความขัดเกลากิเลส แต่เพื่อลาภสักการะชื่อเสียง เป็นต้น การประพฤตศีลบำเพ็ญพรตอย่างงมงายก็อยู่ในข้อนี้ด้วยเช่นกัน

(๒) พระสกทาคามี ละสังโยชน์ได้เหมือนพระโสดาบัน แต่มีคุณธรรมเพิ่มขึ้น คือ ทำราคะ โทสะและโมหะให้เบาบางลงได้

(๓) พระอนาคามี ละกิเลสเพิ่มขึ้นอีก ๒ อย่าง คือ กามราคะ ความกำหนัดในกามคุณ และปฏิฆะ ความหงุดหงิดรำคาญใจ

(๔) พระอรหันต์ ละสังโยชน์เพิ่มขึ้นอีก ๕ อย่าง คือ รูปราคะ ความติดสุขในรูปฌาน อรูปราคะ ความติดสุขในอรูปฌาน มานะ ความทะนงตน อุทธัจจะ ความฟุ้งซ่าน และอวิชชา ความไม่รู้ตามจริง

กล่าวโดยสรุปแล้ว นิพพาน หรือความดับทุกข์นั้นเป็นความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์ ใครบ้าง ไม่ต้องการดับทุกข์ เมื่อความทุกข์เกิดขึ้น คนเราก็ทรมานทรมาย ถ้าดำเนินการให้ถูกวิธีก็ดับได้ ถ้าดำเนินการผิดวิธีก็ดับไม่ได้ หรือถ้าดับได้ก็เป็นอย่างเทียม ๆ การดับทุกข์ได้ครั้งหนึ่ง ๆ เรียกกันตามโลกโวหารว่า “ความสุข” ซึ่งมีทั้งอย่างแท้และอย่างเทียม ความสุขที่เจือด้วยทุกข์จัดเป็นสุขเทียม เช่น สุขจากการสนองความอยากได้ หรือสุขที่ได้จากกามคุณซึ่งท่านเรียกว่า กามสุข ความสุขที่แท้จริงหรือสุขที่ไม่เจือด้วยทุกข์นั้น ท่านมีคำเรียกว่า นิรามิสสุข เช่น สุขจากการบำเพ็ญคุณงามความดีต่าง ๆ เป็นสุขที่ละเอียดประณีตกว่า ยั่งยืนกว่า มีคุณค่าสูงกว่า

๔) มรรคอริยสัง

ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเรียกมรรคอริยสังว่า ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัง แปลว่า อริยสัง คือ ทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ซึ่งหมายถึงอริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง หรือหลักปฏิบัติอันเป็นสายกลาง) ในที่นี้กล่าวถึงคุณธรรม ๘ ประการ คือ

(๑) สัมมาทิฏฐิ หมายถึง ความเห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว บุญบาปมีจริงชาติหน้ามี ชาติก่อนมี ในความหมายที่สูงขึ้นไป หมายถึง การเห็นอริยสัง ๔ ครบถ้วนตามความเป็นจริง คือ เห็นอริยสังซึ่งประกอบด้วย ญาณ ๓ อากาโร ๑๒

(๒) สัมมาสังกัปปะ หมายถึง ความดำริชอบ อันประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ ๑) ดำริที่จะปลีกตัวออกจากอารมณ์ชั่ววอนต่าง ๆ (เนกขัมมสังกัปปะ) ๒) ดำริในการไม่พยายาบาท (อัปยาบาทสังกัปปะ) ๓) ดำริในความไม่เบียดเบียน (อวิหิงสาสังกัปปะ)

(๓) สัมมาวาจา หมายถึง การพูดที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ คือ ๑) เว้นจากการพูดเท็จ พูดคำไม่จริง ๒) เว้นจากการพูดส่อเสียด พูดคำประสานสามัคคี ๓) เว้นจากการพูดคำหยาบ พูดคำอ่อนหวาน ๔) เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ พูดคำมีประโยชน์

(๔) สัมมากำมัมมัตตะ หมายถึง การกระทำชอบ มีองค์ประกอบ คือ ๑) เว้นจากการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น สัตว์อื่น ซึ่งรวมเรียกว่า เว้นปาณาติบาต มีเมตตากรุณาต่อสัตว์ทั้งหลาย ๒) เว้นจากการเบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งรวมเรียกว่า เว้นอทินนาทาน มีการเสียสละแบ่งปันเฉลี่ยความสุขของตนเพื่อผู้อื่นตามสมควร ๓) เว้นจากอพรหมจรรย์ ได้แก่ การเสพเมถุน คือเว้นจากกามารมณ์ พอใจในเนกขัมมะ คือปลีกตนจากกามอย่างต่ำ หมายถึง เว้นจากกาเมสุมิฉฉาจาร พอใจในคูครองของตน

(๕) สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเว้นมิฉฉาชีพทุกรูปแบบ ประกอบตนอยู่ในสัมมาชีพ คือการประกอบอาชีพที่ไม่สร้างความเดือดเนื้อร้อนใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น

(๖) สัมมาวายามะ หมายถึง ความเพียรชอบทุกรูปแบบ ที่กล่าวถึงในพระบาลีมีคควิภังคสูตร ตรัสถึงความเพียร ๔ ประการ คือ ๑) สังวรปธาน เพียรระวังบาปอกุศลที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น ๒) ปหานปธาน เพียรละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ๓) ภวานาปธาน เพียรให้กุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ๔) อนุรักษนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้เสื่อม และทำกุศลให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป ความเพียร ๔ ประการนี้ ถือเป็นหลักสำคัญมากในการปฏิบัติธรรม เพื่อความก้าวหน้า ในชีวิตทางธรรม และเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ชีวิตของชาวโลกอย่างมากด้วย ผู้หวังความเจริญและความสุขทั้งทางโลกและทางธรรม ควรมีความเพียร ๔ ประการนี้ไว้ในตน

(๗) สัมมาสติ หมายถึง สติชอบ หรือความระลึกชอบ ในชั้นธรรมดา ขอให้พิจารณาว่าระลึกถึงสิ่งใดอยู่ กุศลธรรมเจริญขึ้นอกุศลธรรมเสื่อมไป ก็ควรระลึกถึงสิ่งนั้นบ่อย ๆ ในชั้นสูงขึ้นไป ท่านสอนให้ระลึกสติปัญญา ๔ คือ ๑) กายานุปัสสนา พิจารณากาย ๒) เวทนานุปัสสนา พิจารณาเวทนา คือ สุข ทุกข์ และไม่สุข ไม่ทุกข์ ๓) จิตตานุปัสสนา พิจารณาจิตว่ามีราคะ โทสะ โมหะหรือไม่มี จิตเป็นอย่างไร พิจารณาตามรู้ ๔) ธัมมานุปัสสนา พิจารณาธรรมทั้งที่เป็นกุศล อกุศล และอัปยากฤตว่ามีอยู่ในตนหรือไม่ สิ่งนั้นเกิดขึ้นอย่างไร เช่น นิรวณ ๕ เป็นสิ่งควรละ โพชฌงค์ ๗ เป็นสิ่งที่ควรบำเพ็ญ เป็นต้น

ความจริงแล้วสติปัญญา ๑ คือ การตั้งสติ ส่วนกาย เวทนา จิตและธรรม นั้นเป็นอารมณ์ของสติ คือ เป็นสิ่งที่ควรเอาสติเข้าไปพิจารณาหรือเอาสติไปตั้งไว้ เหมือนโตะตัวหนึ่งมี ๔ ขา ฉะนั้น ผู้อบรมสติบ่อย ๆ ย่อมมีสติสมบูรณ์ขึ้น สามารถสกัดกั้นกระแสกิเลสได้มากขึ้น ทำให้กิเลสท่วมทับจิตน้อยลง ทำความดีได้มากขึ้น ชีวิตปลอดโปร่งแจ่มใสมากขึ้น มีทุกข์น้อยลง เพราะมีสติปัญญารู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตจิตใจตามความเป็นจริง พระอรหันต์ที่ท่านสิ้นกิเลสแล้วนั้น ท่านเป็นผู้มีสติสมบูรณ์ จึงไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกิเลส มีโลก โกรธ หลง เป็นต้น

(๘) สัมมาสมาธิ หมายถึง การทำสมาธิในทางที่ถูกต้อง สมาธินั้นหมายถึง การที่จิต ตั้งมั่นในอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นกุศล ความที่จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว ไม่ฟุ้งซ่าน ท่านแสดงสมาธิไว้ ๓ ระดับ คือ ๑) ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วขณะ ๒) อุปจารสมาธิ สมาธิเฉียดฉาน หรือใกล้ฉาน ๓) อัปปนาสมาธิ สมาธิแน่วแน่ หรือสมาธิในฉาน แต่สมาธิที่หมายถึงในมรรคมีองค์ ๘ นั้นคือ อัปปนาสมาธิ หรือสมาธิในฉาน ๔ ตามพระบาลีมีคควิภังคสูตร^{๒๔}

^{๒๔} ส.ม. (ไทย), ๑๙/๑๐/๓๓.

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในองค์มรรคทั้ง ๘ นี้ เมื่อมารวมตัวกันเข้าเป็นมัดคสมังคิ ก่อให้เกิดสัมมาญาณ คือ ความรู้ชอบ หรือญาณุตตญาณตรศนะ (ความรู้เห็นตามความเป็นจริง) นี้แหละคือตัวอริยมรรคตามแนวพระพุทธพจน์ ซึ่งสรุปให้เข้าใจง่าย ดังนี้

“เมื่อมีโยนิโสมนสิการ (การทำในใจอย่างแยบคาย อย่างมีปัญญา) ปราโมชย่อมเกิด เมื่อมีปราโมช ปีติย่อมเกิด เมื่อปีติเกิด ปัสสัทธิย่อมเกิด เมื่อมีปัสสัทธิเกิด สุขย่อมเกิด เมื่อสุขเกิด สมာธีย่อมเกิด เมื่อสมာธิเกิด ยถาภูตญาณตรศนะย่อมเกิด เมื่อยถาภูตญาณตรศนะเกิดนิพพิทา (ความหน่าย) ย่อมเกิด เมื่อนิพพิทาเกิดวิราคะ (ความคลายกำหนัด) ย่อมเกิด เมื่อวิราคะเกิด วิมุตติ (ความหลุดพ้น) ย่อมเกิด รวม ๘ ประการ ซึ่งมีอุปการะและหนุนเนื่องไปสู่วิมุตติความหลุดพ้นจากกิเลส”^{๒๕}

ต่อจากสัมมาญาณหรือญาณตรศนะ ถ้ากล่าวอย่างรวบรัดก็จะไปถึงสัมมาวิมุตติ แต่ถ้าขยายออกไปในระหว่างนั้นมีญาณต่าง ๆ คั่นอยู่หลายประการ กล่าวคือ

(๑) โคตรภูญาณ แปลว่า ญาณคร่อมโคตร คือ ระหว่างโคตรปุถุชนกับอริยชน ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นปุถุชนกับอริยชน เรียกไม่ได้ว่าเป็นปุถุชนหรืออริยชน เปรียบเหมือนคนข้ามฝั่งด้วยเรือเมื่อเทียบท่าแล้ว ขาข้างหนึ่งก้าวขึ้นอยู่บนบก อีกข้างหนึ่งยังอยู่ในเรือ หรืออีกอุปมาหนึ่งเหมือนสภาพของเวลาที่เรารู้สึกว่า สองสี่ สองแสงกึ่งกลางระหว่างความมืดกับ ความสว่าง ระหว่างกลางคืนกับกลางวัน

(๒) มรรคญาณ ญาณในมรรค มีโสดาปัตติมรรค เป็นต้น ญาณนี้จะทำหน้าที่ตัดกิเลสให้ขาด เหมือนยาเข้าไปทำลายหรือตัดโรค

(๓) ผลญาณ ญาณในผล คือ รู้ว่าผลแห่งการกำจัดกิเลสได้เป็นอย่างไร เป็นความสงบสุขอย่างไรเปรียบเหมือนความสุขของคนที่ยาโรคแล้วรู้ว่าโรคหายเด็ดขาดไม่เกิดขึ้นอีก

(๔) ปัจจเวกขณญาณ การพิจารณากิเลสที่ละได้แล้ว และกิเลสที่ยังไม่ได้ละว่ามีจำนวนเท่าใด สำหรับพระอริยบุคคล ๓ จำพวกแรก ส่วนพระอรหันต์พิจารณาเฉพาะกิเลสที่ละได้แล้วอย่างเดียว ไม่ต้องพิจารณากิเลสที่ยังไม่ได้ละ เพราะไม่มีกิเลสอะไรจะต้องละอีกแล้ว

การที่ความสงบสุขอันเกิดจากการตัดกิเลสได้เป็นไปยั่งยืน ไม่ต้องคอยระวังเพื่อไม่ให้ เกิดขึ้นอีกนั่นเอง คือ นิพพาน แปลว่า ความดับสนิท เย็นสนิท ที่กล่าวนี้เป็นกระบวนการของอริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ ซึ่งเป็นปฏิปทานำไปสู่ความดับทุกข์ หรือทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจ

กิจในอริยสัจ ๔^{๒๖}

กิจ คือหน้าที่ในอริยสัจ ๔ ข้อใดมีหน้าที่อย่างไร รวมเรียกว่า ไตรปริวัฏ ทวา ทสากการ แปลว่า ๓ รอบ ๑๒ อากาการ หมายถึง ญาณ ๓ ในอริยสัจ ๔ ผู้รู้หรืออริยสัจ ๔ ที่เรียกว่ารู้จริง รู้แล้วพ้นทุกข์ได้ ต้องรู้ประกอบด้วยญาณ ๓ อากาการ ๑๒ นี้ ที่คนสามัญรู้นั้นเป็นความจำ ไม่ใช่ความรู้ที่แท้จริง ยังปฏิบัติตามที่รู้ไม่ได้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระมหากรุณา ตรัสเทศนาโพธิปักขิยธรรม

^{๒๕} ที.ปา. (ไทย), ๑๖/๔๕๕/๔๔๒.

^{๒๖} ที.ม. (ไทย), ๖/๑๖/๔๗.

ปฏิจสมเด็จพระบาทและอริยสัจ ๔ ธรรมทั้ง ๓ นี้มีอรรถเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ประดุจดั่งดุม
เกวียน กำเกวียน และกงเกวียน จึงได้ชื่อว่า พระธรรมจักร

กิจในอริยสัจ ๔	สังขญาณ	กิจญาณ	กตญาณ
ทุกข์	ยอมรับว่าความทุกข์แห่งชีวิตมี อยู่จริง ชีวิตคลุกเคล้าไปด้วย ความทุกข์จริง	รู้ว่าความทุกข์เป็นสิ่งที่กำหนด ความรู้ คือ ควรทำความเข้าใจ (ปริญญะธรรม)	รู้ว่าได้กำหนดรู้ แล้วหรือทำความเข้าใจ เข้าใจแล้ว
สมุทัย	ยอมรับว่าสมุทัยคือตัณหา เป็น เหตุให้เกิดทุกข์จริง	รู้ว่าสมุทัยคือตัณหา เป็นสิ่งควร ละ (ปะหัตตัพพธรรม)	รู้ว่าละได้แล้ว
นิโรธ	ยอมรับว่านิโรธคือความทุกข์มี อยู่จริง ความทุกข์สามารถดับได้ จริง โดยผ่านทาง การดับตัณหา	รู้ว่านิโรธควรทำให้แจ้งขึ้นในใจ (สังนิกาตัพพธรรม)	รู้ว่าได้ทำให้แจ้ง แล้ว
มรรค	ยอมรับว่ามรรคมีองค์ ๘ เป็น ทางนำไปสู่ความดับทุกข์จริง	รู้ว่ามรรคเป็นสิ่งที่ควรอบรม บำเพ็ญให้เกิดมี (ภาเวตัพพธรรม)	รู้ว่าได้เจริญอบรม ให้เต็มที่แล้ว

(ตารางที่ ๒.๕ แผนญาณ ๓ หรือรอบ ๓ อากาโร ๑๒ ในอริยสัจ ๔)

พระธรรมจักรแบ่งออกเป็น ๒ ประการ คือ

(๑) ปฏิเวธญาณธรรมจักร ได้แก่ พระญาณอันตรัสรู้ อริยสัจ ๔ มีปรีชาญาณ
๓ มีอากาโร ๑๒ ประหารข้าศึก คือ กิเลสเสียได้ เป็นสมุจเฉทปหาน ขาดจากสันดานแห่งพระองค์แล้ว
และนำมาซึ่งอริยผล

(๒) เทศนาญาณธรรมจักร ได้แก่ พระญาณอันอบรมด้วยพระมหา
กรุณาธิคุณ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเทศนาอริยสัจ มีปรีชาญาณ ๓ มีอากาโร ๑๒ ยังสาวกทั้งหลาย มี
พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นประธานให้ได้สำเร็จอริยมรรคอริยผล ตตฺถกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน

ญาณธรรมจักรซึ่งพระพุทธองค์ตรัสเทศนาอริยสัจ มีปรีชาญาณ ๓ ได้แก่

(๑) สังขญาณ คือ พระปรีชาญาณอันตรัสรู้ซึ่งอริยสัจด้วยพระองค์เอง จะ
มีบุคคลผู้หนึ่ง ผู้ใดเป็นครูอาจารย์ของพระองค์นั้นหาไม่ได้

(๒) กิจญาณ คือ พระปรีชาญาณอันแทงตลอดในกิจแห่งอริยสัจ ๔ ตรัสรู้
แจ้งว่าทุกข์สังขนี้ สมควรที่พระอริยบุคคลจะพึงกำหนดรู้ สมุทัยสังขนี้สมควรที่พระอริยบุคคลจะพึงละ
เสีย นิโรธสังขคือพระนิพพานนั้น สมควรที่พระอริยบุคคลจะพึงกระทำให้แจ้งในขันธสันดาน มรรคสัง
ขอันเป็นทางปฏิบัติให้ถึงซึ่งการดับทุกข์นั้น สมควรที่พระอริยบุคคลจะพึงเจริญไว้ในสันดาน

(๓) กตญาณ คือ พระปรีชาญาณอันรู้แจ้งกิจแห่งอริยสัจ ๔ อันกระทำ
เสร็จแล้ว และรู้ว่าตนได้กำหนดรู้ทุกข์สังขเป็นอารมณ์อยู่แล้ว รู้ว่าสมุทัยสังขคือตัณหา นั้น ได้ละขาดจาก
สันดานแล้ว รู้ว่านิโรธสังขคือพระนิพพานนั้นตนได้กระทำประจักษ์แจ้งในสันดานแล้ว รู้ว่ามรรคสังขอัน
เป็นทางปฏิบัติให้ถึงซึ่งความดับทุกข์นั้น ตนได้เจริญบริบูรณ์แล้ว^{๒๗}

^{๒๗} พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร, หน้า ๒๓๖-๒๓๗.

กล่าวโดยสรุปแล้ว อริยสัจ ๔ เป็นแก่นสำคัญของพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยืนยันว่าจักร คือ ธรรมที่พระองค์หมุนไปแล้วนี้ใคร ๆ จะหมุนกลับไม่ได้ ใครหมุนกลับก็เป็นการหมุนไปสู่ทางที่ผิด พระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ จึงเป็นความจริงสากลอันมีรากฐานอยู่ที่เหตุผล และเป็นความจริงอันจำเป็นที่สุด เหตุผลสำคัญในการแทงตลอดอริยสัจ ๔ คือ การละตัณหาได้ การที่จะละตัณหาได้ต้องอาศัยการเดินตามมรรคมีองค์ ๘ เมื่อมรรคมีองค์ ๘ บริบูรณ์เป็นมรรคสมังคี คือ การรวมตัวกันอย่างสมส่วน ทำหน้าที่ทำลายตัณหา อุปาทาน และอวิชชาให้พินาศ การเห็นแจ้งในนิพพานก็เกิดขึ้นความทุกข์ในสังสารวัฏก็สิ้นไป อริยสัจ ๔ เป็นความจริงที่ยั่งยืน อยู่คู่กับชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่บรรพกาลมาจนบัดนี้ และจะยั่งยืนต่อไปในอนาคตไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อใดที่มนุษย์สามารถปฏิบัติจนเกิดภาวนามยปัญญาได้ เมื่อนั้นก็สามารถจะรู้เข้าใจ แทงตลอดในอริยสัจได้

๒.๓.๒ การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔

การสอนแบบอริยสัจสี่ หมายถึง การสอนที่พระพุทธเจ้าทรงคิดขึ้น เพื่อใช้เป็นคำสอนซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา และมีขั้นตอนคล้ายคลึงกันวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคนิคการสอนตามหลักของอริยสัจ ๔ นี้ มีความสำคัญต่อผู้เรียนให้รู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยการสำรวจปัญหา แล้วหาสาเหตุปัญหา เพื่อจะได้วางแผนหรือหาวิธีการแก้ปัญหาที่ตรงจุดนั่นเอง^{๒๘} ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ ของอริยสัจสี่ มีขั้นตอน ดังนี้

๑) ทุกข์ คือ การเห็นว่าทุกข์นั้นเป็นปัญหา ทำอย่างไรจึงจะพ้นทุกข์ การพิจารณาปัญหาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒) สมุทัย คือ การหาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ หรือสาเหตุแห่งปัญหา สาเหตุใหญ่ที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา ถ้ากำจัดตัณหาได้ ทุกข์ก็คงจะหมดไป เมื่อรู้ถึงสาเหตุของปัญหาแล้ว ก็ลองกำหนดหลักการในการแก้ไขปัญหา เช่น บำเพ็ญทุกรกิริยา อดอาหาร ทำสมาธิ เป็นต้น ซึ่งตรงกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ “การตั้งสมมติฐาน”

๓) นิโรธ คือ การดับทุกข์ โดยดับที่สาเหตุแห่งทุกข์ ในขั้นนี้เป็นการลองทำตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ เช่น บำเพ็ญทุกรกิริยา จำผลการปฏิบัติไว้พิจารณา เมื่อเห็นว่า ทำทุกรกิริยา ไม่อาจพ้นทุกข์ได้ ก็ทำอย่างอื่นต่อไปได้อีก ซึ่งตรงกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ว่า “การรวบรวมข้อมูล”

๔) มรรค คือ ทางแห่งดับทุกข์ เป็นวิถีทางในการแก้ไขปัญหามาจากการทดลองแก้ไขปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ ตามสมมติฐานแล้ว เช่น พบว่า การบำเพ็ญทุกรกิริยา หรือการอดอาหารนั้น ไม่ได้เป็นผลดับทุกข์ แต่การปฏิบัติตามแนวทางของมรรค ๘ หรือมรรคมีองค์แปดนั้นเป็นการปฏิบัติให้พ้นทุกข์ คือ การเวียนว่ายตายเกิด สำหรับมรรค ๘ นั้น ได้แก่ สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) สัมมาจา (เจรจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีวิตชอบ) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ตั้งใจชอบ) เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ของอริยสัจสี่ มีส่วนตรงกันกับขั้นตอนต่าง ๆ ของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือ ต่างก็เป็นวิธินำหนทางในการแก้ไขปัญหามีเหตุผลนั่นเอง

^{๒๘} สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, ๒๐ วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕, หน้า ๑๒๕.

กระบวนการเรียนรู้

๑. ขั้นนำ

๑) ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเลื่อมใส ศรัทธาในพระรัตนตรัย โดยให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ และนั่งสมาธิก่อนการเรียน ประมาณ ๓ นาที

๒) ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระรัตนตรัย โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

(๑) นักเรียนรู้จักพระรัตนตรัยทางพระพุทธศาสนาหรือไม่ มีอะไรบ้าง

(๒) นักเรียนเคยนำธรรมะทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่อย่างไร

(๓) เมื่อนำธรรมะทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตแล้ว เกิดผลอย่างไร

๓) นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น โดยไม่ต้องสรุป

๔) ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

๒. ขั้นสอน

๑) ขั้นศึกษาปัญหา (ขั้นทบทวน)

(๑) ทำการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๕ คน แบบคละความสามารถ และให้สมาชิกในกลุ่มนั่งหันหน้าเข้าหากัน

(๒) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารับใบงานที่ ๑.๑ เรื่อง คุณค่าของสังฆคุณ ๙

(๓) ให้นักเรียนร่วมกันอ่านและอภิปรายภายในกลุ่ม ให้รู้ปัญหาของเรื่องคุณค่าของ สังฆคุณ ๙ แล้วบันทึกผลในใบงานที่ ๑.๑

(๔) ครูแจกใบความรู้ที่ ๑ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม จาก ใบความรู้ที่ ๑ เรื่องความหมายและคุณค่าของสังฆคุณ ๙

๒) ขั้นแยกแยะสาเหตุของปัญหา (ขั้นสมมุติ)

(๕) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดหาสาเหตุของปัญหาจากสถานการณ์ในใบงานที่ ๑.๑ เรื่อง คุณค่าของสังฆคุณ ๙ แล้วบันทึกผลในใบงานที่ ๑.๑

(๖) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารับใบงานที่ ๑.๓ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าของสังฆคุณ ๙ ไปแจกให้เพื่อนในกลุ่มให้ครบทุกคน ๆ ละ ๑ ชุด แล้ว ช่วยกันศึกษาเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสังฆคุณ ๙

(๗) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดหาวิธีแก้ปัญหาก็ปัญหาที่เหมาะสม จากสถานการณ์ในใบงานที่ ๑.๑ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

๓) ขั้นการเลือกแนวทางปฏิบัติ (ขั้นนิโรธ)

(๘) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า มีแนวทางในการแก้ปัญหาให้แก่ซาลิได้อย่างไรบ้าง พร้อมแสดงวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน แล้วบันทึกผลในใบงานที่ ๑.๑

(๙) ให้นักเรียนร่วมกันอ่านและอภิปรายภายในกลุ่ม ให้ วิเคราะห์คุณค่าของสังฆคุณ ๙ แล้วบันทึกผลในใบงานที่ ๑.๓

๔) ขั้นสรุปแนวทางปฏิบัติ (ขั้นมรรค)

(๑๐) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า วิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดของชาลัศควรเป็นอย่างไร แล้วบันทึกผลในใบงานที่ ๑.๑

(๑๑) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เกี่ยวกับ หลักสังฆคุณ ๙ จากใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง คุณค่าของพระธรรมคุณ แล้วตอบคำถามในใบงานที่ ๑.๓ เรื่องวิเคราะห์คุณค่าของสังฆคุณ

(๑๒) แจกใบงานที่ ๑.๒ เรื่อง ความหมายของสังฆคุณ ๙ ให้นักเรียนทำเป็นการบ้านส่งนอกเวลาเรียน

๓. ขั้นสรุป

๑) ให้ตัวแทนของนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานการทำกิจกรรมตามใบงานที่ ๑.๑ เรื่อง คุณค่าของสังฆคุณ ๙ หน้าชั้นเรียน

๒) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ให้ทราบถึงวิธีการแก้ปัญหา (การดับทุกข์) ตามวิธีการของพระพุทธเจ้า คือ อริยสัจ ๔ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป^{๒๙}

การคิดแก้ปัญหาตามแนวอริยสัจ ๔

ในการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหา โดยประยุกต์หลักอริยสัจ ๔ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ควบคู่กับ “กิจในอริยสัจ ๔” อันประกอบด้วย ปริญญา (การกำหนดรู้) ปหานะ (การละ) สัจฉิกิริยา (การทำให้แจ้ง) และภาวนา (การเจริญ หรือลงมือปฏิบัติ) จากหลักการดังกล่าวมา ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี ได้เสนอแนะกระบวนการแก้ปัญหาในการเรียนการสอน ดังนี้

- ๑) ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) คือการระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข
- ๒) ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย) คือ การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และตั้งสมมติฐาน
- ๓) ขั้นทดลอง และ เก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๔) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค) คือ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุป

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เทคนิคสำคัญตามหลักอริยสัจ ๔

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	เทคนิคสำคัญ
๑. กำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) ๑.๑ ผู้สอนกำหนดและนำเสนอปัญหาอย่างละเอียด พยายามให้ผู้เรียนทำความเข้าใจต่อ	๑.๑ การอธิบายอย่างกระจ่างชัด สร้างภาพเหตุการณ์ให้เห็นผลของการละเลยไม่แก้ปัญหา

^{๒๙} สาโรช บัวศรี, การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม ทฤษฎีและการปฏิบัติ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑, หน้า ๓๒.

<p>ปัญหานั้นตรงกัน และพยายามทำความเข้าใจให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักว่าสิ่งที่ผู้สอนนำเสนอ นั้นเป็นปัญหาของทุกคน ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้น และทุกคนจะต้องร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหา</p> <p>๑.๒ ผู้สอนช่วยผู้เรียนให้ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ด้วยความรอบคอบ และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะต้องคิดแก้ไขได้</p>	<p>และการโน้มน้าวชักชวนให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการแก้ปัญหา อาจใช้สื่อที่เหมาะสมในการนำเสนอปัญหาให้สมจริง</p> <p>๑.๒ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและทั่วถึง และเขียนแสดงความคิดเห็นทั้งหมดนั้นบนกระดานเพื่อป้องกันการหลงลืม และยังเป็น การเสริมแรงให้ผู้เรียนพยายามมีส่วนร่วมในบทเรียน</p>
<p>๒. ตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ)</p> <p>๒.๑ ผู้สอนช่วยผู้เรียนได้พิจารณาด้วยตนเองว่าสาเหตุของปัญหาที่ยกขึ้นมากล่าวในขั้นที่ ๑ นั้นมีอะไรบ้าง</p> <p>๒.๒ ผู้สอนช่วยผู้เรียนให้ได้เกิดความเข้าใจ และตระหนักว่าในการแก้ปัญหาใด ๆ นั้นจะต้องกำจัดหรือดับ</p> <p>๒.๓ ผู้สอนช่วยผู้เรียนเพื่อให้มีความคิดว่าการแก้ที่สาเหตุนั้นอาจจะกระทำอะไรได้บ้าง คือให้กำหนดสิ่งที่จะกระทำนี้เป็นข้อ ๆ ไป</p>	<p>๒.๑ ใช้คำถามเร้าให้ผู้เรียนช่วยกันคิดและแสดงความคิดเห็น ผู้สอนเขียนข้อมูลสาเหตุของปัญหาตามที่ผู้เรียนเสนอไว้คู่กับประเด็นปัญหาในข้อ</p> <p>๑.๒ ที่เขียนไว้แล้วบนกระดาน</p> <p>๒.๒ ใช้วิธีการอธิบายเพื่อเชื่อมโยงเหตุผล</p> <p>๒.๓ ให้ตัวอย่างการกำหนดสิ่งที่จะกระทำ แล้วเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นให้การเสริมแรงผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็น เขียนข้อมูลที่ผู้เรียนเสนอไว้บนกระดาน</p>
<p>๔. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)</p> <p>๔.๑ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสรุปได้ว่าในบรรดาการทดลองหรือกระทำด้วยตนเอง หลากๆ อย่างนั้น บางอย่างก็แก้ปัญหาไม่ได้ บางอย่างก็แก้ปัญหาได้ไม่ชัดเจน การแก้ปัญหาให้สำเร็จจะต้องทำอย่างไรแน่</p> <p>๔.๒ เมื่อลงข้อสรุปแล้ว ให้ผู้เรียนช่วยกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติและลงมือปฏิบัติตามแนวทางนั้นโดยทั่วกัน รวมทั้งให้ผู้เรียนช่วยกันคิดวิธีการควบคุมและติดตามของการปฏิบัติเมื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ ด้วย</p>	<p>๔.๑ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ แล้วช่วยกันลงข้อสรุปโดยผู้สอนช่วยเชื่อมโยงความคิดของผู้เรียนแต่ละคน</p> <p>๔.๒ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ข้อมูลย้อนกลับ ทบทวนเสริมถึงหลักความสำคัญ สรุป เชื่อมโยงข้อคิดเห็นของผู้เรียนและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ บนกระดาน</p>

(ตารางที่ ๒.๖ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เทคนิคสำคัญตามหลักอริยสัจ ๔)

การคิดเพื่อการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ ดวงเดือน เทศวานิช มีจุดเริ่มต้นที่ตัวปัญหาแล้ว ย้อนพิจารณาไตร่ตรองถึงข้อมูล ๓ ประเภท คือ ข้อมูลด้านตนเอง ชุมชนสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ ต่อจากนั้น จึงลงมือกระทำการ หากการกระทำสามารถทำให้ปัญหาและความ

ไม่พอใจของบุคคลหายไป กระบวนการคิดจะยุติลงแต่หากบุคคลยังไม่พอใจและปัญหายังคงอยู่ บุคคลจะเริ่มกระบวนการคิดใหม่อีกครั้งหนึ่ง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทางการคิดที่สำคัญ กระบวนการหนึ่งและเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าทุกคนได้รับการฝึกให้รู้วิธีการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้รับการฝึกฝน บุคคลที่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ แล้วสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงได้ย่อมประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังอาจนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ ความสามารถในการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา ความคิดและประสบการณ์เดิมของบุคคลมาประกอบกัน เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยมีแบบพฤติกรรมหรือวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างมีลำดับขั้นตอนของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ปัญหาต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ^{๓๐}

๒.๓.๓ ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของอริยสัจ ๔ นั้น มีประโยชน์มากมายทั้งเป็นวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้มีขั้นตอนที่ชัดเจน สามารถนำไปแก้ปัญหาได้จริง หากวิเคราะห์จากมุมมองส่วนตัวของแต่ละคนในการแก้ปัญหาทางด้านการศึกษาดำเนินการตามหลักอริยสัจ ๔ พอจะสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๑) เข้าใจปัญหา (Problem) เมื่อพูดถึงปัญหาแล้ว แน่นอนว่าทุกคนรู้จักเป็นอย่างดีแต่มีใครบ้าง ที่รู้ว่าความทุกข์นั้น นอกจากจะให้แต่โทษ เราแล้ว ยังมีประโยชน์กับเราด้วย พูดถึงประโยชน์ของปัญหาแล้ว หลายคนคงจะมองว่า ปัญหานั้นจะให้ประโยชน์อะไรกับเราได้ ถ้าเรามองปัญหาให้ละเอียด มองให้ลึกซึ้งแล้วจริง ๆ เราก็จะเห็นประโยชน์ของปัญหาอยู่ ประการหนึ่ง คือ การกระตุ้นให้เราแสวงหาทางแก้ปัญหา หาที่พึ่งทางด้านจิตใจ ทำให้เราเข้าใจพระพุทธศาสนามากขึ้น หากไม่มีปัญหาเลย หรือปัญหาที่เบาบาง คนเราก็จะมองข้ามสิ่งเหล่านี้ไป เมื่อท่านมีปัญหาท่านจงดีใจเถิดว่า โอกาสที่ดีมาถึงแล้ว ในการนำตัวเองเข้าแสวงหาหนทางแห่งการแก้ปัญหาตามคำสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งพูดถึงแต่เรื่องทุกข์ และการดับทุกข์ ดังที่พระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสเสมอว่า “ที่ผ่านมาก็ดี ปัจจุบันก็ดี ต่อไปข้างหน้าก็ดี ท่านจะกล่าวถึง แต่เรื่องของทุกข์ และการดับทุกข์เท่านั้น” เพียงแต่วิธีการดับทุกข์หรือแก้ปัญหานั้น ท่านทรงแสดงไว้หลายรูปแบบ มีอริยมรรคบ้าง ปฏิจจสมุพบาทบ้าง เหล่านี้ก็ดี เป็นเครื่องช่วยในการดับทุกข์ได้ เมื่อเรารู้จักความทุกข์แล้ว เห็นประโยชน์ของทุกข์แล้ว จงใช้ทุกข์ให้เป็นประโยชน์ อย่าให้เกิดแต่โทษเพียงอย่างเดียว ในด้านการศึกษาที่ท่านองเดียวกัน เมื่อผู้เรียนเห็นปัญหาของตัวเองแล้ว การจะแก้ปัญหาก็ต้องมีทางออก

๒) รู้จักสาเหตุของปัญหา (Cause) จัดเป็นขั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหาซึ่งจะต้องแก้ไขกำจัดให้หมดสิ้นไป กล่าวคือ ต้องแสวงหาสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวก่อให้เกิดปัญหา โดยให้ค้นหาสาเหตุแห่งปัญหาต่าง ๆ ให้ถูกต้องชัดเจน และต้องเป็นสาเหตุต้นตอจริง ๆ แน่นอนว่าปัญหาทุกปัญหานั้นย่อมมีที่มาและหลายปัญหานั้นจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

^{๓๐} ดวงเดือน เทศวานิช, **หลักการสอนทั่วไป**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๓๐, หน้า ๕๖.

หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะบางปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากที่เดียวกัน และแยกออกมามากมาย เช่น ปัญหาครอบครัวซึ่งบางครอบครัวที่มีปัญหาอาจจะมีสาเหตุมาจากพิษเศรษฐกิจ ที่ทำให้หารายได้มาไม่พอกับรายจ่ายจนทำให้เกิดการทะเลาะภายในครอบครัว และพิษเศรษฐกิจที่ว่านี้อาจจะทำให้คนที่ตกงานไม่มีงานไม่มีเงินต้องดิ้นรนหาทางเอาตัวรอดด้วยการปล้นบ้าง ว่างรวางบ้าง หรือทำการฆ่าตัวตายหนีปัญหาหนีสินรุงรังก็ได้ จากมุมมองสาเหตุปัญหาดังกล่าว มีผลกระทบต่อด้านลบเป็นอย่างมากต่อการศึกษาในปัจจุบัน

๓) **รู้จักวิธีการวางแผนแก้ปัญหา (Clear)** จัดเป็นขั้นชี้บอกภาวะปราศจากปัญหาซึ่งเป็นจุดหมายที่ต้องการ ให้เห็นว่าการแก้ปัญหานั้นเป็นไปได้ โดยกำหนดจุดหมายปลายทางที่แน่นอน พร้อมทั้งกำหนดจุดหมายและเป้าหมายรองไว้ด้วยว่าแต่ละขั้นตอนนั้นมีจุดหมายและเป้าหมายเพียงใดแค่ไหน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่อ ๆ ไป

๔) **ได้แนวทางแก้ปัญหาที่ดี (Crack)** จัดเป็นขั้นการกำหนดวิธีการและรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติในการลงมือแก้ปัญหา กล่าวคือ การลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการตามวิธีการอย่างละเอียดเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้นตอน โดยกำหนดวางวิธีการ วางแผนงานและรายการที่จะต้องทำให้ละเอียด^{๓๑} เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว คนทั่วไปส่วนใหญ่เห็นอริยสัจ ๔ ได้แต่เพียงคิดและรู้อย่างผิวเผินเท่านั้น ฉะนั้นจึงประสบกับความทุกข์ทั้งกายและใจในการดำรงชีวิตคละเคล้ากันไปตามความมากน้อยแห่งเหตุและปัจจัยที่กระทำผู้ให้ที่เห็นอริยสัจ ๔ จะเห็นถึงสภาพที่แท้จริงของชีวิตว่ามีแต่ความทุกข์เห็นถึงเหตุของความทุกข์เหล่านั้นอย่างชัดเจนว่ามาจากความดิ้นรนทะยานอยากในใจ เห็นแนวทางที่จะกำจัดสาเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายเหล่านั้น โดยปฏิบัติตามแนวทางแห่งอริยมรรคมีองค์ ๘ และเห็นอย่างชัดเจนถึงสภาพที่หมดทุกข์แล้วว่า มีอยู่จริงและมีความสุขมากเพียงใด จึงเป็นคนระมัดระวังไม่ประมาททั้งกาย วาจา ใจ มั่นคงอยู่ในความดี เพื่อกำจัดกิเลสให้หมดบางเบา หรือหมดไป ตามแนวทางที่ได้เห็นแล้วนั้น การศึกษาทำความเข้าใจในหลักอริยสัจ ๔ จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ชัดเจน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้วย ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบ

๒.๔ หลักพุทธวิธีการสอน

พระพุทธเจ้าได้รับยกย่องว่าทรงเป็น “พระบรมครู” หรือ “ศาสดาเอก” ในโลกเพราะพระองค์ทรงมีวิธีสอนที่ดีเยี่ยม ทำให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง มีคำกล่าวว่า ถ้าพระพุทธองค์ทรงตัดสินพระทัยจะแสดงธรรมโปรดใคร เขาผู้นั้นย่อมได้บรรลุมรรคผลไม่ระดับใดก็ระดับหนึ่ง การได้บรรลุธรรมตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงนั้นเป็นการรับรองถึงความสามารถในการตรัสสอนของพระองค์ที่เป็นยอดในความเป็นพระบรมครู ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในที่นี้จะกล่าวถึงหลักการสอน วิธีสอนธรรมและเทคนิควิธีสอนธรรมของพระพุทธองค์โดยสังเขป ดังนี้

^{๓๑} กวิน ชุตติมา และเมธี พิริยการนนท์, โครงการปิดเทอมสร้างสรรค์ ตอน : ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค, ชุมชนบ้านจัดสรรสุกุลทิพย์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๘, หน้า ๑.

๒.๔.๑ การสอนตามหลักองค์แห่งนักเทศน์ ๕ ประการ

การสอนตามหลักองค์แห่งนักเทศน์จะเห็นได้จากพระดำรัสที่ว่า “อานนท์ การแสดงธรรมให้คนอื่นฟัง มิใช่สิ่งที่กระทำโดยง่าย ผู้แสดงธรรมแก่คนอื่นพึงตั้งธรรมห้าอย่างไว้ในใจ” คือ

- ๑) เราจักกล่าวชี้แจงไปตามลำดับ
- ๒) เราจักกล่าวชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจ
- ๓) เราจักแสดงด้วยอาศัยเมตตา
- ๔) เราจักไม่แสดงด้วยเห็นแก่อาภิส
- ๕) เราจักแสดงไปโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น^{๓๒}

กล่าวโดยสรุปแล้ว ภารกิจสำคัญของการศึกษา คือ การฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องปฏิบัติและจัดการกับสิ่งทั้งหลายตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้เกิดเป็นประโยชน์ตน คือ ความมีชีวิตอยู่อย่างสำเร็จผลดีที่สุด มีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และประโยชน์ต่อผู้อื่นคือ สามารถช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้

๒.๔.๒ สติกาการสอนของพระพุทธเจ้า

เมื่อมองกว้างๆ การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้ง จะดำเนินไปจนถึงผลสำเร็จ โดยมีคุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสติกาในการสอน ๔ อย่าง ดังนี้

- ๑) สันทสสนา อธิบายให้เห็นชัดแจ้งเหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา
- ๒) สมาทปนา จูงใจให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติตาม
- ๓) สมุตเตชชา ระวังใจให้แกล้วกล้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก
- ๔) สัมปหังสนา ชโลมใจให้ชุ่มชื่น ระวัง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติ^{๓๓}

๒.๔.๓ วิธีสอนแบบต่าง ๆ

วิธีสอนของพระพุทธเจ้า มีหลายแบบหลายอย่าง ที่น่าสังเกตหรือพบบ่อย คงจะได้แก่วิธีต่อไปนี้

- ๑) แบบสากัจฉา หรือสนทนา วิธีนี้น่าจะเป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยไม่น้อยกว่าวิธีใด ๆ โดยเฉพาะในเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั้น ยังไม่ได้เลื่อมใสในพระศาสนา ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหลักธรรม
- ๒) แบบบรรยาย วิธีสอนแบบนี้ น่าจะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชน หรือพระสงฆ์จำนวนมาก และส่วนมากเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจกับมีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้ว มาฟังเพื่อหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมและหาความสงบสุขทางจิตใจ นับได้ว่าเป็นคนประเภทและระดับใกล้เคียงกัน พอจะใช้วิธีบรรยายอันเป็นแบบกว้าง ๆ ได้

^{๓๒} อภ. ปญจก. (ไทย), ๒๒/๑๕๙/๒๐๕

^{๓๓} รังสรรค์ พิมพ์ช่างทอง, **วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า**, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ. ปทุมธานี ๑ : ๑๒๑๑๐, ๒๕๕๓, หน้า ๗๓.

๓) แบบตอบปัญหา ผู้ที่มาถามปัญหานั้น นอกจากผู้ที่มีความสงสัยข้องใจในข้อธรรมต่าง ๆ แล้ว โดยมากเป็นผู้นับถือลัทธิศาสนาอื่น บ้างก็มาทูลถามเพื่อต้องการรู้หลักคำสอนทางฝ่ายพระพุทธศาสนา หรือเทียบเคียงกับคำสอนในลัทธิของตน บ้างก็มาถามเพื่อลองภูมิ บ้างก็เตรียมมาถามเพื่อข่มปรามให้จน หรือให้ได้รับความอับอาย

๔) แบบวางกฎข้อบังคับ ในการสอนแบบนี้พึงสังเกตว่าพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทโดยความเห็นชอบของสงฆ์ หมายความว่า ทรงบัญญัติ โดยชี้แจงให้เห็นแล้วว่าถ้าไม่รับจะเกิดผลเสียอย่างไร เมื่อรับจะมีผลดีอย่างไร จนสงฆ์รับคำของพระองค์ว่า ดีแล้ว ไม่ทรงบังคับเอาโดยพลการ^{๓๔}

๒.๔.๔ กลวิธีและอุบายประกอบการสอน

๑) ยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ ช่วยให้เข้าใจความได้ง่ายและชัดเจน ช่วยให้จำแม่น เห็นจริง และเกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การเรียนการสอนมีรสยิ่งขึ้น

๒) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา คำอุปมาช่วยให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัดออกมา และเข้าใจง่ายขึ้น

๓) การใช้อุปกรณ์ในการสอน ในสมัยพุทธกาล หากจะใช้อุปกรณ์บ้าง ก็ต้องอาศัยวัตถุสิ่งของที่มีในธรรมชาติ หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ผู้คนใช้กันอยู่

๔) การทำเป็นตัวอย่าง เป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอน เป็นทำนองสาธิตให้ดู

๕) การเล่นภาษา เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ เป็นเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณ

๖) อุบายเลือกคน และการปฏิบัติรายบุคคล ทรงพิจารณาว่าเมื่อจะเข้าไปประกาศพระศาสนาในถิ่นใดถิ่นหนึ่งควรไปโปรดใครก่อน

๗) การรู้จักจังหวะและโอกาส ผู้เรียนยังไม่พร้อม ก็ต้องมีความอดทน ไม่ชิงหักหาญหรือตั้งต้นทำ แต่ต้องต้นตัวอยู่เสมอเมื่อถึงจังหวะหรือเป็นโอกาส

๘) ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ถ้าผู้สอนสอนอย่างไม่มีอึดตาย ตัดค้นหา ฆาณะทิวาญีเสียได้ ก็จะมีไปยงผลสำเร็จในการเรียนรู้อันสำคัญ สุดแต่จะใช้กลวิธีใดให้การสอนได้ผลดีที่สุดก็จะทำในทางนั้น

๙) การลงโทษและให้รางวัล สำหรับผู้สอนทั่วไป อาจต้องคิดคำนึงว่า การลงโทษควรมีหรือไม่ แคไหน และอย่างไร แต่ผู้ที่สอนคนได้สำเร็จผลโดยไม่ต้องอาญาโทษเลยย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีความสามารถในการสอนมากที่สุด

๑๐) กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ปัญหาคณะหน้าย่อมอาศัยปฏิภาณ คือความสามารถในการประยุกต์หลัก วิธีการ และกลวิธีต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสม เป็นเรื่องเฉพาะครั้งเฉพาะคราวไป^{๓๕}

^{๓๔} ประสาน ทองภักดี, **พุทธวิธีการสอน**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสาสน์, ๒๕๑๓, หน้า ๖๕.

^{๓๕} คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พุทธวิธีการสอน**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ. พระนครศรีอยุธยา : ๑๓๑๗๐, ๒๕๕๕, หน้า ๑๑๐.

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวกับการสอนมีดังนี้

- ๑) ปัญญาเป็นสิ่งสร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวผู้เรียนเอง
- ๒) ผู้สอนทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยชี้แนะทางการเรียน
- ๓) วิธีสอน อูบาย และกลวิธีต่าง ๆ เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องผ่อนแรงการเรียนการสอน
- ๔) อิสระภาพทางความคิด เป็นอุปกรณ์สำคัญในการสร้างปัญญา

๒.๕ การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก และมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข^{๓๖}

ในบรรดาผู้รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของประเทศล้วนทราบดีว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม การแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและภาคครัวเรือนทวีความรุนแรงทำให้สถาบันการศึกษาต้องเร่งผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงานในเชิงปริมาณแต่ก็ยังเกิดปัญหาเพราะปริมาณบัณฑิตทางสังคมศาสตร์กลับเพิ่มสวนทางกับสายวิทยาศาสตร์ที่เป็นความต้องการของประเทศไทย ฉะนั้นเพื่อเป็นการตอบโจทยกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิดและนำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่นิยมในปัจจุบัน ดังนี้

๒.๕.๑ การจัดการเรียนรู้ตามแบบไทยแลนด์ ๔.๐

การจัดการศึกษา ๔.๐ เป็นแนวคิดตามความพยายามของรัฐบาลที่มีความมุ่งมั่นในการนำ “โมเดลประเทศไทย ๔.๐” หรือ “Thailand ๔.๐” มาใช้เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง Thailand ๔.๐ ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งการศึกษาไทยยุค ๔.๐ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่มีผลโดยตรง

^{๓๖} วิจารณ์ พานิช, *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑*, พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๕, หน้า ๔๕.

ต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของประเทศมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับประเทศไทย ๔.๐ คือ ครู ดังนั้นครู ต้องมีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย ๔.๐ โดยครูจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Analytic Thinking) เป็นหลักการคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการคิดในขั้นสูงต่อไป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) อันเป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผลมีหลักเกณฑ์และตรวจสอบประเมินข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดหลักเหตุผลจนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ ประเมินหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดนอกกรอบจากความคิดเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี และการคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) เป็นการผลิตหรือสร้างผลงานออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนจับต้องได้ซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในผลผลิตต่อไป และต้องมีความคิดรับผิดชอบ (Responsibility Thinking) ในงานที่ทำในผลงานที่ผลิตขึ้น^{๓๗} ดังแผนภาพ

(แผนภาพที่ ๒.๑ ผู้บริหาร ครูและนักเรียนกับการศึกษา ๔.๐, อ้างจาก : ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์)

การสอนในยุคใหม่นี้ต้องการให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตอย่างสร้างสรรค์การจัดการเรียนการสอนเน้นการคิด การประดิษฐ์การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ได้องค์ความรู้ใหม่และสามารถบูรณาการความรู้ที่ศึกษาทั้งของเดิม และของใหม่เข้าด้วยกันผลิตเป็นผลงานของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น การสอนแบบนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดใหม่ ๆ เพื่อมีผลให้คนในประเทศมีความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผลิตผลงานใหม่ ๆ ขึ้น โดยไม่ต้องคอยใช้หรือบริโภคสิ่งที่ผู้อื่นประเทศอื่นคิดมาจำหน่ายให้

กล่าวโดยสรุปแล้ว นักเรียนในยุคการศึกษา ๔.๐ จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศ เพื่อเอา

^{๓๗} ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์, การจัดการศึกษา ๔.๐ กับการพัฒนาประเทศไทยที่ยั่งยืน, ศูนย์พัฒนาและประยุกต์วิชาการ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (มสธ), ๒๕๖๐, หน้า ๑.

เงินตราเข้าประเทศและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมีรายได้สูงได้ ผู้เรียนหรือนักเรียนจะมีความสามารถเช่นนั้นได้ต้องมีความสามารถหลายอย่างอยู่ในตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความสามารถด้านการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) และการคิดรับผิดชอบ (Responsible Thinking) ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำในทุกขั้นตอน ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิตที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย

๒.๕.๒ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน^{๓๘} (Research - Based Learning : RBL) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายนัย ดังนี้

ส้วน สายยศ และอังคณา สายยศ ให้ความหมายของการวิจัยว่า เป็นกระบวนการสืบหาความจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ตามธรรมชาติอย่างมีระบบ มีการควบคุม การสังเกตการณ์บันทึก การจัดระเบียบข้อมูล การวิเคราะห์และตีความหมายเพื่อให้ได้เป็นข้อเท็จจริงที่สามารถนำมาสร้างเป็นข้อสรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์นั้น ๆ และนำผลที่ได้มาพัฒนาหรือสร้างกฎ ทฤษฎี ที่ทำให้ควบคุม หรือทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่าเป็นการนำแนวคิดการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการเรียนการสอนและผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากตำราเอกสารสื่อต่าง ๆ คำบอกเล่าของอาจารย์ รวมทั้งจากผลการวิจัย และงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนทำรายงานหรือทำวิจัยได้

อมรวิรัช นาคทรพรพ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าและค้นพบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่ศึกษาด้วยตนเอง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบเป็นเครื่องมือสำคัญ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน ไว้ว่า เป็นการสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราวกระบวนการทักษะ และอื่น ๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการสอนนั้น โดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย

ทิตนา แชมมณี ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานหรือใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ก็คือ การจัดให้ผู้เรียนและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย ในการดำเนินการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้

จรัส สุวรรณเวลา ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า เป็นการได้มาซึ่งความรู้ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในแต่ละสาขาและกระบวนการวิจัยยังทำให้ผู้วิจัยได้มีการวางแผนเตรียมการและดำเนินการอย่างเป็นระบบจนค้นพบความจริง สร้างความรู้ใหม่ที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์

^{๓๘} ประภัสรา โคตะขุน, การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๐, หน้า ๕๖.

นอกจากนี้ การวิจัยได้พัฒนาคุณลักษณะให้ผู้วิจัยต้องมีการคิดวิเคราะห์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน นับได้ว่าการวิจัยมีบทบาทและความสำคัญทั้งในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ การพัฒนาคนและพัฒนางานและส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศ

ทศนา แคมมณี กล่าวถึงกระบวนการวิจัยว่ามีด้วยกัน ๖ ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ ๑ การระบุปัญหา
- ขั้นที่ ๒ การตั้งสมมติฐาน
- ขั้นที่ ๓ พิสูจน์ทดสอบสมมติฐาน
- ขั้นที่ ๔ รวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ ๕ วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ ๖ สรุปผล

ในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยหรือใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้โดยทั่ว ๆ ไป ครูมักจัดให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยทั้ง ๖ ขั้นตอน แต่จุดอ่อนที่พบก็คือ ครูมักไม่สอนหรือฝึกทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการดำเนินการให้แก่ผู้เรียน ตัวอย่างเช่น ครูมักมอบหมายให้ผู้เรียนไปสืบค้นข้อมูลความรู้ หรือไปเก็บข้อมูล หรือสรุปข้อมูล โดยไม่ได้สอนหรือฝึกทักษะหรือสิ่งที่จำเป็นต่อการทำสิ่งนั้น จึงได้กล่าวได้ว่าเป็นการสั่งมากกว่าการสอน

การสั่งเป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้กระบวนการเหล่านั้น ซึ่งผู้เรียนจะทำได้มากน้อยหรือดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูไม่ได้สอนเพราะการสอนหมายถึง การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มพูนขึ้นจากระดับที่เป็นอยู่ ดังนั้นหากครูจะสอนกระบวนการวิจัย ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าว ครูจำเป็นต้องช่วยเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งทักษะเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นทักษะที่เรียกว่า ทักษะกระบวนการ ซึ่งอาจเป็นทักษะกระบวนการทางสติปัญญา เช่น ทักษะกระบวนการคิด หรือทักษะกระบวนการทางสังคมเช่น ทักษะการปฏิสัมพันธ์ ทักษะการทำงานร่วมกัน^{๓๔}

สรุปแล้ว การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ ๔ แนวทาง คือ

- ๑) ครูใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอน
- ๒) ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอน
- ๓) ครูใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน
- ๔) ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน

แนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แนวทางที่ ๔ ได้แก่ ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน ซึ่งใช้กระบวนการวิจัย ๖ ขั้นตอน ในการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการวิจัย ดังนี้

- ขั้นที่ ๑ ขั้นระบุปัญหาการวิจัย
- ขั้นที่ ๒ ขั้นตั้งสมมติฐาน
- ขั้นที่ ๓ การพิสูจน์ทดสอบสมมติฐาน
- ขั้นที่ ๔ ขั้นรวบรวมข้อมูล

^{๓๔} ทศนา แคมมณี, ศาสตราจารย์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ : ๒๕๕๘, หน้า ๑๔๔.

ขั้นที่ ๕ ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ ๖ ชั้นสรุปผล

๒.๕.๓ การจัดการเรียนรู้ตามหลักจิตวิทยา

หลักการของจิตวิทยามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นศาสตร์ที่ใช้กระบวนการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างด้านกายภาพ กับด้านจิตใจ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของหลักจิตวิทยาคร่าว ๆ ดังนี้

๒.๕.๓.๑ จิตวิทยาการศึกษา

จิตวิทยาการศึกษา คือ การนำความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวของคนไปปฏิบัติจริงเพื่อช่วยเหลือในการปรับตัวตั้งนั้นหน้าที่สำคัญประการแรกคือการจัดการเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ การเรียนการสอนซึ่งจะเป็นเรื่องราวทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อันได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีแรงจูงใจ และทฤษฎีพัฒนาการ ลักษณะธรรมชาติผู้เรียน สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการนำความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปช่วยในการปรับตัวให้ดีขึ้น Horace B. English and Ava C. English ซึ่งได้กล่าวถึง ความหมายของจิตวิทยาว่า จิตวิทยาเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ

๑) พฤติกรรม (Behavior)

๒) การกระทำ (Acts)

๓) กระบวนการคิด (Mental Process) ไปพร้อมกับการศึกษาเรื่อง สติปัญญา ความคิด ความเข้าใจ การใช้เหตุผล การเข้าใจตนเอง (Selfconcept) ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลด้วยจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับ พฤติกรรมของมนุษย์ องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการ จึงครอบคลุมผู้เรียน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อมรอบข้างของจิตวิทยาการศึกษา จึงมีในเรื่องต่อไปนี้

(๑) ศึกษาเรื่องประวัติความเป็นมา ของจิตวิทยา แนวคิดของนักจิตวิทยา ที่มีผลต่อการเรียนรู้

(๒) ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นเรื่อง ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่อง สติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ทักษะสติ และแรงจูงใจ เป็นต้น

(๓) การเรียนรู้ โดยเน้นศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้ องค์ประกอบของการเรียนรู้ การแก้ปัญหาโดยอาศัยหลักการเรียนรู้ การถ่ายโยง ตลอดจนการจัดสภาพการเรียนรู้ต่าง ๆ

(๔) การประยุกต์เทคนิคและวิธีการเรียนรู้ โดยผู้สอนเน้นให้ ผู้เรียนสามารถนำเทคนิคและวิธีการไปใช้ในการเรียนการสอนการแก้ปัญหาในการพัฒนาตน

(๕) การปรับพฤติกรรม โดยเน้นการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยใช้หลักการเรียนรู้ เป็นต้น

(๖) เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาจิตวิทยา เช่น การสังเกต การสำรวจ การทดลอง และศึกษาเป็นรายกรณี

๒.๕.๓.๒ จิตวิทยาการเรียนรู้

การเรียนรู้ เป็นกระบวนการแปลความหมายระหว่างประสาทสัมผัสกับระบบประสาทของมนุษย์ ที่ใช้อวัยวะรับสัมผัสสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้ส่วนของประสาทสัมผัสในอวัยวะนั้น ส่งผลเชื่อมโยงไปยังสมอง และสมองจะถอดรหัสสัญญาณไปยังระบบประสาท ทำให้เกิดการรับรู้และรู้สึก จิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นเหตุการณ์ความรู้สึกที่เป็นผลจากกิจกรรมของเซลล์สมอง เป็นลักษณะหนึ่งของจิตแต่ไม่ใช่จิตทั้งหมด

การเรียนรู้เกิดจากการรับรู้ของระบบประสาท และการแปลรหัสการเรียนรู้ให้สมองสั่งการ ความรู้สึกใดที่สมองได้บันทึกและจดจำไว้จะเรียกว่าประสบการณ์ เมื่ออวัยวะสัมผัสต่อสิ่งเดิมอีก จะเกิดการระลึกได้ องค์ประกอบของการเรียนรู้

- (๑) สติปัญญาของผู้รับรู้ ถ้าสติปัญญาดีจะเรียนรู้ได้เร็ว
- (๒) ความตั้งใจในกิจกรรมที่ผู้รับรู้สัมผัส
- (๓) ความสนใจ การมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งนั้น
- (๔) สภาพจิตใจของผู้รับรู้ในขณะนั้น

กล่าวโดยสรุป คือ ครูสอนนอกจากมีความเข้าใจพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ แล้ว ครูผู้สอนจะต้องรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและกลุ่ม ทั้งทางด้านระดับเชาวน์ปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ เพศ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งนักจิตวิทยาได้คิดวิธีการวิจัยที่จะช่วยชี้ให้เห็นว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเลือกวิธีสอน และในการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ครูที่ใช้วิธีการเดียวกับผู้เรียนทุกคนเปรียบเสมือนหม้อที่จ่ายยาตัวเดียวกันแก่คนไข้ทุกคน ที่มารับการรักษา โดยไม่คำนึงถึงโรคประจำตัวหรือประวัติการแพ้ยาของผู้ป่วย^{๔๐}

๒.๕.๔ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล

หลักการพื้นฐานของแนวคิด "ผู้เรียนเป็นสำคัญ"

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งแนวคิดแบบผู้เรียนเป็นสำคัญจะยึดการศึกษาแบบก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนมีคุณค่าสมควรได้รับการเชื่อถือไว้วางใจแนวทางนี้ จึงเป็นแนวทางที่จะผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียนและอำนวยความสะดวกให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่การจัดการเรียนการสอนที่เน้น

^{๔๐} ประภาช วิวรรณมงคล, จิตวิทยาเพื่อการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี : ๒๕๕๕, หน้า ๑๒๐.

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมทั่วไป คือ

๑) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของครูคือผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกและจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนรู้ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒) เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย ได้แก่ เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิม และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

๓) การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสุขสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

๔) สัมพันธภาพประกอบดีระหว่างผู้เรียน การมีสัมพันธภาพประกอบดีในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพประกอบเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

๕) ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติ และการฝึกฝน โดยผู้เรียนจะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็ได้อีก

๖) ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่บวกที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่บวกที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมับเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

๗) การศึกษาคือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกันไปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน เช่น คุณลักษณะด้านความรู้ความคิด ด้านการปฏิบัติและด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันเมื่อรู้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีดีและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้^{๔๑}

กล่าวโดยสรุปแล้ว การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ

^{๔๑} ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ : ๒๕๕๘, หน้า ๒๘๒.

เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

๒.๖ สื่อกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน สื่อการสอนมีให้เลือกมากมาย สิ่งสำคัญ คือ ผู้สอนจะต้องเลือกและใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน สื่อการสอนนั้นจะต้องใช้ได้อย่างสะดวกและที่สำคัญก็คือ เมื่อนำมาใช้แล้วช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการใช้สื่อใหม่ ๆ หลากหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอยากศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการสอน ดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ ความหมายของสื่อการสอน

คำว่า “สื่อการเรียนการสอน” (Instructional Media) และสื่อ (Media) หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำความรู้ ในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้เข้าใจ ความหมายได้ตรงกันในการเรียนการสอนสื่อที่ใช้เป็นตัวกลางนำความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเรียกว่าสื่อการสอน (Instruction Media)

ในทางการศึกษามีคำที่มีความหมายแนวเดียวกันกับสื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อการสอน (Instructional Media or Teaching Media) สื่อการสอน (Educational Media) อุปกรณ์ช่วยสอน (Teaching Aids) เป็นต้น ในปัจจุบันนักศึกษามักจะเรียกการนำสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ มารวมกันว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational) ซึ่งหมายถึงการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการ ซึ่งเป็นตัวกลางทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ได้ ง่ายและรวดเร็วเป็นเครื่องมือและตัวกลางซึ่งมีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนมีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็วเป็นผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นักการศึกษาเรียกสื่อการเรียนการสอนด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การสอน สื่อทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการศึกษา^{๔๒} เป็นต้น

นอกจากความหมายดังกล่าวแล้ว ยังมีความหมายตามที่นักวิชาการในวงการเทคโนโลยีทางการศึกษา สื่อทัศนศึกษา และวงการการศึกษา ได้ให้คำจำกัดความของ “สื่อการสอน” ไว้อย่างหลากหลาย เช่น

ซอร์ส กล่าวว่า เครื่องมือที่ช่วยสื่อความหมายจัดขึ้นโดยครูและนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการสอนทุกชนิดจัดเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด สื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ แผนที่ ของจริง และทรัพยากรจากแหล่งชุมชน

บราวน์ และคณะ กล่าวว่า จำพวกอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้รวมถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุหรือเครื่องมือ

^{๔๒} กัมปนาท บุตรตัว, สื่อการสอน, พิมพ์ที่ บริษัท ยูสเบิล วัน จำกัด, จ. อุตรดิตถ์, ๒๕๕๘, หน้า ๓๕.

เท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดง บทบาทนาฏการ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการ สัมภาษณ์และการสำรวจ เป็นต้น

เปรี๊ยะ กุมุท กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง สำหรับทำให้การสอนของครูถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ครู วางไว้ได้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ให้ความหมาย สื่อการสอนว่า วัสดุอุปกรณ์และวิธีการประกอบการ สอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่ง หรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกับสื่อการสอน เป็นต้นว่า

สื่อการเรียน หมายถึง เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุนการเรียน การสอน ได้รับความสนใจผู้เรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจดีขึ้น อย่างรวดเร็ว

สื่อการศึกษา คือ ระบบการนำวัสดุ และวิธีการมาเป็นตัวกลางในการให้การศึกษา ความรู้แก่ผู้เรียนโดยทั่วไป โสตทัศนอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุทั้งหลายที่นำมาใช้ในห้องเรียน หรือนำมา ประกอบการสอนใด ๆ ก็ตาม เพื่อช่วยให้การเขียน การพูด การอภิปรายนั้นเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

เกอร์ลัช และอีลี (Gerlach and Ely) กล่าวว่า "สื่อการสอน" หมายถึง บุคคล วัสดุหรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ ทศนคติ ครู หนังสือ และสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนจัดเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น

กิดานันท์ มลิทอง กล่าวว่า "สื่อการสอน" หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำ และถ่ายทอดข้อมูล ความรู้จากครูผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึง วัตถุประสงค์ การเรียนที่ตั้งไว้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ กล่าวว่า "สื่อการสอน" หมายถึง สิ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้ ซึ่งครูและ นักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ไฮนิช (Heinich) และคณะ ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า "สื่อการสอน" หมายถึง สื่อหรือตัวกลางชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดยู โทรทัศน์ วีดิโอ แผ่นภูมิ ภาพนิ่ง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางที่บรรจุเนื้อหาสาระ หรือ สิ่งที่ผู้สอนต้องการถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๒.๖.๒ ประเภทของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีหลายประเภท และมีการจำแนกประเภทโดยใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสื่อที่หลากหลายผู้วิจัยจึงได้ศึกษาประเภทของสื่อไว้ ดังนี้

๑) **ประเภทของสื่อตามแบบ ชัยยงค์ พรหมวงศ์** ประเภทของสื่อตามความหมาย ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ โดยได้แบ่งสื่อการสอนไว้ ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) วัสดุ ได้แก่ สิ่งสิ้นเปลืองทั้งหลาย เช่น รูปภาพ บัตรคำ แผ่นภูมิ หนังสือ แผ่นโปร่งใส เป็นต้น

(๒) อุปกรณ์ ได้แก่ บรรดาเครื่องมือทั้งหลาย ทั้งที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ร่วมกับวัสดุ อื่น และสิ่งที่ใช้ในตัวของมันเอง เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น

(๓) กิจกรรมหรือวิธีการ ได้แก่ กระบวนการที่จะใช้ทั้งวัสดุและอุปกรณ์ ประกอบกันหรือกระบวนการของมันเองล้วน ๆ ได้แก่ การสาธิต กลุ่มสัมพันธ์ นิทรรศการ ทัศนศึกษา ,การอภิปราย เป็นต้น^{๔๓}

๒) ประเภทของสื่อตามแบบเอตการ์ เดล

เอตการ์ เดล ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอน โดยพิจารณาจากลักษณะของ ประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อการสอนประเภทนั้น โดยยึดถือเอาความเป็นนามธรรมและรูปธรรมเป็น หลักในการจัดแบ่งประเภท เอตการ์ เดล ได้เขียนให้เห็นความเกี่ยวพันของประสบการณ์จากสื่อต่าง ๆ เอาไว้ด้วย เรียกว่ากรวยประสบการณ์ (Cone of Experience)

การใช้กรวยประสบการณ์ของเอตการ์ เดล จะเริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ หรือการกระทำจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงเรียนรู้โดยการ ฝึกลับสังเกตในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นขั้นตอนต่อไปของการได้รับประสบการณ์รอง ต่อจากนั้นจึงเป็นการ เรียนรู้ด้วยการรับประสบการณ์โดยผ่านสื่อต่าง ๆ และท้ายที่สุดเป็นการให้ผู้เรียนเรียนจากสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนักจิตวิทยาท่านหนึ่ง คือ

เจโรม บรุนเนอร์ (Jerome Bruner) ได้ออกแบบโครงสร้างของกิจกรรมการสอนไว้ รูปแบบหนึ่ง โดยประกอบด้วยมโนทัศน์ด้านการกระทำโดยตรง (Enactive) การเรียนรู้ด้วยภาพ (Iconic) และการเรียนรู้ด้วยนามธรรม (Abstract) เมื่อเปรียบเทียบกรวยประสบการณ์ของเอตการ์ เดล กับลักษณะสำคัญ ๓ ประการของการเรียนรู้ของบรุนเนอร์แล้วจะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่ใกล้เคียง และเป็นคู่ขนานกัน เมื่อพิจารณาจากกรวยประสบการณ์ ของเอตการ์ เดล แล้วจากขั้นตอนที่ ๑ - ๖ จะเป็นการที่ผู้เรียนเรียนโดยการได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองจากการกระทำ การมีส่วนร่วมใน รูปแบบต่าง ๆ ของประสบการณ์ที่เป็นจริง และการสังเกตจากของจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่ง เปรียบเทียบได้กับการเรียนรู้ด้วยการกระทำในขั้นตอนที่ ๗ - ๙ เป็นการที่ผู้เรียนสังเกตเหตุการณ์หรือ รับประสบการณ์จากการถ่ายทอดโดยสื่อประเภทภาพและเสียง เช่น จากโทรทัศน์และวิทยุ เป็นต้น เสมือนเป็นการเรียนรู้ด้วยภาพ และใน ๒ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นตอนของการที่ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์จากสัญลักษณ์ในรูปแบบของตัวอักษร เครื่องหมายหรือคำพูด ซึ่งมีลักษณะเป็น นามธรรมมากที่สุด

๓) ประเภทของสื่อตามแบบ อีลาย (Ely) โดยอีลาย (Ely) ได้จำแนกสื่อการสอน ตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) เป็น ๕ รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้น เพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (By Design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (by utilization) ได้แก่

(๑) คน (People) ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายความว่า บุคลากรที่อยู่ใน ระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ส่วน “คน” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้นได้แก่ คนที่ทำงาน หรือมีความชำนาญใน แต่ละสาขา คนเหล่านี้นับเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งถึงแม้จะไม่ใช่นักการศึกษา แต่ก็สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการให้ความรู้ในแต่ละด้าน เช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ฯลฯ

^{๔๓} รัตนาภรณ์ สูงประเสริฐกุล, การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, พิมพ์ ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาสาน จ. สุรินทร์ ๖ ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๘. หน้า ๑๕.

(๒) วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผนที่ ฯลฯ ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้น จะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้นส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น เกม คอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์

(๓) อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ตึกเรียน และสถานที่อื่น ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น ฯลฯ

(๔) เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากมักเป็นเครื่องมือด้านโสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายเอกสาร คอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ตะปู ไขควง เป็นต้น

(๕) กิจกรรม (Activities) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึง มักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิคพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม เกมส์และการจำลอง การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น^{๔๔}

๒.๖.๓ หลักการเลือกสื่อการสอน

ในการเลือกสื่อการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอนก่อน เพื่อใช้วัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้แนะในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีหลักการอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบการพิจารณา เช่น

- ๑) สื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
- ๒) เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจและเป็นสื่อที่จะให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุดช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดี เป็นลำดับขั้นตอน
- ๓) เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
- ๔) สื่อนั้นควรสะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป
- ๕) ต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพเทคนิคการผลิตสื่อที่ดี มีความชัดเจนและเป็นจริง
- ๖) มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือถ้าจะผลิตเองต้องคุ้มกับเวลาและการลงทุน

นอกจากนี้แล้วการจะเลือกสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน
- ๒) จุดมุ่งหมายในการนำสื่อมาใช้ เช่น
 - (๑) ประกอบหรือร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
 - (๒) ใช้นำเข้าสูบทเรียน
 - (๓) ใช้ในการประกอบคำอธิบาย
 - (๔) ใช้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เรียนหรือ

^{๔๔} สุพล ฉุนแสนดี, นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จ. สุรินทร์ : ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๘, หน้า ๔๒.

(๕) ใช้เพื่อสรุปบทเรียน

ก) ต้องเข้าใจลักษณะของเฉพาะของสื่อแต่ละชนิดว่าสามารถเร้าความสนใจ และให้ความหมายต่อประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างไรบ้าง เช่น

(๑) หนังสือเรียนและสื่อสิ่งพิมพ์ ใช้เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานและอ้างอิง

(๒) ของจริงและของจำลอง ใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง

(๓) แผนภูมิ แผนภาพและแผนสถิติ ใช้เพื่อต้องการเน้นหรือเพื่อแสดงให้เห็นส่วนประกอบหรือเปรียบเทียบข้อมูล

(๔) สไลด์ ใช้เพื่อเสนอภาพนิ่งขนาดใหญ่ให้ผู้เรียนเห็นทั้งชั้นหรือใช้เพื่อการเรียนรายบุคคลก็ได้

๔) ต้องมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งของสื่อการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา^{๔๕}

๒.๖.๔ หลักการและขั้นตอนการใช้และการประเมินสื่อการเรียนการสอน

หลักการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากว่าเป็นการประเมินดูความเหมาะสมมาแล้ว ฉะนั้นจึงเป็นผลดีต่อการใช้สื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป นอกนี้แล้วยังมีการประเมินสื่อที่ใช้ด้วย เพื่อทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามการควร ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาแนวทางดังกล่าว ดังนี้

๒.๖.๔.๑ หลักการใช้สื่อการสอน

ในหลักการใช้สื่อต้องมีขั้นตอน ดังนี้

๑) เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมความพร้อมของตัวผู้สอนในการใช้สื่อการสอน โดยการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่มีในสื่อ ขั้นตอน และวิธีการใช้สื่อ เป็นต้น

๒) เตรียมจัดสภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ ห้องเรียน ห้อง Lab วัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

๓) เตรียมตัวผู้เรียน เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียน อาจมีการทดสอบ มีการอธิบายวิธีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ บอกวัตถุประสงค์ แนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดของเนื้อหาในสื่อ นั้น ๆ เป็นต้น

๔) การใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนและวิธีการตามที่ได้เตรียมไว้แล้ว และควบคุมการนำเสนอสื่อ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

๕) การติดตามผล (Follow Up) หลังจากการใช้สื่อการสอนแล้ว ควรมีการติดตามผลเพื่อเป็นการทดสอบว่า ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน และเรียนรู้ จากสื่อที่นำเสนอไปนั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ เช่น การให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปราย ทำรายงาน เป็นต้น เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่อง สามารถ นำมาแก้ไขปรับปรุงสำหรับการสอนในครั้งต่อไป

^{๔๕} สุพล ฉุนแสนดี, นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ จ. สุรินทร์ : ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๘, หน้า ๔๖.

๒.๓.๔.๒ ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนนั้นอาจจะใช้เฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอน หรือจะใช้ทุกขั้นตอนก็ได้ ดังนี้

๑) ชี้นำเข้าสู่บทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนนั้น สื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้างๆหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อน ยังมีใช้สื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกอย่างแท้จริง และควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น เช่น ภาพ บัตรคำ เป็นต้น

๒) ชี้นำดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนควรเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหา และวิธีการสอน ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น สไลด์ แผนภูมิ วิดีทัศน์ เป็นต้น

๓) ชี้นำวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในชั้นฝึกหัดโดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิดโดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด เช่น ภาพ บัตรปัญหา สมุด แบบฝึกหัด เป็นต้น

๔) ชี้นำสรุปบทเรียน เป็นการย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ชี้นำสรุปควรใช้เวลาเพียงสั้น ๆ สื่อที่สรุปจึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมด เช่น แผนภูมิ แผ่นโปรงใส เป็นต้น

๕) ชี้นำประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นการประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียนโดยอาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้

๒.๖.๔.๓ การประเมินผลการใช้สื่อการสอน

นอกจากในการใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ผู้สอนควรมีการวิเคราะห์เช่นกันว่ามีการใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ดังนั้นจึงควรมีการประเมินการใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑) ประเมินการวางแผนการใช้สื่อ เพื่อดูว่าสิ่งต่าง ๆ ที่วางไว้สามารถดำเนินไปตามแผนหรือไม่ หรือเป็นไปเพียงตามหลักการทฤษฎีแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการวางแผนครั้งต่อไปให้การใช้สื่อการสอนเกิด ความสอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลที่ได้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีหรือข้อบกพร่องของแต่ละขั้นตอนของการวางแผนการใช้สื่อการสอน ว่าได้มีการนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาพิจารณาในขั้นการวางแผนอย่างครบถ้วน หรือไม่ หรือสิ่งที่น่าสนใจมาพิจารณานั้นถูกต้องหรือไม่

๒) ประเมินกระบวนการการใช้สื่อ เพื่อดูว่าการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนประสบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไรและมีการเตรียมการป้องกันไว้หรือไม่ เช่น ผู้เรียนได้ยินเสียงของสื่ออย่างชัดเจนทั่วถึงหรือไม่ ภาพมีขนาดใหญ่เพียงพอ ที่จะมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากตำแหน่งที่นั่งของผู้เรียนทุกคนหรือไม่ ฯลฯ

๓) ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ เป็นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรงว่า เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ และผลที่ได้นั้นเป็นไปตามเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์^{๔๖}

๒.๖.๕ ประโยชน์ของสื่อการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนยุคปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก เนื่องจากกระบวนการสอนได้เปลี่ยนวิธีการสอน หรือสื่อการสอนที่แปลกไปจากเดิม ฉะนั้นสื่อการสอนจึงมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนพอรวบรวมโดยสังเขป ได้ดังนี้

๒.๖.๕.๑ ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อนักเรียน

ในด้านประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อนักเรียนนั้นมีผู้กล่าวไว้หลายท่านจึงขอนำมาสรุปไว้เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อไป

ระวีวรรณ ศรีครามครัน กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอน ดังนี้

๑) ช่วยพัฒนาความคิดนักเรียน การที่นักเรียนได้รู้ เห็นสภาพของปัญหาต่าง ๆ ได้ยินหรือได้สัมผัสโดย การใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น จากภาพยนตร์ รูปภาพจะสามารถพัฒนาความคิดเห็นของนักเรียน โดยการคิดค้นหาวิธีการแก้ไขอย่างมีหลักการ และมีเหตุผล ทำให้มีความคิดกว้างไกลมากขึ้น

๒) เพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้น เนื่องจากได้เห็นของจริง ได้ยินหรือสัมผัส ทำให้สามารถเปรียบเทียบสิ่งที่ได้เห็นในปัจจุบันกับความก้าวหน้าต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนรู้ใหม่จากสื่อการเรียนต่าง ๆ เช่น จากภาพยนตร์ หรือจากทัศนศึกษา

๓) กระตุ้นหรือเร้าความสนใจของนักเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนปกติในชั้นเรียน สามารถทำให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น มีความกระตือรือร้น ใคร่รู้เห็นสิ่งที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งจะกระตุ้นความคิดของนักเรียนได้

อารมณ์ ใจเที่ยง อธิบายถึงประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อนักเรียนไว้ ดังนี้

๑) เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาสั้น และสามารถช่วยให้ความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

๒) ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับนักเรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่เบื่อหน่ายการเรียน

๓) ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

๔) ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างนักเรียนด้วยกันเองและกับครู

^{๔๖} สุพล ฉุนแสนดี, นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จ. สุรินทร์ : ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๘, หน้า ๕๔.

๕) ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

๖) ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดการให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนรายบุคคล

สิริพัทธ์ เจษฎาภิโรจน์ กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อนักเรียนหลายประการ ในที่นี้ขอนำเสนอ ดังนี้

๑) ช่วยให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมแก่นักเรียน

๒) ช่วยให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ศึกษาได้ยากและทำการสอนง่ายขึ้น เช่น

(๑) ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

(๒) ทำสิ่งนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เช่น การใช้ภาพ หรือสัญลักษณ์

(๓) ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้า เช่น การกระโดดของแมลง

(๔) ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็ว เช่น การเจริญเติบโตของพืช

(๕) ทำสิ่งที่เล็กให้โตขึ้น เช่น ภาพขยายตัวแมลงเล็ก ๆ

(๖) ทำสิ่งที่โตให้เล็กลง เช่น ภาพวิว ทิวทัศน์ สวน นา

(๗) นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาได้ เช่น ภาพอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญที่อยู่ใน

จังหวัดต่าง ๆ

(๘) นำอดีตมาศึกษาได้ เช่น ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ บันทึกเหตุการณ์

บ้านเมืองในอดีต

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ต่อนักเรียนหลายประการ ดังนี้

๑) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นด้วยการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสและเข้าใจได้ง่ายขึ้น

๒) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากในเวลาที่กำหนดหรือรวดเร็วกว่าการไม่ใช้สื่อ

๓) ช่วยให้นักเรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้มาก แม่นยำ และคงทนถาวรยิ่งขึ้น เพราะความประทับใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่ออื่น ๆ

๔) ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมในเรื่องราวเดียวกัน

๕) ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตปัจจุบัน และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

๖) ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง แปลกใหม่ และมีคุณค่า ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายและคาดหวังของนักเรียน

๒.๖.๕.๒ ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อครู

ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อครูได้มีนักวิชาการกล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อครู ดังนี้

๑) ช่วยให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ครูมีความสุขสนุกสนานและมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น

๒) ช่วยแบ่งเบาภาระของครูในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อตัวเอง

๓) เป็นการกระตุ้นให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้น่าสนใจยิ่งขึ้น

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ต่อครู ดังนี้

๑) ช่วยสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ดูน่าสนใจ สนุกสนาน มีความน่าเชื่อถือจึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูได้เป็นอย่างดี และนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายของครูในที่สุด

๒) ช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการเรียนรู้ เช่น ทำให้ครูพูดน้อยลง ถ่ายทอดเนื้อหาด้วยตนเองน้อยลง โดยที่นักเรียนเรียนรู้ได้เองภายใต้การกำกับดูแลหรือเงื่อนไขของครู ไม่ต้องเตรียมและสอนซ้ำซากเพราะได้เตรียมสื่อและวิธีการใช้สื่อไว้แล้วเป็นอย่างดี จนทำให้สามารถนำไปใช้ในครั้งต่อ ๆ ไปได้ทันที

๓) ช่วยกระตุ้นให้ครูเตรียม ผลิต หรือพัฒนาสื่อใหม่ ๆ รวมทั้งคิดค้นวิธีการที่น่าสนใจ

๔) ช่วยแก้ปัญหาและทดแทนสิ่งที่ครูไม่ถนัด เช่น พูดไม่เก่ง จดข้อมูลได้ไม่มากพอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และการปรากฏตัวต่อหน้าคนจำนวนมาก

๕) ช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ สำหรับการสอนที่เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล โดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมประกอบ

๖) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรง เพราะจะทำให้ครูผู้สอนสามารถสอนได้เร็ว ถูกต้องแม่นยำ ใช้เวลาสั้นลง แต่ทำให้นักเรียนเรียนได้มากขึ้น

๗) ช่วยให้ครูมีปฏิสัมพันธ์และติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะใช้เวลาในด้านการบรรยายถ่ายทอดเนื้อหาสาระ การเตรียมการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ น้อยลงจึงมีเวลาเพิ่มขึ้น

๘) ช่วยให้ครูสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ตรงจุดมุ่งหมายในทุกชั้นตอน

๙) ช่วยให้ครูสามารถนำประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่มากมายภายนอกห้องเรียนมานำเสนอต่อนักเรียนและทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่มีความหมาย

๑๐) ช่วยให้ครูได้รับทราบผลป้อนกลับจากนักเรียน และนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาสื่อและการจัดการเรียนรู้ของตนได้ตลอดเวลา

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอนต่อครู ดังนี้

๑) ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูในการสอน การสอนเป็นไปด้วยดี

๒) ช่วยผ่อนคลายในการอธิบาย อธิบายได้ตรงประเด็น

๓) ช่วยประหยัดเวลาในการสอน

๔) ช่วยให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน

๕) ช่วยให้ครูสังเกตปฏิกิริยานักเรียนได้

๖) ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น^{๔๗}

กล่าวโดยสรุปแล้ว สื่อการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้น ก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนจึงควรศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อ การสอน ข้อดีและข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

อัญไอรินทร์ ราชวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” ผลการวิจัยพบว่า (๑) แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยวิธีสอนแบบอริยสัจสี่มีประสิทธิภาพ ๘๕.๔๕/๘๘.๖๔ แสดงว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้ และดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ ๐.๖๑๔๘ แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๑.๔๘ (๒) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ๒๑.๒๐ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๐ และคะแนน เฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ ๓๒.๘๐ คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๐๐ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ (๓) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมตามวิธีการสอนแบบ อริยสัจสี่ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อยู่ในระดับมาก^{๔๘}

ชลธิชา หอมพุ่ม ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต” ผลการวิจัยพบว่า (๑) รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และปัจจัยสนับสนุนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนมี ๗ ขั้นตอน ประกอบด้วย ๑. ได้รับความสนใจ ๒. อ่านวรรณคดี ๓. วิเคราะห์ความขัดแย้ง ๔.

^{๔๗} สมบูรณ์ สุขสำราญ, **ทักษะการใช้สื่อการเรียนรู้อ่าน**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ถนนเทพกระษัตรี ต. รัชฎา อ. เมืองภูเก็ต จ. ภูเก็ต : ๒๕๕๙, หน้า ๗๘.

^{๔๘} อัญไอรินทร์ ราชวงศ์, **ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

วิเคราะห์สาเหตุ ๕. ค้นหาวิธีแก้ไข ๖. ผลของการแก้ปัญหา และ ๗. สรุปและประเมินผล (๒) ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนทั้งกับกลุ่มตัวอย่างและการนำผลการศึกษาไปขยายผลพบว่า นักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มที่นำผลการศึกษาไปขยายผลต่างมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ และระหว่างเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง^{๔๙}

พรพรรณ ศรีประสงค์ ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓” ผลการวิจัยพบว่า (๑) คู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ ที่ส่งผลต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ที่ร้อยละ ๕๙.๖๑ และค่าของสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (C.V.) เท่ากับ ๙.๖๙ อยู่ในระดับ ดี (๒) ความรับผิดชอบของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๓) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๔) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๕) นักเรียนที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ต่างกันเมื่อได้รับการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่แล้ว มีความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๕๐}

วิภาพรรณ พินลาและคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่” ผลการวิจัยพบว่า (๑) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน (๒) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ (๓) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ (๔) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน (๕) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้

^{๔๙} ชลธิชา หอมฟุ้ง, การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต, **วิทยานิพนธ์คณะมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

^{๕๐} พรพรรณ ศรีประสงค์, ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๗, บทคัดย่อ.

แบบซิปปา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ (๖) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๕๑}

พรศรี อุ้นตุ้ม ได้ศึกษาเรื่อง “การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกู่คำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ได้แผนการจัดการเรียนรู้การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๙ แผน และโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก มีประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๙๒/๘๒.๔๗ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ๘๐/๘๐ (๒) หลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยภาพรวมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดอยู่ในระดับดีขึ้นไป (๓) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ได้คะแนนก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘๓ หลังเรียนได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ ๘๑.๕๘ และมีผลต่างคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๕^{๕๒}

มนตรี กรมท่ามา ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทานางแนววิทยายน จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ นักเรียนร้อยละ ๗๓.๑๗ มีผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๗๒.๕๒ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนร้อยละ ๗๐ มีผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป (๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ นักเรียนร้อยละ ๗๐.๗๓ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๗๔.๗๑ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนร้อยละ ๗๐ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป^{๕๓}

กมลชนก มงคลแก้วเลิศ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์น่ารู้คู่เยาวชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด” ผลการวิจัยพบว่า (๑) นักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ร่วมกับเทคนิคแผนผัง

^{๕๑} วิภาพรรณ พินลาและคณะ, การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับ การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่, งานวิจัยคณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๙, บทคัดย่อ.

^{๕๒} พรศรี อุ้นตุ้ม, การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกู่คำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๗, บทคัดย่อ.

^{๕๓} มนตรี กรมท่ามา, การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทานางแนววิทยายน จังหวัดขอนแก่น, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖, บทคัดย่อ.

ความคิดมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๙๔ คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๑๗ และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๖๘ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (๒) นักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๓.๐๕ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๘๓ และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๗๓ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้^{๕๔}

สุภาพร วงศ์ชาติ ได้ศึกษาเรื่อง “การนำหลักพุทธปรัชญาเรื่องอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาของครูในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ตามหลักพุทธปรัชญาอริยสัจ ๔ ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๕ และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาตามหลักอริยสัจ ๔ ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล แนวคิด ค่านิยม วิธีการคิด หาเหตุผล วิธีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ในขบวนการเรียนรู้ผู้เรียนจะค่อยๆ สะสมความรู้และทักษะความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๕}

พระมหาประเสริฐ ชาติเมธี (โนโรตอง) ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า (๑) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นเต้น และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี (๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยรวมจากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนพิธี มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๑๑.๒๗/๑๘.๑๓ เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t - test พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนพิธี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้

^{๕๔} กมลชนก มงคลแก้วเลิศ, การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์นำรู้คู่เยาวชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

^{๕๕} สุภาพร วงศ์ชาติ, การนำหลักพุทธปรัชญาเรื่องอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาของครูในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาและปรัชญามหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ๒๕๖๐, บทคัดย่อ.

เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี^{๕๖}

อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสังข์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ชุดการสอนแบบอริยสังข์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๘๑.๔๒/๘๖.๘๕ (๒) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบอริยสังข์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๓) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบอริยสังข์มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑^{๕๗}

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

John Ross Carter ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์อริยสังข์ ๔ ของพระพุทธศาสนา กับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตรักษา” ผลการศึกษาพบว่า (๑) การนำอริยสังข์ ๔ ของพระพุทธศาสนา และผสมผสานเข้าสู่กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตรักษา นักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนใน ๓ ด้าน คือ ความเข้าใจโลกและชีวิต คุณภาพของจิตใจ และความสามารถในการทำงานการปรึกษาเชิงจิตวิทยาภายใต้โครงความคิดของอริยสังข์ ๔ การฝึกฝนของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีแนวทางเป็นลำดับขั้น คือ ๑) เข้าใจอริยสังข์ ๔ และกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ๒) เรียนรู้การเป็นสมาชิกกลุ่ม และ ๓) การฝึกประสบการณ์การเป็นผู้นำกลุ่ม โดยมีครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ชำนาญ (๒) ประสิทธิภาพของกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตรักษา ที่วางรากฐานอยู่บนหลักอริยสังข์ ๔ สามารถเอื้อให้บุคคลได้บรรลุศักยภาพที่มีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขปัญหาด้านจิตใจด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงด้วยปัญญา โดยการวิจัยได้แสดงว่า กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตรักษา ส่งผลต่อตัวแปร ทั้งตัวแปรทางตะวันออกที่อิงหลักพุทธธรรม เช่น ศิล ปัญญา สันติภาวะ เมตตา สันโดษ เป็นต้น และตัวแปรทางตะวันตก อาทิ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความรู้สึกสอดคล้องกลมกลืนในชีวิต ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง การเพิ่มความเข้มแข็งอดทน และการยกระดับสุขภาวะทางจิต^{๕๘} เป็นต้น

Analayo Bhikkhu ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอริยสังข์ ๔ ในการแก้ไขปัญหาชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า หลักอริยสังข์ ๔ เป็นธรรมเครื่องดับทุกข์เป็นไปในลักษณะของการวิเคราะห์

^{๕๖} พระมหาประเสริฐ ชาติเมธี (โนโธสง), การใช้วิธีสอนแบบอริยสังข์สี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐, บทคัดย่อ.

^{๕๗} อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ, ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสังข์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

^{๕๘} John Ross Carter, Dhamma : Apply The For Noble Truths of Buddhism in Psychological and mental counseling, **Religions and Buddhism science**, Tokyo: Hokuseido Press, 1987, Abstract.

ของการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องด้วยวิธีการและถูกจุด คือ การรู้เท่าทันปัญหามี ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ทุกข์ ๒) สมุทัย ๓) มรรค และ ๔) นิโรธ ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจมีลักษณะบีบคั้น ทนได้ยาก สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา ๓ มรรค เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ความดับทุกข์ ได้แก่ มรรค ๘ ประการ เป็นหนทางการดับทุกข์ และ นิโรธ คือ การดับทุกข์ ได้แก่ การดับทุกข์หรือกิเลส ตัณหาให้สิ้นไป การประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ ๔ ในการแก้ไขปัญหาชีวิต คือ การวิเคราะห์ปัญหา และ แก้ไขปัญหาให้ถูกจุด โดยวิธีการที่ถูกต้องนั่นเอง เช่น เมื่อเราปวดท้อง เป็นทุกข์ จากนั้นให้วิเคราะห์ หาสาเหตุของการปวดท้อง และไม่กลับไปทำซ้ำอีก (สมุทัย) ปวดท้องเพราะรับประทานผักดอง และ จะไม่กลับไปรับประทานผักดองอีก จากนั้นหาหนทางรักษาอย่างถูกวิธีนั่นก็คือการไปพบแพทย์ (มรรค) จากนั้นแพทย์ก็จะทำการรักษา เราก็จะหายจากอาหารปวดท้อง (นิโรธ) ถึงการดับทุกข์โดยสิ้นเชิง^{๕๙}

Anderson ได้ศึกษาเรื่อง “จำลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีอริยสัจสี่โดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบร่วมมือ” ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของแบบจำลอง การเรียนการสอนมี ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การเรียน การสอน ๔) กิจกรรมการเรียนการสอน และ ๕) การวัดและ ประเมินผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการ เรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิรับรองคุณภาพแบบจำลองการเรียนการสอนอยู่ใน ระดับมากที่สุด^{๖๐}

Metta Forest Monastery ได้ศึกษาเรื่อง “การแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้นำใน บทบาทสมมติ” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ความขัดแย้งที่ปรากฏในผู้นำในบทบาทสมมติ ๓ ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม และความขัดแย้ง ภายในใจของตัวผู้นำเอง (๒) มีวิธีการแก้ปัญหา ๕ วิธี ได้แก่ วิธีแรกคือการสร้างเหตุการณ์ แบ่งเป็น สร้างเหตุการณ์เพื่อหลอกลวง สร้างเหตุการณ์เพื่อทำให้ตกใจ สร้างเหตุการณ์เพื่อให้เข้าใจผิด และ สร้างเหตุการณ์เพื่อเอาตัวรอด วิธีที่ ๒ คือ การเสียสละ วิธีที่ ๓ คือ การรับฟัง ความคิดเห็นของคนหมู่มาก วิธีที่ ๔ คือ การใช้อารมณ์ แบ่งเป็น การใช้อารมณ์โกรธ และ การใช้อารมณ์รัก และวิธีที่ ๕ คือ การใช้สติ ส่วนการวิเคราะห์การแก้ปัญหาของผู้นำในบทบาทสมมติโดยใช้อริยสัจสี่ (๓) มีการ แก้ปัญหา ๒ ลักษณะ คือ แก้ปัญหาได้สอดคล้องกับอริยสัจสี่ และแก้ปัญหาไม่สอดคล้องกับอริยสัจสี่ (๔) แนวคิดที่ปรากฏจากความขัดแย้งและการแก้ปัญหาของผู้นำในบทบาทสมมติ ได้แก่ แนวคิดเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม แนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และแนวคิดเรื่อง ประชาธิปไตย^{๖๑}

^{๕๙} Anālayo, Bhikkhu. Application of the Four Noble Truths for The Life Problem Solving, *Theses of Buddhist Studies : Oxford University*, Review 23.2 (2017), Abstract.

^{๖๐} Anderson, Instructional Model of the Four Noble Truths Approach Using Collaborative Information and Communication Technology, *Curriculum and instruction Oxford University, 1999. Reprinted Delhi: Motilal Banarsidas, 2559*, Abstract.

^{๖๑} Metta Forest Monastery, The Solve conflicts of Leader Roleplay on the Four Noble Truths, Cambridge, *Theses of Political Science*, U.K. : Cambridge University Press, 2013, Abstract.

Norman K. R. ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาสถาบันการ เรียนรู้เพื่อปวงชนตามวิธีการของอริยสัจสี่” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตนักศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อ ปวงชน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหา น้อย ได้แก่ (๑) อิทธิพลทางตรง คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ วัฒนธรรมการเรียนรู้และสภาพ แวดล้อมทางการเรียนรู้ (๒) อิทธิพลทางอ้อม คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้ และ (๓) อิทธิพลรวม คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษา สามารถร่วมกันอธิบายการ พัฒนาคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ ๗๐ และผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดกระบวนการ เรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อ ปวงชน ๒) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ประกอบด้วย การ จัดกระบวนการเรียนรู้ ๔ ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ ๑ การเรียนรู้จักตนเองและโลก ประยุกต์ใช้สติ สัมปชัญญะ ชั้นที่ ๒ การปรับกระบวนการทัศน ประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ ๔ ชั้นที่ ๓ การจัดระเบียบชีวิต ประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท ๔ และชั้นที่ ๔ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ ๔ ความ ซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ เมื่อนำไปทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบพบว่า อาจารย์ผู้จัด กระบวนการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจต่อรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาสถาบันการเรียนรู้ เพื่อปวงชน ก่อนทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดย คะแนนหลังทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนทดลอง^{๖๒}

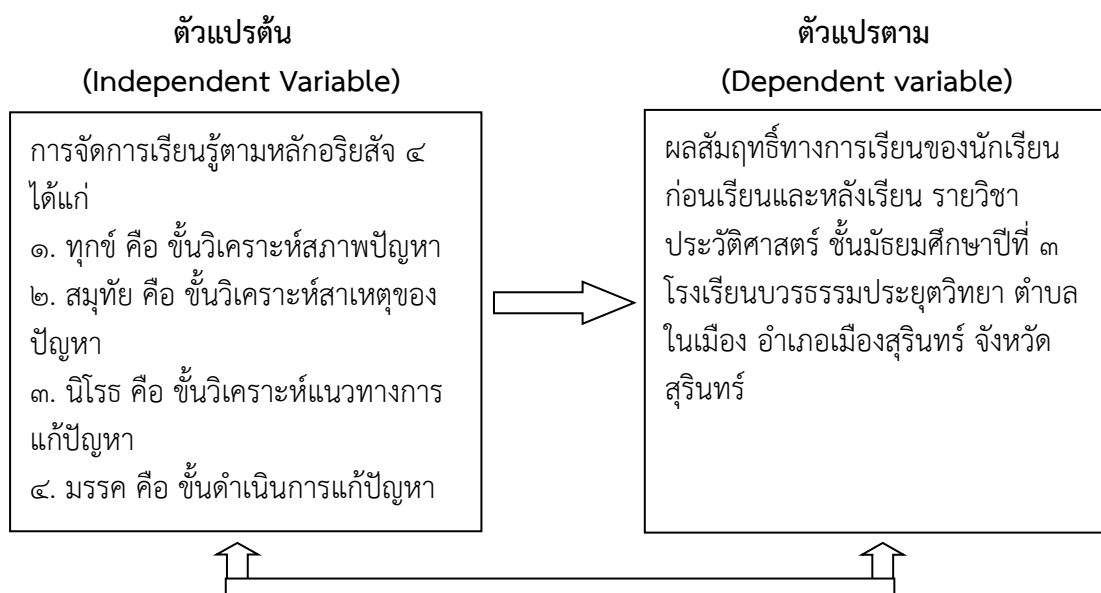
กล่าวโดยสรุปแล้ว ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นมักจะพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาส่วนตัว ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานปัญหาทางสังคม เป็นต้น การคิดแก้ปัญหา ถือว่าเป็นพื้นฐาน ที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งหมด การคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทักษะการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะที่เกี่ยวข้อง และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วุ่นวายสับสนได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหาจะสามารถ เผชิญกับภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง ทักษะการแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิดและ รู้จักการใช้สมองหรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นทักษะที่ สามารถพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยมความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดีอีกด้วย

ในระยะเวลาที่ผ่านมาคุณภาพการศึกษาที่มีสภาพด้อยลงมากยิ่งขึ้น โครงสร้าง ระบบที่รื้อ ปรับใหม่ไม่เกิดเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาในทางปฏิบัติมากนัก วัฒนธรรมองค์กรยัง เหมือนเดิม เป็นระบบราชการศึกษานูร์กษนิยม และติดกรอบการทำงานเชิงระเบียบกฎเกณฑ์ แบบ แขนงตั้งเดิมที่สั่งสมกันมา นวัตกรรมแนวคิดใหม่ ๆ ไม่สามารถสอดแทรกเข้าสู่กระแสหลัก ระบบใหญ่ ที่ปฏิบัติกันจนเคยชินได้มากนักหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้อย่างยัดเยียดเนื้อหาและครูเป็นศูนย์กลางการ เรียนรู้ตลอดเวลา จึงเป็นการยากอย่างยิ่งที่พูดว่า แนวทางการศึกษาที่ถือว่าดีนั้นไม่มีลักษณะเป็นอย่างไร ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่มีความชัดเจนจึงทำให้การวัดผลผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนมีความไม่ชัดเจน และยุ่งยากอย่างที่เห็นกันในปัจจุบัน ด้วยการตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวมา

^{๖๒} Norman K. R., The Model of Life Quality Development of Students at Learning Institute for Everyone by The Four Noble Truths, Canberra : Australian National University, Faculty of Asian Studies, 2559, Abstract.

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการสร้างวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักของอริยสัจ ๔ เพื่อเป็นการสร้างนวัตกรรมการสอนและใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดทางการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย โดยศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการวิจัย กลุ่มประชากรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเรียงตามลำดับได้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้วางแผนการดำเนินการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบก่อน – ทดสอบหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) เป็นดังนี้

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T _๑	X	T _๒

เมื่อ	E	หมายถึง กลุ่มที่ใช้ในการทดลอง
	T _๑	หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน
	X	หมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔
	T _๒	หมายถึง การทดสอบหลังเรียน ^๑

๓.๒ กลุ่มประชากรในการวิจัย

๓.๒.๑ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด ๒ ห้องเรียน ห้อง ๓/๑ มีจำนวนนักเรียน ๓๐ คน และห้อง ๓/๒ มีจำนวนนักเรียน ๓๐ คน รวมนักเรียนทั้ง ๒ ห้อง มีจำนวน ๖๐ คน

๓.๒.๒ กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ห้อง ๓/๑ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด ๓๐ คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

^๑ วาโร เฟ็งสวัสดิ์, *วิธีวิทยาการวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๑), หน้า ๙๖.

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

๓.๓.๑ การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ คือ

(๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกข์ (Analyze Problems)

(๒) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

(๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

(๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

๓.๓.๒ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน – หลังเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ

๓.๔ ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือทางการวิจัยเพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ ๔ ประวัติศาสตร์ เพื่อคัดเลือกเนื้อหาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔

๒) ผู้วิจัยได้นำการใช้วิธีการสอนแบบอริยสัจ ๔ ตามหลักพุทธวิธีการสอน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ วิเคราะห์สภาพปัญหาให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจ โดยปัญหานั้นจะต้องกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการแสวงหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาและให้คำแนะนำว่า ในการแก้ไขปัญหานั้นจะต้องรู้สาเหตุ เพื่อที่จะหาทางแก้ได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ ๓ วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา ผู้เรียนออกแบบการทดลอง โดยระบุวิธีการทดลองและรูปแบบการบันทึกผลของการทดลองจากอุปกรณ์ที่กำหนดให้ครอบคลุมปัญหาสมมติฐานที่เลือกและสามารถทดลองได้

ขั้นตอนที่ ๔ ดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ไว้เป็นหลักการชัดเจน ไว้เป็นทางในการปฏิบัติ

๓) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้ที่ ๔ ประวัติศาสตร์ กับหน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย

๔) กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ๑๒ ส่วน คือ มาตรฐาน, ตัวชี้วัด, สาระสำคัญ, สาระการเรียนรู้, สมรรถนะของผู้เรียน, จุดประสงค์การเรียนรู้, กิจกรรมการเรียนรู้, สื่อและแหล่งเรียนรู้, ภาระงาน/ชิ้นงาน, การวัดผลและประเมินผล, ความเห็นของผู้บริหาร และบันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๕) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจ ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในสาระประวัติศาสตร์ จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาทั้งหมด

จำนวน ๕ ชั่วโมง พร้อมทั้งสร้างใบงานจำนวน ๕ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๓๐ ข้อ

๖) นำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งใบงานจำนวน ๕ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน ๓๐ ข้อ ที่ผู้วิจัยได้ทำไว้เพื่อใช้ในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ให้คำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

๗) นำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งใบงานจำนวน ๕ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน ๓๐ ข้อ มาทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ท่านได้เสนอแนะไว้

๘) นำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งใบงานจำนวน ๕ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน ๓๐ ข้อ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหาและภาษาที่ใช้ ตลอดถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

+๑ ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัด

๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัด

-๑ ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่มี ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัด

๙) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มาวิเคราะห์หาความสอดคล้อง (IOC) โดยการหาค่าเฉลี่ยทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Excel ซึ่งมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ถ้าหากว่าได้ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๕ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้นไปใช้ได้ แต่ถ้าหากว่าได้ค่า IOC น้อยกว่า ๐.๕ ต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนกว่าจะสามารถนำไปใช้ได้

๑๐) นำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ทำการวิเคราะห์หาความสอดคล้อง (IOC) แล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง อีกครั้งหนึ่งพร้อมแก้ไขตามคำแนะนำของท่าน เพื่อให้สามารถนำไปทำการทดลองใช้ต่อไป

๑๑) นำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๓๐ คน เพื่อทราบถึงข้อบกพร่องและทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

๑๒) นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาค่าความ ยาก - ง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีวิธีการ ดังนี้

(๑) นำผลคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยนำแบบทดสอบที่ตรวจแล้วมาให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ข้อที่ตอบผิดให้ ๐ คะแนน โดยมีเกณฑ์ความยาก - ง่ายที่ยอมรับได้มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๒๐ - ๐.๘๐ ถ้าหากค่า P มีค่านอกจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบนั้นหรือตัดทิ้งไป

(๒) นำผลคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ต่อจากค่าความยาก - ง่าย โดยมีเกณฑ์ของค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้จะต้องมีค่าอยู่ในระหว่าง ๐.๒๐ - ๑.๐๐ หากค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า ๐.๒๐ จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้งไป

(๓) นำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ต่อจากค่าอำนาจจำแนก โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต้องมีค่าอยู่ในระหว่าง ๐.๒๑ - ๐.๔๐ (ความเชื่อมั่นต่ำ) ๐.๔๑ - ๐.๗๐ (ความเชื่อมั่นปานกลาง) และ ๐.๗๑ - ๑.๐๐ (ความเชื่อมั่นสูง) หากค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า ๐.๒๑ จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้งไป

๓.๕ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ประสานงานกับโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๒) ปฐมนิเทศและชี้แจงบทบาทนักเรียน

๓) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนเรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ทั้งหน่วยโดยแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยจำนวน ๓๐ แล้วดำเนินการสอนเรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนตามหลัก อริยสัจ ๔ จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาทั้งหมด ๕ ชั่วโมง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๒ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๓ บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๔ เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๕ บทบาทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย จำนวน ๑ ชั่วโมง

๔) ทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง ๕ แผน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน ๓๐ ข้อ แล้วตรวจให้คะแนนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนต่อไป

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ไว้เป็นลำดับ ดังนี้

๓.๖.๑ การวิเคราะห์ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้จะใช้วิธีวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์

๓.๖.๒ การวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย โดยทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) (๑. การหาค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ ๒. การหาค่า IOC ของใบงาน ๓. การหาค่า IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้) การหาค่าความยาก-ง่าย (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้

๓.๖.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้จริง แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเพื่อหาค่า t-test หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ เสร็จสิ้นลง

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๗.๑ การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ๑) การหาค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ ๒) การหาค่า IOC ของใบงาน และ ๓) การหาค่า IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยการหาค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ อยู่ในเกณฑ์ค่าความเที่ยงตรงที่ใช้ได้ คือ ระหว่าง ๐.๕๐ - ๑.๐๐ ส่วนค่าความเที่ยงตรง IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องปรับปรุง ถือว่ายังใช้ไม่ได้

สูตรที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือทางการวิจัย ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด^๒

๓.๗.๒ การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ที่ได้จากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) เมื่อนักเรียนได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำผลการทดสอบนั้นมาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

๑) การหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เกณฑ์ความยากง่ายที่ยอมรับได้มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๔๐ - ๐.๘๐ สามารถนำไปใช้ได้ ถ้าค่าความยาก-ง่ายอยู่ในระดับต่ำกว่า ๐.๒๐ หรือมากกว่า ๐.๘๐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้ ต้องปรับปรุงข้อสอบนั้นหรือตัดทิ้งไป

^๒ สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : เจริญดี มั่นคงการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๕-๙.

การหาค่าความยาก-ง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ใช้สูตร ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

P คือ ดัชนีความยากของข้อสอบ

R คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบนั้นได้ถูกต้อง

N คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบทั้งหมด

๒) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๒๐ - ๑.๐๐ ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า ๐.๒๐ จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้น หรือตัดทิ้งไป

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ใช้สูตร ดังนี้

$$r = \frac{R_U - R_L}{N}$$

R คือ ค่าอำนาจจำแนก

R_U คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R_L คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

N คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

๓) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ระหว่าง ๐.๒๑ - ๐.๔๐ (ความเชื่อมั่นต่ำ) ๐.๔๑ - ๐.๗๐ (ความเชื่อมั่นปานกลาง) และ ๐.๗๑ - ๑.๐๐ (ความเชื่อมั่นสูง)

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ใช้สูตร KR-20 (Kuder - Richardson : KR) ดังนี้

$$r_t = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

$$S_t^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N^2}$$

r_t คือ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

n คือ จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p คือ สัดส่วนของผู้เรียนที่ทำข้อสอบข้อนั้นถูกกับผู้เรียนทั้งหมด

q คือ สัดส่วนของผู้เรียนที่ทำข้อสอบข้อนั้นผิดกับผู้เรียนทั้งหมด

S_t² คือ ความแปรปรวนของคะแนนสอบทั้งฉบับ

N คือ จำนวนผู้เรียน

๓.๗.๓ สถิติพื้นฐาน เมื่อผู้วิจัยได้ลงภาคสนามเก็บข้อมูลจริงเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

๑) หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง^๓

๒) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \frac{\sqrt{n\sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละคน
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 \sum แทน ผลรวม^๔

๓) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักของ T-test (Dependent - Samples) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\frac{\sqrt{N\sum D^2 - (\sum D)^2}}{(N-1)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่
 $\sum D$ แทน ผลรวมความต่างของคะแนนก่อนเรียน - หลังเรียนรายคู่
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมของคะแนนกำลังสองของความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียนรายคู่ยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด^๕

^๓ บุญชม ศรีสะอาด อ่างใน สมถวิล วิจิตรรรรณา และคณะ, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๕-๑๑.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕-๑๒.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕-๑๕.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ห้อง ๓/๑ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด ๓๐ คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ซึ่งดำเนินการทดลองเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม – เดือนพฤศจิกายน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ก่อนเรียนและหลังเรียน

จากการดำเนินการเก็บข้อมูลทางการวิจัยและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ตอนที่ ๒ ผลการเก็บข้อมูลทางการวิจัย

ตอนที่ ๓ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

๑) แสดงผลการศึกษากิจการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๒) แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ ๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย จากการดำเนินการวิจัยมาเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑) ผลจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ที่ ๔ ประวัติศาสตร์ ด้านเนื้อหาที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องด้านระยะเวลาในภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ นั้นได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย โดยมีเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตารางต่อไปนี้

ชั่วโมง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้
๑	ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตน โกสินทร์	- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง
๒	ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยในสมัยรัตน โกสินทร์ในด้านต่าง ๆ	- พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
๓	ส ๔.๓ ม.๓/๔ วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย	- บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก
๔	ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ	- เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์
๕	ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตน โกสินทร์	- บทบาทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย

(ตารางที่ ๔.๑ เนื้อหาที่เลือกมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้)

๒) ผลการจัดลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ วิเคราะห์สภาพปัญหา ให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจ โดยปัญหานั้นจะต้องกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการแสวงหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาและให้คำแนะนำว่า ในการแก้ไขปัญหาจะต้องรู้สาเหตุ เพื่อที่จะหาทางแก้ได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ ๓ วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา ผู้เรียนออกแบบการทดลอง โดยระบุวิธีการทดลองและรูปแบบการบันทึกผลของการทดลองจากอุปกรณ์ที่กำหนดให้ครอบคลุมปัญหาสมมติฐานที่เลือกและสามารถทดลองได้

ขั้นตอนที่ ๔ ดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ที่เป็นหลักการชัดเจน ไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๓) ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ หลังจากที่ได้ศึกษาด้านเนื้อหาและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอน ๑๒ ส่วน คือ มาตรฐาน, ตัวชี้วัด, สาระสำคัญ, สาระการเรียนรู้, สมรรถนะของผู้เรียน, จุดประสงค์การเรียนรู้, กิจกรรมการเรียนรู้, สื่อและแหล่งเรียนรู้, ภาระงาน/ชิ้นงาน, การวัดผลและประเมินผล, ความเห็นของผู้บริหารและบันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์	รายวิชา ประวัติศาสตร์	รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย		(จำนวน ๕ ชั่วโมง)
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง		
สอนวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....		(จำนวน ๑ ชั่วโมง)

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์

๓. สาระสำคัญ

การที่ประเทศไทยสมัยประชาธิปไตยมีความมั่นคงและมีความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้ามา เป็นลำดับล้วนเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ กล่าวคือ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อราษฎร และประเทศชาติ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทาง ทะเล รวมถึงการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย

๔. สาระการเรียนรู้

- พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์
- การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- ทรัพยากรธรรมชาติ
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. สมรรถนะ

- ๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) ความสามารถในการคิด
- ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	ด้านคุณลักษณะ (A)
<p>นักเรียนสามารถวิเคราะห์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ - การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - ทรัพยากรธรรมชาติ - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 	<p>นักเรียนสามารถ อภิปราย :</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ - การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - ทรัพยากรธรรมชาติ - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 	<p>นักเรียนมีคุณลักษณะคือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีวินัย - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้ (ตามหลักอริยสัจ ๔)

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกซ์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด

๒) ขั้นการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนตั้งใจเรียน หรือนักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความซ้าซากในกิจกรรมการเรียนรู้

๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑) หนังสือ ประวัติศาสตร์ ม. ๓	๒) ห้องสมุด
๓) ยูทูป	๔) อินเทอร์เน็ต
๕) เพาเวอร์พอยท์	๖) ใบความรู้

๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- งานนำเสนอ	- รายงาน
- ใบงาน	- แบบทดสอบ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	เครื่องมือวัด	วิธีวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ (K)	- งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	- ตรวจงานนำเสนอ - ตรวจงานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐
ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P)	- แบบคำถาม	- ตรวจคะแนนจากการ ตอบคำถาม	คุณภาพระดับ ๓
ด้านคุณลักษณะ (A)	- รายชื่อนักเรียน - แบบประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ - แบบประเมินการทำงาน	- เรียกชื่อเข้าเรียน - สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ - ประเมินชิ้นงาน	คุณภาพระดับ ๓

๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๑๒.๑ ผลการเรียนรู้

.....

๑๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑๒.๓ แนวทางการแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้เขียนแผน

๔) ผลการสร้างใบงานและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หลังจากผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้สร้างใบงานเพื่อใช้ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน ๕ ใบงาน ในหนึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาจากใบความรู้ทั้งหมดจำนวน ๕ ใบความรู้โดยแต่ละใบความรู้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน ๖ ข้อ โดยรวมจากใบความรู้ทั้ง ๕ ใบความรู้จะได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จำนวน ๓๐ ข้อ (ใบงาน, ใบความรู้, แบบทดสอบ อยู่ในภาคผนวก)

๕) ผลการหาคุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งใบงานจำนวน ๕ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จำนวน ๓๐ ข้อ ที่ได้ผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหาและภาษาที่ใช้ ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญดังนี้

+๑ ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัด

๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัด

-๑ ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่มี ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัด

การประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน เมื่อนำมาวิเคราะห์หาความสอดคล้อง (IOC) โดยการหาค่าเฉลี่ยทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Excel ซึ่งมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ถ้าหากว่าได้ค่า (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๕ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้นไปใช้ได้ แต่ถ้าหากว่าได้ค่า IOC น้อยกว่า ๐.๕ ต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนกว่าจะสามารถนำไปใช้ได้

สรุปผลการหาคุณภาพเครื่องมือทางการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

ชนิดเครื่องมือ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
แผนการจัดการเรียนรู้	ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับ ๐.๘ - ๑.๐ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้
ใบงาน	ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของใบงานโดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มีค่าความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับ ๑.๐ ผลการประเมินพบว่า ใบงานทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มีค่าความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับ ๐.๘ - ๑.๐ ผลการประเมินพบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้
-------------------------------------	--

(ตารางที่ ๔.๒ ผลการประเมินเครื่องมือทางการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ)

๖) ผลการนำเครื่องมือทางการวิจัยไปทดลองใช้ (try out) เมื่อผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทางการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินหาค่าความสอดคล้อง IOC เป็นที่เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดลองใช้ (try out) เครื่องมือทางการวิจัยได้ผลเป็นดังนี้

วิธีการหาคุณภาพ	ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย
การวิเคราะห์ความยาก-ง่ายของแบบทดสอบ (P)	ผลการวิเคราะห์ความยาก-ง่ายของข้อสอบ (P) โดยนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๒ จำนวน ๓๐ คน ต่อข้อสอบจำนวนข้อสอบ ๓๐ ข้อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อสอบทุกข้อมีความยาก-ง่าย อยู่ในระหว่าง ๐.๓๗ - ๐.๗๓ สามารถนำไปใช้ได้
การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (r)	ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) โดยนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๒ จำนวน ๓๐ คน ต่อข้อสอบจำนวน ๓๐ ข้อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) ทุกข้ออยู่ในระดับ พอใช้ - ดี สามารถนำไปใช้ได้
การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Kr20) ของแบบทดสอบ	ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Kr20) ของแบบทดสอบพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นสูงอยู่ในระดับ ๑.๐๐ สามารถนำไปใช้ได้

(ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การได้มาซึ่งคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ คือนำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาค่าความยาก - ง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีวิธีการ ดังนี้

(๑) นำผลคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยนำแบบทดสอบที่ตรวจแล้วมาให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ ๑ คะแนน ข้อที่ตอบผิดให้ ๐ คะแนน โดยมีเกณฑ์ความยาก - ง่ายที่ยอมรับได้มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๒๐ - ๐.๘๐ ถ้าหากค่า P มีค่านอกจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้นี้จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบนั้นหรือตัดทิ้งไป

(๒) นำผลคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต่อจากค่าความยาก - ง่าย โดยมีเกณฑ์ของค่าอำนาจจำแนก

ที่ยอมรับได้จะต้องมีค่าอยู่ในระหว่าง ๐.๒๐ - ๑.๐๐ หากค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า ๐.๒๐ จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้งไป

(๓) นำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต่อจากค่าอำนาจจำแนก โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต้องมีค่าอยู่ในระหว่าง ๐.๒๑ - ๐.๔๐ (ความเชื่อมั่นต่ำ) ๐.๔๑ - ๐.๗๐ (ความเชื่อมั่นปานกลาง) และ ๐.๗๑ - ๑.๐๐ (ความเชื่อมั่นสูง) หากค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า ๐.๒๑ จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้งไป

๔.๒ ผลการเก็บข้อมูลทางการวิจัย

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลทางการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนไว้ทั้งหมดจำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำใบความรู้ ใบงาน รวมถึงสื่อการสอนที่เตรียมไว้ไปใช้ตามความเหมาะสมของสภาพความพร้อมในแต่ละชั่วโมงที่สอน ซึ่งสภาพความพร้อมของผู้เรียนนั้นได้จากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในการเก็บข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ อยู่ในระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ละหนึ่งชั่วโมง ในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย รวมทั้งหมดจำนวน ๕ สัปดาห์ ดังตาราง

สัปดาห์ที่	แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
๑	แผนการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง	๑
๒	แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์	๑
๓	แผนการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก	๑
๔	แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์	๑
๕	แผนการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย	๑

(ตารางที่ ๔.๔ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จนครบทั้งหมด ๕ ชั่วโมงนั้น พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนฯ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ด้วยดีเนื่องจากหลักการของอริยสัจ ๔ มีขั้นตอนที่ชัดเจน สะท้อนปัญหาได้ชัดเจน ทำให้ผู้วิจัยดำเนินการแก้ปัญหาในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนให้ความร่วมมือ สนใจศึกษาหาความรู้ตามที่ได้กำหนดให้อย่างเป็นระบบ เป็นผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลในหัวข้อต่อไป

๔.๓ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

การแสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์นั้นผู้วิจัยขอเสนอเป็น ๒ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ แสดงผลการศึกษาดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัยได้นำหลักอริยสัจ ๔ มาใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลา ๕ ชั่วโมง ในแต่ละแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ดังนี้

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกข์ (Analyze Problems) เป็นขั้นที่ผู้สอนกำหนดปัญหาให้กับผู้เรียนเพื่อเป็นประเด็นให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ โดยปัญหาที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องมีลักษณะกระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นข้อบกพร่องของตัวเองแล้วพยายามหาทางออกด้วยการแสวงหาคำตอบ ผู้เรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ในเนื้อหาสาระแล้วระบุปัญหาให้ชัดเจนก่อนอย่างเป็นระบบ ในขั้นนี้ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รู้เท่าทันและมองปัญหาว่าเป็นเรื่องท้าทายที่จะทำให้ต้องหาคำตอบ ขั้นการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ไม่ได้มองเรื่องเนื้อหาสาระที่สอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่เป็นปัญหา แต่ผู้สอนได้มองถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในแต่ละวันซึ่งเป็นประเด็นปัญหาด้วย เมื่อพบปัญหาแต่ละอย่างแล้ว ผู้สอนต้องชี้เฉพาะให้ผู้เรียนได้เข้าใจเป็นอย่างดีว่านั่นเป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางแก้ปัญหาคำตอบการเรียนของตนเองด้วย และนำไปหากระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem) เป็นขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้สอนได้สังเกตเห็นปัญหาของผู้เรียนแล้วมีการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่นั้น โดยผู้สอนต้องหาสาเหตุของปัญหานั้นก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนในขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหานั้น เป็นการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงความสามารถ ความถนัดของผู้เรียนก่อน หรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหาการเรียน ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนเอง บุคคลอื่น ๆ รอบข้าง รวมถึงสภาพแวดล้อมทั่วไปที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจเป็นการสอบถามในประเด็นเนื้อหาที่สอนในแต่ละแผนการเรียนรู้ เมื่อได้เจอสาเหตุของปัญหาแล้วก็ทำความเข้าใจในสาเหตุของปัญหานั้นร่วมกันเพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมในแต่ละครั้งที่มีการเรียนการสอน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution) เป็นการจัดกิจกรรมการสอนที่ผู้สอนกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้พบในแต่ละครั้งที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการสอนในแต่ละครั้งนั้นจะไม่เหมือนกัน เพราะปัญหาที่พบในแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน สาเหตุของปัญหาการเรียนการสอนในแต่ละครั้งนั้นก็มีความแตกต่างกัน ฉะนั้นกิจกรรมการสอนจึงมีลักษณะยืดหยุ่นไปตามสภาพปัญหา สิ่งที่ผู้สอนควรตระหนักในการสอนขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหานั้น ต้องมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ เลือกรูปแบบการสอนที่สามารถแก้ปัญหา

ได้มากที่สุด ผู้เรียนพร้อมที่จะฟังการบรรยายผู้สอนก็ต้องสอนแบบบรรยาย เนื้อหาที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้โดยใช้สื่อประกอบ ผู้สอนก็ต้องหาสื่อมาประกอบการสอน หากว่าผู้เรียนพร้อมที่จะทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนก็ต้องมอบหมายงานให้ทำเป็นกลุ่ม

๔) ขั้นตอนการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem) เป็นขั้นตอนการสอนที่ผู้สอนต้องดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ เมื่อรู้ถึงสภาพปัญหา รู้สาเหตุของปัญหา รู้แนวทางการแก้ปัญหาแล้ว โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับใบความรู้ที่ได้เตรียมไว้เพื่อสอนแต่ละครั้ง เมื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนได้ทำใบงานที่เตรียมไว้ในชั่วโมงนั้นอาจทำเป็นกลุ่มหรือทำเดี่ยวก็ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียน หลังจากการทำใบงานที่มอบหมายแล้ว ผู้สอนก็นำเสนอความรู้ด้านเนื้อหาที่ที่เตรียมไว้แล้ว โดยการนำเสนอ นั้นต้องมีลักษณะจูงใจ หลากหลาย เข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อ หรืออาจเป็นไปตามเงื่อนไขคะแนนล่อใจ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ มีขั้นตอนชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงประเด็น ไม่เน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการสอนอย่างเดียวแบบเดิม ๆ แต่เน้นให้ผู้สอนใช้วิธีการย่อยในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นสื่อที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความพร้อมในแต่ละชั่วโมง นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ยังเป็นกระบวนการสอนที่ผลักดันให้ผู้สอนได้คิดค้นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ตอนที่ ๒ แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และการทดสอบหาค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ ๔.๕ แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบหาค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากคะแนนเต็ม ๓๐	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าความต่างเฉลี่ย	ค่าสถิติทดสอบ (T- test)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ *
ก่อนเรียน	๓๐	๑๓.๘๐	๓.๐๘๙	-๑๓.๗๓๓	-๓๐.๔๕๔	.๐๐๐
หลังเรียน	๓๐	๒๗.๕๓	๑.๗๕๖			

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๑๓.๘๐ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๒๗.๕๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = ๓.๐๘๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = ๑.๗๕๖ และผลการทดสอบ t - test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -๓๐.๔๕๔ มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๐๐ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่าหลักอริยสัจ ๔ เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการเรียนรู้ แก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ตรงประเด็น ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ยึดหลักอริยสัจ ๔ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ นั้นด้วย ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้บรรลุผลตามกระบวนการวิจัยอย่างราบรื่นดีทุกประการ

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ พบว่า จากการที่ผู้วิจัยได้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงเห็นว่า เมื่อมีปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้น ก็สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วตรงประเด็นปัญหา ผู้เรียนมีความสนใจอยากรู้ อยากเห็นในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น หลังจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเก็บข้อมูลได้เสร็จสิ้นลง ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้จริง

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ห้อง ๓/๑ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๓๐ คน

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ มีขั้นตอนชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงประเด็น ไม่เน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการสอนอย่างเดียวแบบเดิม ๆ แต่เน้นให้ผู้สอนใช้วิธีการย่อยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นสื่อที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความพร้อมในแต่ละชั่วโมง นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ยังเป็นกระบวนการสอนที่ผลักดันให้ผู้สอนได้คิดค้นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

๕.๑.๒ ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งหมดได้จากการนำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จำนวน ๕ ชั่วโมง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๒ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๓ บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๔ เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๕ บทบาทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย จำนวน ๑ ชั่วโมง

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทย สมัยประชาธิปไตย จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๑๓.๘๐ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๒๗.๕๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = ๓.๐๘๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = ๑.๗๕๖ และผลการทดสอบ t - test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -๓๐.๔๕๔ มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๐๐ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

ผลจากการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงประเด็น เน้นให้ผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อตอบรับกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน เน้นให้ผู้สอนใช้วิธีการย่อยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ใช้สื่อที่สอดคล้องกับสภาพความพร้อมในการสอนแต่ละครั้ง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ สามารถนำไปใช้ได้จริง ดังที่ **อัญไอรินทร์ ราชวงศ์** กล่าวไว้ว่า คณะแผนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พบว่า คณะแผนผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแบบอริยสัจสี่^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชลธิชา หอมฟุ้ง** ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ”

^๑ อัญไอรินทร์ ราชวงศ์, ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน^๒

นอกจากนี้ผลการเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรพรรณ ศรีประสงค์** ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓” ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการสอนแบบอริยสัจสี่ ส่งผลต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และมีแรงจูงใจต่อการเรียน^๓ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิภาพรรณ พินลาและคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่างกัน โดยการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น^๔

การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรศรี อุ่นตุ้ม** ได้ศึกษาเรื่อง “การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกุฎำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผลการเรียนของนักเรียนได้จริง^๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **มนตรี กรมท่ามา** ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทานางแนววิทยายน จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่

^๒ ชลธิชา หอมพุ่ม, การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต, **วิทยานิพนธ์คณะมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

^๓ พรพรรณ ศรีประสงค์, ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๗, บทคัดย่อ.

^๔ วิภาพรรณ พินลาและคณะ, การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่, **งานวิจัยคณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา)** : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๙, บทคัดย่อ.

^๕ พรศรี อุ่นตุ้ม, การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกุฎำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๗, บทคัดย่อ.

นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหา มีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นโดยลำดับ^๖ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กมลชนก มงคลแก้วเลิศ** ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์นำร่องเยาวชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ^๗

การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ยังช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการพัฒนาผลการเรียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุภาพร วงศ์ชาติ** ได้ศึกษาเรื่อง “การนำหลักพุทธปรัชญาเรื่องอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาของครูในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักพุทธปรัชญาอริยสัจ ๔ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล แนวคิด ค่านิยม วิธีการคิดหาเหตุผล มีวิธีการแสดงความคิดเห็นของตนเองในกระบวนการเรียนรู้ และสะสมความรู้และทักษะความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ^๘ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาประเสริฐ ชาติเมธี (โนโรสง)** ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี^๙ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ** ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น

^๖ มนตรี กรมท่ามา, การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทานางแนววิทยายน จังหวัดขอนแก่น, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖, บทคัดย่อ.

^๗ กมลชนก มงคลแก้วเลิศ, การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์นำร่องเยาวชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

^๘ สุภาพร วงศ์ชาติ, การนำหลักพุทธปรัชญาเรื่องอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาของครูในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาและปรัชญามหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ๒๕๖๐, บทคัดย่อ.

^๙ พระมหาประเสริฐ ชาติเมธี (โนโรสง), การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐, บทคัดย่อ.

ประถมศึกษาปีที่ ๔” ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนแบบอริยสัจสี่ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ^{๑๐}

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงประเด็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ John Ross Carter ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์อริยสัจ ๔ ของพระพุทธศาสนากับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตรักษา” ผลการศึกษาพบว่า ทำให้มนุษย์มีความเข้าใจเรื่องชีวิต คุณภาพของจิตใจ สามารถบรรลุศักยภาพที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาด้านจิตใจด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงด้วยปัญญา^{๑๑} สอดคล้องกับงานวิจัยของ Analayo Bhikkhu ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ ๔ ในการแก้ไขปัญหาชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า หลักอริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมเครื่องดับทุกข์เป็นไปในลักษณะวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องตรงจุด คือ การรู้เท่าทันปัญหา รู้สาเหตุของปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน จนนำไปสู่การแก้ปัญหาชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป^{๑๒} สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson ได้ศึกษาเรื่อง “จำลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีอริยสัจสี่โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบร่วมมือ” ผลการวิจัยพบว่า เน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ประกอบกระบวนการเรียนการสอน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การเรียนการสอน ๔) กิจกรรมการเรียนการสอน และ ๕) การวัดประเมินผล โดยองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ตามลำดับและมีประสิทธิภาพ^{๑๓}

หลักการของอริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมโดยตรง เป็นทั้งกระจกสะท้อนปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Metta Forest Monastery ได้ศึกษาเรื่อง “การแก้ปัญหาคความขัดแย้งของผู้ผู้นำในบทบาทสมมติ” ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งที่เป็นปัญหาในสังคม ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมและความขัดแย้งภายในใจของตัว สามารถแก้ได้โดยวิธีการ ศึกษาทำความเข้าใจในสภาพของปัญหาแล้วสร้างคุณธรรมมาเป็นแนวทางปรองดอง เช่น การเสียสละ การรับฟังความคิดเห็นของคนหมู่มาก การใช้อารมณ์รักใคร่กัน และการใช้สติในการ

^{๑๐} อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ, ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.

^{๑๑} John Ross Carter, Dhamma : Apply The For Noble Truths of Buddhism in Psychological and mental counseling, Religions and Buddhism science, Tokyo: Hokuseido Press, ๑๙๘๗, Abstract.

^{๑๒} Anālayo, Bhikkhu. Application of the Four Noble Truths for The Life Problem Solving, Theses of Buddhist Studies : Oxford University, Review ๒๓.๒ (๒๐๑๗), Abstract.

^{๑๓} Anderson, Instructional Model of the Four Noble Truths Approach Using Collaborative Information and Communication Technology, Curriculum and instruction Oxford University, ๑๙๙๙. Reprinted Delhi: Motilal Banarsidas, ๒๕๕๙, Abstract.

วิเคราะห์การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบตามกรอบอริยสัจสี่^{๑๔} สอดคล้องกับงานวิจัยของ Norman K. R. ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนตามวิธีการของอริยสัจสี่” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การเรียนรู้ตนเองและโลก การปรับกระบวนการทัศน์ การจัดระเบียบชีวิต การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา หรือข้อบกพร่องของชีวิตเพื่อทำการแก้ไขให้ดีขึ้นตามขั้นตอนของอริยสัจ ๔ ต่อไป^{๑๕}

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ เป็นหลักการที่มองปัญหาในเชิงปัจจัยการ มีความเป็นเหตุเป็นผลกัน สภาพปัญหาที่เป็นอยู่ย่อมมาจากเหตุ เมื่อเห็นเหตุแล้วก็ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาได้เหมาะสม ไม่มีอะไรที่เกิดขึ้นโดยปราศจากเหตุ ทุกอย่างในสังคมจึงอยู่ภายใต้กรอบแห่งอริยสัจ ๔ เมื่อทุกอย่างอยู่ในกรอบของอริยสัจ ๔ ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า การจัดการเรียนรู้จะมีสภาพปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ตามหลักการของอริยสัจ ๔ ข้อค้นพบนี้จึงสอดคล้องกับ

วิสัยทัศน์ของ **หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)** ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า “ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ”^{๑๖} และสารถสรุปลงใน **พระพุทธพจน์ที่ตรัสว่า** “ภิกษุทั้งหลาย การที่เราตถาคตได้มารู้แจ้งหลักอริยสัจ ๔ คือ ความจริงอันประเสริฐว่า นี่คือ ทุกข์ นี่คือ เหตุเกิดแห่งทุกข์ นี่คือ การดับทุกข์ นี่คือ หนทางดับไปไม่เหลือแห่งทุกข์ ด้วยดีแล้วตราบไต่ ชาวโลกจึงเรียกเราตถาคตว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบตรานั้น”^{๑๗} ซึ่งก็คือ ผู้เข้าใจในหลักการของอริยสัจ ๔ จะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากผลงานวิชาการและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จริง เนื่องจากว่าหลักของอริยสัจ ๔ เน้นการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น มีขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน เมื่อนำมาใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แล้วเป็นหลักที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างเห็นได้ชัด ในด้านผู้สอนก็สามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับสภาพ

^{๑๔} Metta Forest Monastery, The Solve conflicts of Leader Roleplay on the Four Noble Truths, Cambridge, **Theses of Political Science**, U.K.: Cambridge University Press, ๒๐๑๓, Abstract.

^{๑๕} Norman K. R., The Model of Life Quality Development of Students at Learning Institute for Everyone by The Four Noble Truths, **Canberra: Australian National University, Faculty of Asian Studies**, ๒๕๕๙, Abstract.

^{๑๖} กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐), ๒๕๖๐, คำนำ.**

^{๑๗} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๐๗๑-๑๒๐๑/๓๖๑-๔๑๔.

ความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอนมองเห็นปัญหาของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนได้ชัดแล้วนำไปสู่การสอนอย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพปัญหาที่พบในการสอนแต่ละครั้ง ภายใต้กรอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักการอริยสัจ ๔ ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการบริหารอย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการของอริยสัจ ๔

๒) คณะครูในโรงเรียนควรนำหลักการอริยสัจ ๔ ไปใช้ในกระบวนการวิจัยเพื่อให้เกิดเป็นกรอบแนวคิดในการวางแผนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกันตามหลักความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน

๓) คณะกรรมการสถานศึกษาควรใช้หลักการอริยสัจ ๔ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาทางด้านการศึกษาร่วมกัน โดยเน้นการสำรวจปัญหาจากด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียนแล้วระดมความคิดเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาทุกด้าน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ครูควรประยุกต์วิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้มองเห็นปัญหาการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจนแล้วสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

๒) โรงเรียนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ มาประยุกต์เป็นกลยุทธ์ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ทั้งระดับผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน

๓) ผู้เรียนควรศึกษาหลักการของอริยสัจ ๔ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และประยุกต์หลักอริยสัจ ๔ เป็นแนวทางในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของตน หรือนำหลักการอริยสัจ ๔ ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิตต่อไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ให้มากขึ้นต่อไป

๒) ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ กับรายวิชาอื่นนอกจากรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ต่อไป

๓) ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่าง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ กับทฤษฎีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อดูความแตกต่างของวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละอย่าง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กษกร ความเจริญ, **ปฏิรูปการศึกษาไทย**, พิมพ์ที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ, ๒๕๖๑,
กวิน ชุตินา และเมธี พิริยการนนท์, **โครงการปิดเทอมสร้างสรรค์ ตอน : ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค**,
ชุมชนบ้านจัดสรรสกุลทิพย์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๘.

กัมปนาท บุตรตัว, **สื่อการสอน**, พิมพ์ที่ บริษัท ยูสเบิ้ล วัน จำกัด, จ. อุตรธานี ฯ, ๒๕๕๘.

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๑.

_____ . **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง** : (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม), ๒๕๕๑.

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **พุทธวิธีการสอน**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ. พระนครศรีอยุธยา : ๑๓๑๗๐, ๒๕๕๕.

ดวงเดือน เทศวานิช, **หลักการสอนทั่วไป**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๓๐.

ณรงค์ พ่วงพิศและคณะ, **ประวัติศาสตร์ ม. ๓**, พิมพ์ที่ บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด : ฯ ๒๕๕๑.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, **การจัดการศึกษา ๔.๐ กับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน**, ศูนย์พัฒนาและ
ประยุกต์วิชาการ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (มสธ), ๒๕๖๐.

ทิตนา แหมมณี, **ศาสตร์การสอน**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ : ๒๕๕๘.

บุญชม ศรีสะอาด อ่างใน สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ, **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**,
กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์, ๒๕๕๖.

ประภัสรา โคตะขุน, **การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรธานี, ๒๕๕๐.

ประภาช วิวรรณมงคล, **จิตวิทยาเพื่อการเรียนการสอน**, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.
ราชบุรี : ๒๕๕๕.

ประสาน ทองภักดี, **พุทธวิธีการสอน**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสาสน์, ๒๕๑๓.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ที่ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระภิกษุวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร**, ๒๕๓๕.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, **หมวด ๒**, ๒๕๔๒.

รังสรรค์ พิมพ์ช่างทอง, **วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า**, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.

ปทุมธานี ฯ : ๑๒๑๑๐, ๒๕๕๓.

รัตนารณ สุงประเสริฐกุล, **การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา**, พิมพ์ที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี จ. สุพรรณบุรี ฯ ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๘.

วศิน อินทสระ, **หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๕๔.

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญและสมาคมศิษย์หลวงพ่อดำ, **มรดกธรรมของหลวงพ่อดำ**

(พระมงคลเทพมุนี), กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙.

วิจารณ์ พานิช, **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑**, พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพฯ : มูลนิธิสด

ศรีสฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๕.

วาโร พึ่งสวัสดิ์, **วิธีวิทยาการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๑.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, **๒๐ วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม**

และการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ ฯ : ห้าง

หุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๕๕.

สาโรช บัวศรี, **การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม ทฤษฎีและการปฏิบัติ**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา

ลาดพร้าว, ๒๕๕๑.

สุพล ฉุนแสนดี, **นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สุรินทร์ จ. สุรินทร์ : ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๘.

สมบูรณ์ สุขสำราญ, **ทักษะการใช้สื่อการเรียนรู้**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ถนนเทพกระษัตรี

ต. รัชฎา อ. เมืองภูเก็ต จ. ภูเก็ต : ๒๕๕๙.

สมปอง จันทคง, **การปฏิรูปการเรียนการสอน**, พิมพ์ที่ โรงเรียนโยธินวิทยาสรศักดิ์ ต. ดาดทอง

อ. เมืองยโสธร จ. ยโสธร : ๒๕๕๖.

สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ, **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**, กรุงเทพมหานคร : เจริญดี

มั่นคงการพิมพ์, ๒๕๕๖.

(๒) วิทยานิพนธ์ :

กานต์รวี บุชยานนท์, **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา**

ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียน, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) กรุงเทพฯ, ๒๕๕๘.

กมลชนก มงคลแก้วเลิศ, **การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์**

ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์นำรู้

คู่เยาวชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด,

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, **บัณฑิตวิทยาลัย** : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

๒๕๕๘.

ชลธิชา หอมพุ่ม, **การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริม**

ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของ

นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต, **วิทยานิพนธ์คณะมนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต**, **บัณฑิต**

วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘.

พรพรรณ ศรีประสงค์, ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๗.

พรศรี อุ้นตุ้ม, การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกู่คำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๗.

พระมหาประเสริฐ ขาดเมธิ (โนโธสง), การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักน้อย จังหวัดนครราชสีมา, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

มนตรี กรมท่ามา, การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอนอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนทานางแนววิทยายน จังหวัดขอนแก่น, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖.

วิภาพรรณ พินลาและคณะ, การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่, **งานวิจัยคณะศึกษาศาสตร์**, ภาควิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๙.

สุภาพร วงศ์ชาติ, การนำหลักพุทธปรัชญาเรื่องอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษาของครูในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาและปรัชญามหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ๒๕๖๐.

อัญไอรินทร์ ราชวงศ์, ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๘.

อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ, ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘.

(๓) บทความ :

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, **บทความ : ปัญหาของการเรียนประวัติศาสตร์**, พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกรุงเทพฯ ๑, ๒๕๕๗.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, **บทความทางพุทธศาสนา : อริยสัจ ๔ แก้ปัญหาชีวิต**, ต. ศาลายา อ. พุทธมณฑล จ. นครปฐม : ๗๓๑๗๐, ๒๕๖๐.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ :

คณะครูโรงเรียนศรีอยุธยา, **หลักสูตรโรงเรียน**, พิมพ์ที่ โรงเรียนศรีอยุธยา เลขที่ ๑๔๙ ถนนพิศิษฐ์
พญาบาล ต. ท่าตะเภา อ. เมือง จ. ชุมพร : ๘๖๐๐๐, ๒๕๕๒.

คณะศิษย์วัดพรหมสุรินทร์, **อนุสรณ์ศิษยานุศิษย์วัดพรหมสุรินทร์**, พิมพ์ที่ แก้วตาการพิมพ์ ถนนกรุง
ศรีนอก ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ : ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๕.

คณะครูโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา, **มูทิตาสักการะ (พระโสภณปริยัตยาภรณ์)**, พิมพ์ที่ แก้วตา
การพิมพ์ ถนนกรุงศรีนอก ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ ฯ: ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๔.

_____. **หลักสูตรโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐)**, พิมพ์ที่ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
ถนนกรุงศรีนอก ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ ฯ: ๓๒๐๐๐, ๒๕๕๔.

๒ ภาษาอังกฤษ :

Report of Research:

John Ross Carter, Dhamma: Apply The For Noble Truths of Buddhism in Psychological
and mental counseling, **Religions and Buddhism science**, Tokyo:
Hokuseido Press, 1987.

Anālayo, Bhikkhu. Application of the Four Noble Truths for The Life Problem Solving,
Theses of Buddhist Studies : Oxford University, Review 23.2, 2017.

Anderson, Instructional Model of the Four Noble Truths Approach Using Collaborative
Information and Communication Technology, **Curriculum and instruction**
Oxford University, 1999. Reprinted Delhi: Motilal Banarsidas, 2559.

Metta Forest Monastery, The Solve conflicts of Leader Roleplay on the Four Noble
Truths, Cambridge, **Theses of Political Science**, U.K. : Cambridge
University Press, 2013.

Norman K. R., The Model of Life Quality Development of Students at Learning
Institute for Everyone by The Four Noble Truths, **Canberra : Australian**
National University, Faculty of Asian Studies, 2559.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ของพระยุง ชยานนุโท (ชวน) ประกอบด้วย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ประวัติการศึกษา
๑. พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม รศ.ดร.	Ph.D. (Buddhist Studies) พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) พธ.บ. (การสอนภาษาไทย) น.ธ. เอก, ป.ธ. ๗ ตำแหน่งทางวิชาการ : รองศาสตราจารย์
๒. ผศ.ดร.จตุพล พรหมมี	Ph.D. (Social Science) กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ศศ.บ. (มัธยมศึกษา – สังคมศึกษา) น.ธ. เอก, ป.ธ. ๔ ตำแหน่งทางวิชาการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๓. นางสุธาทิพย์ หมอกเจริญ	กศ.บ. (สังคมศึกษา) ตำแหน่งครู คศ. ๓ (ครูชำนาญการพิเศษ)
๔. นางสมพร ทองกุล	บธ.บ. (บริหารธุรกิจบัณฑิต) ตำแหน่งครู คศ.๓ (ครูชำนาญการพิเศษ)
๕. นางอริษฐาน เชื้อโพน	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ค.บ. (สังคมศึกษา) ตำแหน่งครู คศ.๓ (ครูชำนาญการพิเศษ)

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒
 ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๑๒๗ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๑
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ พระมหาสมบุรณ์ สุมโม, รศ.ดร.

ด้วย พระยุง ฉายา ขยานนโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๒๑๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอนิมนต์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ สุมโม, รศ.ดร.)
 ๑๐ ก.ย. ๖๑

ผู้ประสานงาน

อาจารย์ กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๔๖๔

พระศักดิ์ดา อคคปณโณ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๘๒-๔๕๐-๘๗๓๒
 ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๑๒๓๗ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๑
 เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.จตุพล พรหมมี

ด้วย พระยุง ฉายา ขยานนโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๒๑๒ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ทรงจตุพล พรหมมี
 (ผศ.ดร. จตุพล พรหมมี)

ผู้ประสานงาน

อาจารย์ กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๔๖๔

พระศักดิ์ดา อคคปณเฑาะ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๑๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
 เรียน นางสุธาทิพย์ หมอกเจริญ
 ที่ส่งมาด้วย ๑. เล่มวิทยานิพนธ์ ๓ บท จำนวน ๑ เล่ม
 ๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระยง ฉายา ขยานนุโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๒๑๒ นิสิตปริญญาโท
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”
 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
 พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมนี้ โครงการหลักสูตร
 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
 อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์.ดร สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ทภ

๑๖ ก.ย. ๒๕๖๑

ติดต่อประสานงาน

อาจารย์กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๕๖๕

พระศักดิ์ดา อคคปณเฑียร ๐๘๑-๑๘๖-๕๑๖๕

1. ได้โทรขอ สอน แทน ประเมิน ค่า ความ สอดคล้อง IOE พอ
 11 ม.พ.ค. คิด การ เรือน สอดคล้อง ดี
2. 11 ม.พ. ประเมิน ค่า ความ สอดคล้อง IOE พอ ใน งาน สอดคล้อง ดี
3. 11 ม.พ. ประเมิน ค่า ดี มี ค่า ความ สอดคล้อง พอ 11 ม.พ. คิด สอน
 สอดคล้อง ดี มาก.

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๑๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน นางสมพร ทองกุล
ที่ส่งมาด้วย ๑. เล่มวิทยานิพนธ์ ๓ บท จำนวน ๑ เล่ม
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระยุง ฉายา ขยานนโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๒๑๒ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมนี้ โครงการหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์.ดร สมชัย ศรีนोक)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ติดต่อประสานงาน

อาจารย์กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๔๖๔

พระศักดิ์ตา อคคปณโณ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

— ทน
— ศึกษารองศาสตราจารย์
อภินันท์ ๐๖๑๑
๘
C นพคุณ นพ
อภินันท์

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๕/๑๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน นางฉวีพรฐาน เชื้อโพน
ที่ส่งมาด้วย ๑. เล่มวิทยานิพนธ์ ๓ บท จำนวน ๑ เล่ม
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระยง ฉายา ขยานนุโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๓๑๒ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมนี้ โครงการหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์.ดร สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ติดต่อประสานงาน

อาจารย์กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๔๖๔

พระศักดิ์ดา อคฺคปัญโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

ได้คืนเป็นเอกสารแก่ที่ปรึกษา ๒๖/๘/๖๑

(นางฉวีพร เชื้อโพน)

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (IOC)

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้
 โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
 โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

รายการที่ประเมิน	ระดับการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน					ΣR	ระดับ คุณภาพ	ผลการ ประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ
	๑	๒	๓	๔	๕			
๑. มาตรฐาน มีความ สอดคล้องตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ มี ความสอดคล้องตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๓. สารสำคัญ มีความ สอดคล้องตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๔. สารการเรียนรู้ มีความ สอดคล้องตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๕. สมรรถนะ มีความ สอดคล้องตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๖. จุดประสงค์การเรียนรู้ มี ความสอดคล้องตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๗. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความ สอดคล้องตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้ มี ความสอดคล้องตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน มีความ สอดคล้องตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๐. การวัดผลและ ประเมินผล มีความสอดคล้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้								
๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร มีความสอดคล้องตามกระบวนการจัดการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องตามกระบวนการจัดการเรียนรู้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘	นำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับ ๐.๘ - ๑.๐ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของใบงาน
 โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
 โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ใบงานที่	รายการที่ประเมิน	ระดับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน					ΣR	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑	ข้อที่ ๑ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๒ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๓ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๔ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๕ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒	ข้อที่ ๑ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๒ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๓ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ข้อที่ ๔ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

ข้อที่ ๒ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
ข้อที่ ๓ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
ข้อที่ ๔ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
ข้อที่ ๕ คำถาม - คำตอบ มีความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของใบงาน โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มีค่าความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับ ๑.๐ ผลการประเมินพบว่า ใบงานทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

รายการที่ประเมิน	ระดับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน					ΣR	ระดับคุณภาพ	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
	๑	๒	๓	๔	๕			
๑. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในการเยือนราษฎร เป็นไปตามจุดมุ่งหมายใด ก. เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ราษฎร ข. เพื่อรับรู้ทุกข์และปัญหาของประชาชน ค. เพื่อทรงติดตามความก้าวหน้าด้านการพัฒนา ง. เพื่อทรงทอดพระเนตรบริบทต่าง ๆ ในประเทศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒. พระราชดำรินโยบายสาธารณะเกิดขึ้นจากปัจจัยในข้อใด ก. ความก้าวหน้าในสังคม ข. ปัญหาสังคมมีการขยายตัว ค. ความเหลื่อมล้ำในการดำเนินชีวิต ง. การแข่งขันทางด้านธุรกิจที่ไร้ขอบเขต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๓. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เน้นประโยชน์ในด้านใด ก. เน้นประโยชน์ในด้านการทูต ข. เน้นประโยชน์ในด้านการค้าขาย ค. เน้นประโยชน์ส่วนรวมประเทศชาติ ง. เน้นประโยชน์ด้านบทบาทผู้นำประเทศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

<p>๔. ปัจจัยในข้อใดที่ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต</p> <p>ก. ทรัพยากรป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์</p> <p>ข. สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมแก่การเพาะปลูก</p> <p>ค. ทรัพยากรในน้ำมีเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต</p> <p>ง. ประเทศมีการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๕. ข้อใด กล่าวถึงประเภทของทรัพยากรได้ถูกต้อง</p> <p>ก. ทรัพยากรในน้ำและทรัพยากรบนบก</p> <p>ข. ทรัพยากรธรรมชาติมีทั้งจำเป็นและไม่จำเป็น</p> <p>ค. ทรัพยากรที่มีตามธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้าง</p> <p>ง. ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปกับทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่รู้จักหมด</p>	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘	นำไปใช้ได้
<p>๖. ประเทศที่มีการพัฒนาก้าวหน้าเป็นผลมาจากปัจจัยในข้อใด</p> <p>ก. มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด</p> <p>ข. มีการวางแผนพัฒนาด้านการศึกษาที่ดี</p> <p>ค. มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>ง. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้อย่างดี</p>	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘	นำไปใช้ได้
<p>๗. การปกครองของไทยก่อนปี ๒๔๗๕ เป็นการปกครองแบบใด</p> <p>ก. แบบเผด็จการ</p> <p>ข. แบบทรวราชา</p> <p>ค. แบบพ่อปกครองลูก</p> <p>ง. แบบสมบูรณาสิทธิราช</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

๘. กลุ่มบุคคลในข้อใด มีบทบาทในการเรียกร้องประชาธิปไตยจากเผด็จการ ก. คณะราษฎร ข. กลุ่มข้าราชการ ค. กลุ่มนิสิตนักศึกษา ง. กลุ่มพ่อค้าประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๙. รัฐบาลกับประชาชนเกิดความขัดแย้งกันหลังปฏิวัติ ๒๔๗๕ จากสาเหตุใด ก. การงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา ข. รัฐบาลไม่ยอมรับการปฏิวัติของคณะราษฎร ค. ขัดแย้งด้านเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม ง. ความพยายามคืนอำนาจให้พระมหากษัตริย์อีกครั้งของรัฐสภา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๐. สภาพเศรษฐกิจหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นแบบใด ก. รัฐบาลลดบทบาทในด้านธุรกิจ ข. ประชาชนทำการค้าขายอย่างอิสระเสรี ค. มีการขยายตัวของกลุ่มนายทุนอย่างต่อเนื่อง ง. รัฐสนับสนุนกลุ่มคนระดับรากหญ้าให้มีอาชีพที่มั่นคง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๑. สภาพสังคมหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นแบบใด ก. ประชาชนยังขัดแย้งกัน ข. สภาพสังคมอยู่ในภาวะชบเซา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

<p>ค. ความเป็นอยู่ของประชาชน แร้นแค้น</p> <p>ง. ประชาชนมีรายได้มีความ สะดวกสบายมากขึ้น</p>								
<p>๑๒. ข้อใด เป็นนโยบาย ต่างประเทศของไทยหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕</p> <p>ก. รักษาเอกราชของชาติวาง ตนเป็นกลาง</p> <p>ข. สนับสนุนด้านการสู้รบกับ ประเทศพันธมิตร</p> <p>ค. คัดค้านการสู้รบของบรรดา ประเทศมหาอำนาจ</p> <p>ง. เน้นการเจรจาทางการ ทูตเพื่อรักษาความสงบสุข</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๑๓. ไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกก่อตั้ง องค์การสนธิสัญญาป้องกันแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะมี วัตถุประสงค์ใด</p> <p>ก. ต่อด้านการขยายตัวของ ลัทธิคอมมิวนิสต์</p> <p>ข. เพื่อแสดงตนตามบทบาท ของประชาธิปไตย</p> <p>ค. ขยายขอบเขตของการค้า ระหว่างประเทศมากขึ้น</p> <p>ง. สร้างความร่วมมือกับนานา ประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๑๔. การก่อตั้งกลุ่ม AFTA เป็นไป ตามข้อใด</p> <p>ก. เพื่อเน้นความร่วมมือด้าน การทูต</p> <p>ข. เน้นความร่วมมือด้าน การเมืองการปกครอง</p> <p>ค. เน้นการค้าแบบเสรีในกลุ่ม ประเทศสมาชิกอาเซียน</p> <p>ง. เน้นความเป็นอันหนึ่งอัน</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

เดียวกันในบริบทต่าง ๆ ทาง สังคม								
๑๕. องค์การในข้อใด ที่เน้นความ ร่วมมือด้านเศรษฐกิจและสังคม ก. ASA ข. WTO ค. AFTA ง. ASEAN	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๖. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับ อาเซียน (ASEAN) ก. เน้นความร่วมมือในด้าน เศรษฐกิจและสังคม ข. เน้นการค้าเสรีในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค. ส่งเสริมความร่วมมือด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ง. เพื่อการเจรจาจัดซื้อพิพาท ทางการค้าและการบริหารระหว่าง ประเทศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๗. ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่ง เอเชีย หมายถึงข้อใด ก. ADP ข. ASA ค. WTO ง. AFTA	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๘. หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติ ลง ประเทศที่ประกาศระเบียบใหม่ (New World Order) ได้แก่ ประเทศใด ก. สหภาพโซเวียต ข. ประเทศอังกฤษ ค. ประเทศฝรั่งเศส ง. ประเทศสหรัฐอเมริกา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

<p>๑๙. สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในข้อใด</p> <p>ก. จีนเข้ารุกรานประเทศญี่ปุ่น</p> <p>ข. อเมริกาเข้าโจมตีสหภาพโซเวียต</p> <p>ค. เยอรมนีเข้ารุกรานฝรั่งเศสและอังกฤษ</p> <p>ง. สหภาพโซเวียตหนุนเกาหลีเหนือรุกรานเกาหลีใต้</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๒๐. สงครามในเอเชียที่เกิดจากการขยายอำนาจของญี่ปุ่น เรียกชื่อตรงตามข้อใด</p> <p>ก. สงครามอินโดจีน</p> <p>ข. สงครามแย่งชิงพินันมิตร</p> <p>ค. สงครามมหาเอเชียบูรพา</p> <p>ง. สงครามการค้าอาณานิคม</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๒๑. สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นและยุติลงในปีใด</p> <p>ก. พ.ศ. ๒๔๖๕ - พ.ศ. ๒๔๗๕</p> <p>ข. พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๔๘๐</p> <p>ค. พ.ศ. ๒๔๘๒ - พ.ศ. ๒๔๘๘</p> <p>ง. พ.ศ. ๒๔๗๗ - พ.ศ. ๒๔๗๙</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๒๒. ไทยได้ประกาศสงครามกับอินโดจีนและฝรั่งเศส เนื่องจากสาเหตุใด</p> <p>ก. จากการร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น</p> <p>ข. จากการปกป้องอธิปไตยของตนจากการรุกราน</p> <p>ค. จากการกระทบกระทั่งกันตามชายแดนไทยอินโดจีนและฝรั่งเศส</p> <p>ง. จากการขยายอิทธิพลการค้าอาณานิคมของประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

<p>๒๓. เพราะเหตุใด ญี่ปุ่นจึงเสนอตัวเข้ามาใกล้เคียงข้อพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนและฝรั่งเศส</p> <p>ก. เพราะญี่ปุ่นต้องการขยายบทบาทในเอเชีย</p> <p>ข. เพราะกลัวฐานทัพของญี่ปุ่นในไทยถูกทำลาย</p> <p>ค. เนื่องจากญี่ปุ่นไม่ยอมยกสู้อกับจีนและฝรั่งเศส</p> <p>ง. เพราะกลัวจะเป็นอุปสรรคต่อนโยบายของญี่ปุ่น</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๒๔. ขบวนการเสรีไทยก่อตั้งเพื่อจุดมุ่งหมายใด</p> <p>ก. ต่อต้านอินโดจีนและฝรั่งเศส</p> <p>ข. ต่อต้านสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ</p> <p>ค. ต่อต้านญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งฐานทัพในไทย</p> <p>ง. ต้องการประกาศอิสรภาพจากสงครามเอเชีย</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๒๕. ช่วงเวลาที่พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชย์ทรงกำลังศึกษาอยู่ในประเทศใด</p> <p>ก. ประเทศอังกฤษ</p> <p>ข. ประเทศฝรั่งเศส</p> <p>ค. ประเทศสหรัฐอเมริกา</p> <p>ง. ประเทศสวีเดน</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
<p>๒๖. ใครเป็นผู้ทูลเชิญพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มาเป็นประธานในพิธีสวนสนาม ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย</p> <p>ก. ผู้บัญชาการสูงสุดจากศรีลังกา</p> <p>ข. ผู้บัญชาการสูงสุดจากประเทศญี่ปุ่น</p> <p>ค. พลเรือเอกจอร์จดหลุยส์</p>	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

เมฆาต์แบตเทน ง. พลโทเอวินส์ ผู้บัญชาการ ทหารฝ่ายพันธมิตร								
๒๗. โครงการต่าง ๆ ในรัชกาลที่ ๙ ส่งผลต่อการพัฒนาเด่นชัดที่สุดใน ด้านใด ก. ความอยู่ดีกินดีของราษฎร ข. ลดการผูกขาดจากกลุ่ม นายทุน ค. สร้างความเท่าเทียมกันด้าน อาชีพ ง. ก่อให้เกิดการพัฒนาไปตาม ภูมิภาคต่าง ๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒๘. โครงการใด ที่สนองตอบต่อ การทำเกษตรนอกฤดูกาลได้ดีที่สุด ก. การพัฒนาโครงการฝน หลวง ข. สร้างทางระบายน้ำผ่านทุก จังหวัด ค. โครงการน้ำประปาแห่ง ประเทศไทย ง. การสร้างเขื่อนเก็บน้ำตาม ภูมิภาคต่าง ๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒๙. โครงการแก้มลิงเกิดจาก เหตุการณ์ตามข้อใด ก. น้ำท่วมไทยในปี ๒๕๓๘ ข. ปัญหาน้ำท่วมไทยในปี ๒๕๕๔ ค. แก้ปัญหาแผนพัฒนา ประเทศปี ๒๕๔๐ ง. โครงการพัฒนาภาค การเกษตรแบบยั่งยืน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้
๓๐. จุดเด่นของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ข้อใด ก. มุ่งพัฒนาการเกษตรแบบ สมัยใหม่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	นำไปใช้ได้

ข. การทำเกษตรแบบ ผสมผสานและได้ผลดี ค. เน้นผลผลิตที่รวดเร็วเพื่อ ตอบสนองผู้บริโภค ง. เน้นการจัดการที่ดินขนาด เล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มีค่าความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับ ๐.๘ - ๑.๐ ผลการประเมินพบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย (try out)

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๒๑

โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
เลขที่รับ 256/256/
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ สำนักงานบริหารทั่วไป
โทรศัพท์ ๐๓๒๔ ๕๖๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๒๔ ๕๖๓๔
www.mcj.ac.th เวลา 12:19 น.

๔ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย (try out)
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
ที่ส่งมาด้วย แบบทดลองเครื่องมือวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย พระยุง ฉายา ขยานุโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๒๒๒ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และ
แนวทางโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้อำนวยการโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
ด้วยติดตั้งเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้.

กษณพ.๐.
ดิฉัน พระยุง ฉายา ขยานุโท นามสกุล ขวน
๖๐๐๑๒๐๒๒๒๒ นิสิตปริญญาโท
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
๒๐ ก.ย. ๖๑

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์.ดร สมชัย ศรีนอก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ติดต่อประสานงาน

อาจารย์กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๔๖๔

พระศักดิ์ดา อคฺคปณฺโญ ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

-กิตติศักดิ์

-ดร.สมชัย

๒๐ ก.ย. ๖๑

- พญาน

๒๐ ก.ย. ๖๑

ภาคผนวก จ

ผลวิเคราะห์จากการทดลองเครื่องมือวิจัย (try out)

ผลการวิเคราะห์ความยาก-ง่ายของแบบทดสอบ (P)
นักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๒ จำนวน ๓๐ คน ต่อข้อสอบ ๓๐ ข้อ

ลำดับข้อสอบ	จำนวนคนที่ตอบถูก	ค่าความ ยาก-ง่าย (P)	ผลการวิเคราะห์	แปลความ	ระดับเกณฑ์
๑	๑๗	๐.๕๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒	๑๕	๐.๕๐	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๓	๑๘	๐.๖๐	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๔	๒๑	๐.๗๐	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๕	๑๔	๐.๔๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๖	๑๖	๐.๕๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๗	๑๙	๐.๖๓	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๘	๑๒	๐.๔๐	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๙	๑๗	๐.๕๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๐	๑๕	๐.๕๐	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๑	๒๒	๐.๗๓	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๑๒	๑๖	๐.๕๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๓	๑๔	๐.๔๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๔	๑๘	๐.๖๐	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๑๕	๑๗	๐.๕๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๖	๑๕	๐.๕๐	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๗	๒๒	๐.๗๓	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๑๘	๑๒	๐.๔๐	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๑๙	๑๗	๐.๕๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒๐	๑๖	๐.๕๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒๑	๑๘	๐.๖๐	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๒๒	๒๐	๐.๖๗	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๒๓	๑๓	๐.๔๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒๔	๑๗	๐.๕๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒๕	๑๖	๐.๕๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒๖	๒๑	๐.๗๐	ค่อนข้างง่าย	ดี	นำไปใช้ได้
๒๗	๑๗	๐.๕๗	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๒๘	๑๑	๐.๓๗	ค่อนข้างยาก	ดี	นำไปใช้ได้
๒๙	๑๓	๐.๔๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้
๓๐	๑๖	๐.๕๓	ยากพอเหมาะ	ดีมาก	นำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ความยาก-ง่ายของข้อสอบ (P) โดยนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๒ จำนวน ๓๐ คน ต่อข้อสอบจำนวนข้อสอบ ๓๐ ข้อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อสอบทุกข้อมีความ ยาก-ง่าย อยู่ในระหว่าง ๐.๓๗ - ๐.๗๓ สามารถนำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (r)
นักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๒ จำนวน ๓๐ คน ต่อข้อสอบ ๓๐ ข้อ

ลำดับข้อสอบ	กลุ่มที่แบ่งตามระดับคะแนน	จำนวนคนที่ตอบถูก	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ระดับเกณฑ์
๑	กลุ่มสูง	๑๒	๐.๔๗	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๕			
๒	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๓๓	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๕			
๓	กลุ่มสูง	๑๒	๐.๔๐	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๔	กลุ่มสูง	๑๓	๐.๓๓	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๘			
๕	กลุ่มสูง	๑๑	๐.๕๓	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๓			
๖	กลุ่มสูง	๑๒	๐.๕๓	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๔			
๗	กลุ่มสูง	๑๑	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๘			
๘	กลุ่มสูง	๙	๐.๔๐	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๓			
๙	กลุ่มสูง	๑๑	๐.๓๓	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๑๐	กลุ่มสูง	๙	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๑๑	กลุ่มสูง	๑๔	๐.๔๐	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๘			
๑๒	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๑๓	กลุ่มสูง	๙	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๕			
๑๔	กลุ่มสูง	๑๒	๐.๔๐	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๑๕	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๗			

๑๖	กลุ่มสูง	๙	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๑๗	กลุ่มสูง	๑๓	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๙			
๑๘	กลุ่มสูง	๘	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๔			
๑๙	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๗			
๒๐	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๒๑	กลุ่มสูง	๑๒	๐.๔๐	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๒๒	กลุ่มสูง	๑๓	๐.๔๐	ดี	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๗			
๒๓	กลุ่มสูง	๘	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๕			
๒๔	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๗			
๒๕	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			
๒๖	กลุ่มสูง	๑๒	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๙			
๒๗	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๗			
๒๘	กลุ่มสูง	๗	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๔			
๒๙	กลุ่มสูง	๘	๐.๒๐	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๕			
๓๐	กลุ่มสูง	๑๐	๐.๒๗	พอใช้	นำไปใช้ได้
	กลุ่มต่ำ	๖			

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) โดยนักเรียนนอกกลุ่มตัวอย่าง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๒ จำนวน ๓๐ คน ต่อข้อสอบจำนวน ๓๐ ข้อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) ทุกข้ออยู่ในระดับ พอใช้ - ดี สามารถนำไปใช้ได้

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Kr20) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้โปรแกรม Excel ทำได้ดังตาราง

คนที่โผล่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	X	X ²
1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	24	576
2	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	23	529
3	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	23	529	
4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	23	529	
5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	23	529	
6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	22	484	
7	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	21	441	
8	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	21	441	
9	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	20	400	
10	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	20	400	
11	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	20	400	
12	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	20	400	
13	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	19	361
14	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	18	324	
15	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	18	324	
16	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	17	289	
17	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	17	289	
18	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	15	225	
19	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	14	196	
20	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	14	196	
21	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	14	196	
22	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	13	169	
23	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	12	144	
24	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	11	121	
25	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	11	121	
26	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	10	100	
27	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	9	81	
28	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	9	81	
29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	8	64	
30	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	8	64	
รวม	17	15	18	21	14	16	19	12	17	15	22	16	14	18	17	15	22	12	17	16	18	20	13	17	16	21	17	11	13	16	495	245025
p	0.57	0.50	0.60	0.70	0.47	0.53	0.63	0.40	0.57	0.50	0.73	0.53	0.47	0.60	0.57	0.50	0.73	0.40	0.57	0.53	0.60	0.67	0.43	0.57	0.53	0.70	0.57	0.37	0.43	0.53		
q	0.43	0.50	0.40	0.30	0.53	0.47	0.37	0.60	0.43	0.50	0.27	0.47	0.53	0.40	0.43	0.50	0.27	0.60	0.43	0.47	0.40	0.33	0.57	0.43	0.47	0.30	0.43	0.63	0.57	0.47		
pq	0.25	0.25	0.24	0.21	0.25	0.25	0.23	0.24	0.25	0.25	0.20	0.25	0.25	0.24	0.25	0.25	0.20	0.24	0.25	0.25	0.24	0.22	0.25	0.25	0.25	0.21	0.25	0.23	0.25	0.25	7.15	
S ²	8167.5																															
Kr20	1.03																															

ผลจากการวิเคราะห์ในตารางสรุปได้ดังนี้

แทนค่าตามสูตร

$$\begin{aligned}
 X &= 495 \\
 X^2 &= 245025 \\
 N &= 30 \\
 pq &= 7.15 \\
 n - 1 &= 29
 \end{aligned}$$

$$\text{เมื่อ } S_t^2 = \frac{(30 \times 245025) - (495 \times 495)}{30 \times 29}$$

$$S_t^2 = 8167.5$$

$$r_t = \frac{30}{29} \left\{ 1 - \frac{7.15}{8167.5} \right\}$$

ดังนั้น Kr20 = ๑.๐๐ มีค่าความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้ได้

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกเครื่องมือเก็บข้อมูลการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/ ๕๖

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา
เลขที่..... ๕๗๑

งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป
 งานงบประมาณ งานบุคลากร

รับ ๕๑ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๖1
เวลา ๐๘.๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเช่าห้องพื้นที่ทดลองการสอนจริง เพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา

ด้วย พระยง ฉายา ขยานนโท นามสกุล ขวน รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๒๑๒ นิสิตปริญญาโทหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และทางโครงการ
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยาด้วยดี
จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

เรียนผอ. ,
ด้วย นร. ยง ฉายานนโท นิสิต
ประวัติ ๖๐๐๑๒๐๒๒๑๒ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์.ดร สมชัย ศรีนोक)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ขอเรียนมาเพื่อทราบ
๕๑ ๓ ๖๑
ติดต่อประสานงาน
อาจารย์กิตติศักดิ์ ณ สงขลา ๐๙๔-๓๕๐-๖๔๖๔
พระศักดิ์ดา อุดมปัญญา ๐๘๑-๑๘๖-๔๑๖๔

- ๓๓๖
- ๓๓๖
๕๑ ๓ ๖๑

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจริง

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และค่า t - test โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจาก โปรแกรม SPSS

จำนวนนักเรียน (N)	คะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pretest)	คะแนนทดสอบหลังเรียน (Posttest)
๑	๑๐	๒๙
๒	๑๑	๒๕
๓	๑๓	๒๘
๔	๑๒	๒๕
๕	๑๕	๒๗
๖	๑๗	๒๙
๗	๑๖	๒๘
๘	๑๑	๒๖
๙	๙	๒๘
๑๐	๗	๒๕
๑๑	๙	๒๗
๑๒	๑๕	๒๙
๑๓	๑๓	๒๗
๑๔	๑๘	๓๐
๑๕	๑๖	๒๘
๑๖	๑๒	๒๔
๑๗	๑๑	๒๕
๑๘	๑๐	๒๘
๑๙	๑๔	๒๕
๒๐	๑๕	๒๗
๒๑	๑๓	๒๙
๒๒	๑๔	๒๘
๒๓	๑๕	๒๖
๒๔	๑๖	๒๘
๒๕	๑๗	๒๙
๒๖	๑๔	๒๗
๒๗	๑๗	๒๙
๒๘	๑๙	๓๐
๒๙	๑๗	๓๐
๓๐	๑๘	๓๐

รวม	๔๑๔	๘๒๖
ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	๑๓.๘๐	๒๗.๕๓
ค่า S.D.	๓.๐๘๙	๑.๗๕๖
ค่า t - test	-๓๐.๕๕๕	

จากตาราง พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๑๓.๘๐ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๒๗.๕๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = ๓.๐๘๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = ๑.๗๕๖ และผลการทดสอบ t - test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -๓๐.๕๕๕ มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๐๐ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

โดยการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหมดได้จากการใช้โปรแกรม SPSS ดังตาราง

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 Pretest	13.80	30	3.089	.564
Posttest	27.53	30	1.756	.321

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 Pretest & Posttest	30	.605	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Pretest - Posttest	-13.733	2.463	.450	-14.653	-12.814	-30.545	29	.000

ภาคผนวก ซ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔
 รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย

จัดทำโดย
 พระยุง ชยานนโท (ชวน)

นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พุทธศักราช ๒๕๖๑

คำชี้แจง

คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ เป็นการประยุกต์รูปแบบการสอนตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ขั้นที่ ๑ เป็นการมองด้านปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือด้านเนื้อหาสาระที่สอนว่าที่เป็นอยู่นี้เป็นเพราะปัญหาหรืออุปสรรคอะไร ปัญหาคืออะไรกันแน่ ขั้นที่ ๒ คือ การสำรวจที่มาของปัญหาแต่อย่างที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ว่าเป็นสาเหตุอะไร มีต้นตอมาจากไหน เป็นเพราะครูผู้สอน หรือว่าเป็นตัวผู้เรียนเองที่ไม่มีความสนใจในเนื้อหาที่สอน หรืออาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่น่าสนใจจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น ขั้นที่ ๓ คือ การวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ได้สำรวจพบแล้ว คือ เห็นสาเหตุที่แท้จริงของการจัดการเรียนการสอนแล้วว่ามาจากไหน ก็เน้นการแก้ปัญหาไปที่จุดนั้น หรือดับปัญหาที่ต้นเหตุตนเอง ขั้นที่ ๔ คือ การดำเนินการแก้ปัญหาตามที่ได้วางแผนไว้แล้วทุกขั้นตอน เพราะแน่นอนว่าไม่มีวิธีการแก้ปัญหาใดที่ดีเท่ากับวิธีการแก้ปัญหาที่ได้วางแผนไว้ดีแล้ว

ในด้านเนื้อหาที่สอนในครั้งนี้ ได้แก่ รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่เลือกวิชานี้เป็นเพราะว่าผู้สอนได้สอนในรายวิชานี้มาแล้วมองเห็นปัญหาบางประการจึงเกิดการตระหนักในการแก้ปัญหาคือการจัดการเรียนรู้โดยเน้นที่กระบวนการสอนตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ นี้ จะเป็นประโยชน์แก่ท่านที่สนใจในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้มากพอสมควร

จัดทำโดย

พระยุง ชยานนุโท (ชวน)

นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ ในครั้งนี้ผู้สอนได้ตระหนักถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

๑. ผู้สอน เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการที่จะแปลมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เป็นตัวหนังสือให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม น่าสนใจ และมีกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีอย่างอิสระ จะต้องรู้จักเลือกปรับปรุงเทคนิคและวิธีการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนโดยไม่ใช้วิธีการเดียว ควรมีการตัดแปลงและเลือกใช้วิธีการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในแต่ละเรื่องเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

๒. ผู้เรียน เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจและความสมบูรณ์ของร่างกาย ผู้เรียนควรมีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอน และมีโอกาสเลือกวิธีเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมภายใต้การแนะนำของผู้สอน

๓. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนจะต้องจัดเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์กัน มีความน่าสนใจเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมของการจัดการเรียนรู้

๔. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ อุปกรณ์ช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้แล้วผู้สอนต้องมีวิธีการประยุกต์ใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

๕. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้สอนต้องมีวิธีการที่จะจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางวิชาการ เช่น จัดห้องชวนคิด ห้องกิจกรรมด้านประวัติศาสตร์ การจัดระบบนิเวศจำลอง จัดบริเวณโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มีการตัดแปลงห้องเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ดี และจัดกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้สอนได้เน้นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ ๔ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ คือ ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกข์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยแค่ไหน

ขั้นที่ ๒ คือ ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย

หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

ขั้นที่ ๓ คือ ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนตั้งใจเรียน หรือนักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความซ้ำซากในกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ ๔ คือ ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

สิ่งที่ผู้สอนต้องเตรียม

สิ่งที่ผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจให้ดีเป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จผู้สอนต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

๑. หลักสูตร (Curriculum) หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นมาตามวัตถุประสงค์ โดยได้รับการรับรองมาตรฐานของหลักสูตรจากคณะกรรมการการศึกษาแล้ว เพื่อกำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้นักเรียนได้รับตามจำนวนหน่วยกิตและปีสำหรับเรียนตามปีการศึกษาที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

๒. คำอธิบายรายวิชา (Course Description) คือ สารที่กำหนดเป็นหลักของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ส่วนใหญ่จะเขียนเพียงหลักสำคัญของวิชาเท่านั้น

๓.เค้าโครงรายวิชา (Course Outline) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างของการสอนแต่ละรายวิชา

๔. แผนการสอน (Lesson Plan) หมายถึง รายละเอียดของกิจกรรม วิธีการสอน เนื้อหาในแต่ละหน่วย หรือแต่ละชั่วโมงที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ เพื่อสอนในแต่ละชั่วโมง โดยอาจกำหนดเป็น

๔.๑ แผนการสอนรายสัปดาห์ คือ การนำเนื้อหาตามที่ได้กำหนดไว้จากประมวลการสอนรายวิชามาแบ่งเป็น หัวข้อการสอนย่อย ๆ เพื่อที่จะสอนในแต่ละสัปดาห์

๔.๒ แผนการสอนรายครั้ง คือ การนำเนื้อหาตามที่ได้กำหนดไว้มาแบ่งเป็นหัวข้อย่อยที่มีขอบเขตเนื้อหาที่พอเหมาะกับการสอนแต่ละครั้ง

บทบาทของผู้สอน

ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมกระบวนการให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ ผู้สอนจึงควรมีความรู้ในทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ และเข้าใจสาระสำคัญของบทเรียนอย่างดี ปรับบทบาททัศนคติของตนเองและของผู้เรียนให้สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองดังนี้

๑. ผู้สอนเป็นผู้จัดทำให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดบริบทของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้ความคิดให้ซับซ้อนยิ่งขึ้นกำหนดให้ผู้เรียนเห็นปัญหาที่มีขอบเขตกว้างขวาง กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นว่าปัญหานั้นเป็นปัญหาของเขา

๒. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมโดยควบคุมกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

๓. เป็นผู้ชี้แนะไม่ใช่ชี้นำ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม (ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและบรรยากาศการเรียนที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา)

๔. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนโดยทั่วถึงกันตลอดจนรับฟังและสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

๕. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเกิดความเป็นกันเองและมีความเป็นมิตรที่ดีต่อกันคอยช่วยแก้ปัญหาให้ผู้เรียนครูจึงควรมีความเป็นมิตร

๖. ช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนและสรุปผลการเรียนรู้ตลอดจนส่งเสริมและนำทางให้ผู้เรียนได้รู้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

๗. การจัดเวลาสอนควรจัดให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับเวลาที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนต้องพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมภายในเวลาที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยจนเกินไป

การจัดห้องเรียน

การจัดห้องเรียนและการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท เป็นสิ่งเร้าสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อยากเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียน ครูนับเป็นคนที่มีส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้เด็กแต่ละคนพบความสามารถของตนเองผ่านทางกิจกรรมและปัจจัยหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน นั่นก็คือการสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนให้น่าเรียนได้ หลักการจัดห้องเรียนที่เหมาะสมนั้น ดังนี้

๑. การจัดสภาพห้องเรียนต้องคำนึงถึงลักษณะการเรียนการสอน และวิธีการสอน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ นอกจากนี้การจัดห้องเรียนต้องคำนึงถึงบรรยากาศที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในบางครั้งการจัดห้องเรียนควรคำนึงถึงความสะอาดและความยืดหยุ่นของการใช้งานด้วย

๒. โต๊ะ เก้าอี้ ควรเป็นแบบที่เบาไม่เทอะทะ เพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือปรับปรุง ลักษณะภายในห้องเรียนและการจัดวางจะต้องอยู่ในลักษณะที่เหมาะสม ไม่สร้างปัญหาในระหว่าง การเรียนการสอน เช่น การบังกัน เป็นต้น

๓. เสียง จะต้องให้เกิดการได้ยินอย่างทั่วถึงและถ้าใช้เครื่องขยายเสียงจะต้องคำนึงถึง เสียงสะท้อนด้วย

๔. ไฟฟ้าและความสว่าง แสงสว่างภายในห้องเรียน จะได้จากแสงธรรมชาติหรือแสงจาก หลอดไฟจะต้องมีความสว่างพอเหมาะ ควรมีการติดตั้งหลอดไฟในตำแหน่งที่เหมาะสมกับการใช้งาน ตลอดจนการติดตั้งปลั๊กไฟต้องอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อสะดวกต่อการใช้งานและความปลอดภัย

๕. การระบายอากาศในห้องเรียน จำเป็นต้องมีการถ่ายเทอากาศได้ดี

๖. การใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา จะต้องจัดวางในที่ที่เหมาะสมโดยคำนึงการกำหนด ลักษณะการใช้งานและประสิทธิภาพของการทำงาน

เนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้

ด้านเนื้อหาสาระที่ผู้สอนได้คัดเลือกมาในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์ รายวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยใช้เวลาสอน จำนวน ๕ ชั่วโมง อิงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ดังนี้

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด

๑) ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ

๒) ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของ ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

๓) ส ๔.๓ ม.๓/๔ วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

๓. สาระการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง ประกอบด้วย เนื้อหาดังนี้

๑) พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์

๒) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๓) ทรัพยากรธรรมชาติ

๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ชั่วโมงที่ ๒ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

๑) พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง

๒) พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

๓) พัฒนาการด้านสังคม

๔) พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ชั่วโมงที่ ๓ เรื่อง บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก ประกอบด้วย
เนื้อหา ดังนี้

๑) ความเป็นมาของบทบาทไทยสมัยประชาธิปไตย

๒) การปรับตัวของไทยในยุคโลกาภิวัตน์

ชั่วโมงที่ ๔ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

๑) ไทยกับการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒

๒) ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

ชั่วโมงที่ ๕ เรื่อง บทบาทพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองต่อชาติไทย ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

๑) พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

๒) พระราชกรณียกิจสำคัญของพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

๓) พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๔) พระราชกรณียกิจสำคัญของพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

รายการประเมิน	การประเมิน			ผู้ประเมิน	เวลาประเมิน	สถานที่ประเมิน
	เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์การผ่าน			
ด้านความรู้ (K)	มอบหมาย - งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	ตรวจประเมิน - งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐ ร้อยละ ๖๐	ครู	- ระหว่างเรียน - หลังเรียน	โรงเรียน
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	- แบบประเมินผลงาน - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	- ประเมินผลงาน - สังเกตพฤติกรรมการทำงาน	คุณภาพระดับ ๓	ครู	ระหว่างเรียน - หลังเรียน	โรงเรียน
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)	- แบบประเมินพฤติกรรม	- สังเกตและประเมินพฤติกรรม	คุณภาพระดับ ๓	ครู นักเรียน เพื่อน	- ระหว่างเรียน - หลังเรียน	โรงเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์	รายวิชา ประวัติศาสตร์	รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย		(จำนวน ๕ ชั่วโมง)
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง		
สอนวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....		(จำนวน ๑ ชั่วโมง)

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์

๓. สาระสำคัญ

การที่ประเทศไทยสมัยประชาธิปไตยมีความมั่นคงและมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้ามาเป็นลำดับล้วนเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ กล่าวคือ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อราษฎร และประเทศชาติ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย

๔. สาระการเรียนรู้

- พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์
- การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- ทรัพยากรธรรมชาติ
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. สมรรถนะ

- ๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) ความสามารถในการคิด
- ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	ด้านคุณลักษณะ (A)
<p>นักเรียนสามารถวิเคราะห์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ - การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - ทรัพยากรธรรมชาติ - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 	<p>นักเรียนสามารถ อภิปราย :</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ - การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - ทรัพยากรธรรมชาติ - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 	<p>นักเรียนมีคุณลักษณะคือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีวินัย - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกซ์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด

๒) ขั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนตั้งใจเรียน หรือนักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความซ้าซากในกิจกรรมการเรียนรู้

๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑) หนังสือ ประวัติศาสตร์ ม. ๓	๒) ห้องสมุด
๓) ยูทูป	๔) อินเทอร์เน็ต
๕) เพาเวอร์พอยท์	๖) ใบความรู้

๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- งานนำเสนอ	- รายงาน
- ใบงาน	- แบบทดสอบ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	เครื่องมือวัด	วิธีวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ (K)	- งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	- ตรวจงานนำเสนอ - ตรวจงานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐
ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P)	- แบบคำถาม	- ตรวจคะแนนจากการ ตอบคำถาม	คุณภาพระดับ ๓
ด้านคุณลักษณะ (A)	- รายชื่อนักเรียน - แบบประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ - แบบประเมินการทำงาน	- เรียกชื่อเข้าเรียน - สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ - ประเมินชิ้นงาน	คุณภาพระดับ ๓

๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๑๒.๑ ผลการเรียนรู้

.....

๑๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑๒.๓ แนวทางการแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้เขียนแผน

ใบความรู้ที่ ๑

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

การที่ประเทศไทยสมัยประชาธิปไตยมีความมั่นคงและมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้ามาเป็นสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น

๑. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อราษฎรและประเทศชาติ

ทั้งในเรื่องของความดีของราษฎร การเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติในยามที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะสงครามและการรุกรานจากภายนอก ทำให้ประเทศไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและปลอดภัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงเป็นหลักชัยครองใจประชาราษฎร์ทางการเมืองการปกครองสมัยใหม่ ทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ และทรงมีพระราชดำริทางการเมืองการปกครองในช่วงแห่งการครองราชย์ของพระองค์ ดังนี้

๑.๑ พระราชดำริด้านการเมืองการปกครอง หลักการสำคัญในด้านการเมืองการปกครองตามแนวพระราชดำริตั้งปรากฏในพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทในโอกาสต่าง ๆ ตลอดจนรัชสมัยของพระองค์ ประกอบด้วยหลักการด้านการเมืองการปกครอง วิธีการปกครอง และคุณสมบัติของผู้ปกครอง

๑.๒ พระราชมารยาทในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจทางการเมืองการปกครองของปวงชนชาวไทย ทรงดำรงฐานะเป็นองค์พระประมุขของประเทศ ทรงดำรงฐานะจอมทัพไทย ทรงเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอยู่ภายในกรอบแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่ทรงอยู่เหนือการเมือง และทรงเป็นกลางทางการเมือง พระราชอำนาจของพระองค์แม้ว่าจะได้รับการกำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่พระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในตามความเป็นจริงมีมากกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นที่เคารพสักการะบูชาสูงสุดของประชาชนชาวไทย ทรงเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองที่เปี่ยมด้วยพระบารมี ดังนั้น พระราชอำนาจของพระองค์จึงเป็นพระราชอำนาจที่เกิดจากพระบารมีโดยแท้ ความซื่อสัตย์จะเห็นได้จากในยามที่บ้านเมืองเกิดวิกฤตการณ์ และไม่มีผู้ใดสามารถเข้าแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วด้วยอำนาจแห่งพระบารมีปัญหาจะคลี่คลายกลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็วอย่างน่าอัศจรรย์ใจเสมอ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชหฤทัยที่กว้างขวางไพศาล มีพระเมตตาประดุจแม่น้ำใหญ่ขลุ่ยโลมดวงใจของทวยราษฎร์ให้สดชื่นอยู่เสมอ ในยามที่บ้านเมืองมีวิกฤตการณ์ พลั้งแห่งพระบารมีของพระองค์เปรียบเสมือนแม่เหล็กใหญ่ที่ดึงดูด ให้ความขัดแย้งหลุดออกจากกันระหว่างฝ่ายที่เป็นคู่ความขัดแย้ง บ้านเมืองกลับสงบเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่งด้วยพระปรีชาและพระ

เมตตาบารมีของพระองค์ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ และเหตุการณ์เดือน พฤษภาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นประจักษ์พยานในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

๑.๓ พระราชกรณียกิจและพระราชดำรินโยบายสาธารณะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราชทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์อย่างยิ่ง ทรงเล็งเห็นว่ารากฐานสำคัญของบ้านเมือง คือ ประชาชน จึงเสด็จพระราชดำเนินออกไปเพื่อทรงรับรู้ทุกข์และปัญหาของประชาชนด้วยพระเนตรพระกรรณของพระองค์เอง สิ่งใดที่เป็นการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับราษฎร พระองค์ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจดังกล่าว หรือพระราชทานแนวพระราชดำรินโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ได้แก่ นโยบาย ด้านการพัฒนา นโยบายด้านเศรษฐกิจ นโยบายด้านการศึกษา นโยบายด้านศิลปะและวัฒนธรรม นโยบายด้านการแพทย์และสาธารณสุข นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านการป้องกันน้ำท่วมและแก้ไขปัญหากล้วยแล้ง นโยบายด้านการแก้ไขปัญหัจราจร เป็นต้น พระราชกรณียกิจและพระราชดำรินโยบายสาธารณะดังกล่าว เป็นผลให้เกิดโครงการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก มีชื่อเรียก ต่างกัน อาทิ โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการตามพระราชดำรินโยบายและโครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ เป็นต้น

๒. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในลักษณะที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญโดยพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้ประเทศไทยสามารถดำรงอธิปไตยของชาติไว้ได้ ดังเช่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และสมัยที่ไทยกำลังเผชิญกับการคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อมา ดังจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้เสด็จเยือนประเทศต่าง ๆ ทั้งในแถบยุโรปอเมริกาเหนือและเอเชีย รวม ๓๑ ประเทศ เพื่อเป็นการเจริญทางพระราชไมตรีระหว่างประเทศกับบรรดามิตรประเทศ ให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทรงนำความรักและความปรารถนาดีของประชาชนชาวไทยไปยังประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักกว้างขวางดียิ่งขึ้น ทรงเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศไทยให้นานาชาติได้รู้จักนับเป็นการสร้างเกียรติภูมิให้กับประเทศชาติในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

พระปรีชาสามารถและทรงมีพระราชจริยาวัตรอันงดงามของพระองค์เป็นที่ประทับใจชาวต่างชาติทั่วไปเมื่อครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศนั้น ยังผลให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก ยิ่งกว่าครั้งใด ๆ ในประวัติศาสตร์ ดังที่ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เขียนสดุดีพระองค์ไว้ว่า

"...พระมหากษัตริย์ของประเทศไทยทรงเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงสุดของปวงชน การปกครองแบบมีพระมหากษัตริย์นี้ เป็นเสมือนสายสัมพันธ์เกี่ยวโยงอดีตเอาไว้กับด้วยหลายศตวรรษ พระมหากษัตริย์พระองค์ปัจจุบัน คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นราชบัณฑิตของพระเจ้ากรุงสยามในหนังสือที่หม่อมแอนนาเขียนไว้ พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระปรีชาสามารถทรงรอบรู้เหตุการณ์ทันสมัยยิ่งนัก..."

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงเสด็จเยือนต่างประเทศอื่น ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงเห็นว่าพระองค์มีพระราชภารกิจที่จะต้องทรงปฏิบัติในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ได้แก่ งานพัฒนาตามโครงการพระราชดำริต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามพระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เอกอัครราชทูตและกงสุลของประเทศต่าง ๆ ที่มาประจำอยู่ในประเทศไทย ได้เข้าเฝ้าฯ อยู่เป็นประจำ และทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระราชโอรสและพระราชธิดาตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จฯ เยือนต่างประเทศแทนพระองค์ด้วย

๓. การมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล

ทรัพยากรธรรมชาติหลักสำหรับใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนไทยและความมั่นคงของประเทศ เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ แก๊สธรรมชาติสัตว์น้ำในบริเวณอ่าวไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกข้าวสำหรับเลี้ยงชีพคนไทยทั่วทุกภาคของประเทศอีกด้วย ทรัพยากรธรรมชาติแบ่งตามลักษณะที่นำมาใช้ได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑) ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้น ได้แก่

(๑) ประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงาน จากดวงอาทิตย์ ลม อากาศ ฝุ่น ใช้เท่าไรก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่รู้จักหมด

(๒) ประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากถูกใช้ในทางที่ผิด เช่น ที่ดิน น้ำ ลักษณะภูมิประเทศ ฯลฯ ถ้าใช้ไม่เป็นจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ การปลูกพืชชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในที่เดิม ย่อมทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ได้ผลผลิตน้อยลงถ้าต้องการให้ดินมีคุณภาพดีต้องใส่ปุ๋ยหรือปลูกพืชสลับและหมุนเวียน

๒) ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นไป ได้แก่

(๑) ประเภทที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ประชากรโลก ความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำเสียจากโรงงาน น้ำในดิน ปลาบางชนิด ทศนิยมภาพอันงดงาม ฯลฯ ซึ่งอาจทำให้เกิดขึ้นใหม่ได้

(๒) ประเภทที่ไม่อาจทำให้มีใหม่ได้ เช่น คุณสมบัติธรรมชาติของดิน พรสวรรค์ของมนุษย์ สติปัญญา เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ชาติ ไม้พุ่ม ต้นไม้ใหญ่ ดอกไม้ป่า สัตว์บก สัตว์น้ำ ฯลฯ

(๓) ประเภทที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ เมื่อใช้แล้วหมดไป แต่ยังสามารถนำมาอุปโภคบริโภคเป็นวัฏจักรเช่นเดิม แล้วนำกลับมาประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เช่น โลหะต่าง ๆ สังกะสี ทองแดง เงิน ทองคำ ฯลฯ

(๔) ประเภทที่ใช้แล้วหมดสิ้นไปนำกลับมาใช้อีกไม่ได้ เช่น ถ่านหิน น้ำมันก๊าซ อโลหะส่วนใหญ่ ฯลฯ ถูกนำมาใช้เพียงครั้งเดียวก็เผาไหม้หมดไป ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้

ทรัพยากรธรรมชาติหลักที่สำคัญของโลก และของประเทศไทยได้แก่ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า น้ำ แร่ธาตุ และประชากร (มนุษย์)

๔. การมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำให้การพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมดำเนินไปอย่างเป็นระบบตามหลักของการพัฒนา ดังนั้น สภาพความเป็นอยู่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข การคมนาคม และอื่น ๆ จึงขยายตัวออกไปทำให้ไทยมีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรือง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทุกชั้นตอนอย่างเป็นระบบ ประเทศไทยได้มีการริเริ่มจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ มีระยะเวลาของแผน ๖ ปี โดยที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อ ๆ มา มีระยะเวลาของแผน ๕ ปี หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำแผน คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง หรือ ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศในระยะ ๕ ปี จะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้านั้น เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้านมีดุลยภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้านมีดุลยภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้องกับภูมิสังคม และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่น ๆ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ใบงานที่ ๑

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

๑. พระมหากษัตริย์ทรงมีส่วนในการแก้ปัญหาวิกฤตทางการเมืองไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. พระมหากษัตริย์ทรงเห็นความสำคัญของประชาชนอย่างไร จึงได้มีพระราชดำรินโยบาย
สาธารณสุขขึ้น

.....

.....

.....

.....

๓. ประเทศไทยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยวิธีการอย่างไร เพื่อให้ประเทศเกิดความ
มั่นคง

.....

.....

.....

.....

๔. ประชากรไทยมีความมั่นคงด้านการดำรงชีวิตนั้น เป็นเพราะสาเหตุอะไร

.....

.....

.....

.....

๕. จุดเน้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น คือ อะไร

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (ครั้งที่ ๑)

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ต. ในเมือง อ. เมืองสุรินทร์ จ. สุรินทร์

คำชี้แจง : ๑. ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน ๖ ข้อ (๑ ข้อ ต่อ ๑ คะแนน รวม ๖ คะแนน)
 ๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง
 ของกระดาษคำตอบ

๑. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในการเยือนราษฎร เป็นไปตามจุดมุ่งหมายใด

- ก. เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ราษฎร
- ข. เพื่อรับรู้ทุกข์และปัญหาของประชาชน
- ค. เพื่อทรงติดตามความก้าวหน้าด้านการพัฒนา
- ง. เพื่อทรงทอดพระเนตรบริบทต่าง ๆ ในประเทศ

๒. พระราชดำริด้านนโยบายสาธารณะเกิดขึ้นจากปัจจัยในข้อใด

- ก. ความก้าวหน้าในสังคม
- ข. ปัญหาสังคมมีการขยายตัว
- ค. ความเหลื่อมล้ำในการดำเนินชีวิต
- ง. การแข่งขันทางด้านธุรกิจที่ไร้ขอบเขต

๓. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เน้นประโยชน์ในด้านใด

- ก. เน้นประโยชน์ในด้านการทูต
- ข. เน้นประโยชน์ในด้านการค้าขาย
- ค. เน้นประโยชน์ส่วนรวมประเทศชาติ
- ง. เน้นประโยชน์ด้านบทบาทผู้นำประเทศ

๔. ปัจจัยในข้อใดที่ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต

- ก. ทรัพยากรป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์
- ข. สภาพภูมิศาสตร์เหมาะแก่การเพาะปลูก
- ค. ทรัพยากรในน้ำมีเพียงพอต่อการดำเนินชีวิต
- ง. ประเทศมีการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น

๕. ข้อใด กล่าวถึงประเภทของทรัพยากรได้ถูกต้อง

- ก. ทรัพยากรในน้ำและทรัพยากรบนบก
- ข. ทรัพยากรธรรมชาติมีทั้งจำเป็นและไม่จำเป็น
- ค. ทรัพยากรที่มีตามธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้าง

- ง. ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปกับทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่รู้จักหมด
๖. ประเทศที่มีการพัฒนาก้าวหน้า เป็นผลมาจากปัจจัยในข้อใด
- ก. มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
 - ข. มีการวางแผนพัฒนาด้านการศึกษาที่ดี
 - ค. มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 - ง. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้อย่างดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
 สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์ รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย (จำนวน ๕ ชั่วโมง)
 เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
 สอนวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา..... (จำนวน ๑ ชั่วโมง)

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ

๓. สาระสำคัญ

ในสมัยประชาธิปไตย ไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองมาจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถสังเกตได้จาก พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่มีความมั่นคงและเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

๔. สาระการเรียนรู้

- พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง
- พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ
- พัฒนาการด้านสังคม
- พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๕. สมรรถนะ

- ๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) ความสามารถในการคิด
- ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	ด้านคุณลักษณะ (A)
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ : - พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง - พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ - พัฒนาการด้านสังคม - พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	นักเรียนสามารถอภิปราย : - พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง - พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ - พัฒนาการด้านสังคม - พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	นักเรียนมีคุณลักษณะคือ - มีวินัย - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกซ์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด

๒) ขั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนตั้งใจเรียน หรือ นักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความซ้ำซากในกิจกรรมการเรียนรู้

๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑) หนังสือ ประวัติศาสตร์ ม. ๓	๒) ห้องสมุด
๓) ยูทูป	๔) อินเทอร์เน็ต
๕) เพาเวอร์พอยท์	๖) ใบความรู้

๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- งานนำเสนอ
- รายงาน
- ใบงาน
- แบบทดสอบ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	เครื่องมือวัด	วิธีวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ (K)	- งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	- ตรวจงานนำเสนอ - ตรวจงานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐
ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P)	- แบบคำถาม	- ตรวจคะแนนจากการ ตอบคำถาม	คุณภาพระดับ ๓
ด้านคุณลักษณะ (A)	- รายชื่อนักเรียน - แบบประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ - แบบประเมินการทำงาน	- เรียกชื่อเข้าเรียน - สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ - ประเมินชิ้นงาน	คุณภาพระดับ ๓

๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๑๒.๑ ผลการเรียนรู้

.....

๑๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑๒.๓ แนวทางการแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้เขียนแผน

ใบความรู้ที่ ๒

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

ในสมัยประชาธิปไตย ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน

๑. พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของไทยในสมัยประชาธิปไตยอาจแบ่งตามช่วงเวลาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญออกได้เป็น ๓ ระยะ ดังต่อไปนี้

๑) การเมืองการปกครองภายใต้การขึ้นนำของคณะราษฎร คณะราษฎรภายใต้การนำของพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) พร้อมด้วยแกนนำคนสำคัญ เช่น หลวงประดิษฐ์มนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) พันตรีหลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชิตตะสังคะ) นาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน) พันเอกพระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) พันเอกพระยาฤทธิอัคนย์ (สละ เอมศิริ) และพันโทพระประศาสน์พิทยายุทธ (วัน ชูถิ่น) เป็นต้น ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองของประเทศเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรในครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญปกครองประเทศในเวลาไล่เลี่ยกัน จำนวน ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นผลทำให้ไทยแบ่งอำนาจรัฐออกเป็น ๓ ฝ่าย ได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการมาจนถึงปัจจุบัน

๒) การเมืองการปกครองภายใต้การรัฐประหาร นับตั้งแต่รัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ อังรณาวาสวัสดิ์ได้ถูกรัฐประหารตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีการรัฐประหารยึดอำนาจโดยคณะทหารรวมทั้งหมด ๙ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวหน้าคณะทหารที่ทำ การยึดอำนาจ	หัวหน้าคณะรัฐบาลที่ถูก ยึดอำนาจ
๑	๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐	พลโทผิน ชุณหะวัณ	พลเรือตรีถวัลย์ อังรณาวาสวัสดิ์
๒	๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔	พลโทผิน ชุณหะวัณ	จอมพล ป. พิบูลสงคราม (ร่วมมือกับคณะทหาร)

๓	๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	จอมพล ป. พิบูลสงคราม
๔	๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	จอมพล ถนอม กิตติขจร (ร่วมมือกับคณะทหาร)
๕	๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔	จอมพลถนอม กิตติขจร	จอมพล ถนอม กิตติขจร (ร่วมมือกับคณะทหารยึด อำนาจตนเอง)
๖	๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙	พลเอกสฤษดิ์ ชะลออยู่	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
๗	๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๐	พลเอกสฤษดิ์ ชะลออยู่	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร
๘	๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔	พลเอกสุนทร คงสมพงษ์	พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
๙	๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙	พลเอกสนธิ บุญยรัตนกลิน	พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

๓) การเมืองการปกครองภายใต้กระแสเรียกร้องความเป็นประชาธิปไตย

ภายหลังที่ประเทศไทยถูกคณะรัฐประหารทำการยึดอำนาจเผด็จการปกครองหลายครั้งจนในที่สุดนำไปสู่การเรียกร้องประชาธิปไตยของบรรดานิสิตนักศึกษาและประชาชนจนเกิดจนเกิดการนองเลือดขึ้น ดังนี้

(๑) เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เกิดขึ้นภายหลังจากจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีได้ใช้กำลังทหารยึดอำนาจของตนเองเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ยกเลิกรัฐธรรมนูญและหันไปใช้อำนาจเผด็จการปกครอง ทำให้เกิดกระแสต่อต้านรัฐบาลนิสิตนักศึกษาต่างเห็นว่าการการแก้ไขปัญหของบ้านเมืองควรที่จะต้องมีการปฏิรูปรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศ จึงได้มีการรวมตัวของนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และประชาชน จำนวน ๑๓ คน การชุมนุมได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จนนำไปสู่การเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เมื่อรัฐบาลใช้กำลังทหาร ตำรวจปราบปรามด้วยวิธีที่รุนแรง ทำให้นิสิตนักศึกษาและประชาชนเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

(๒) เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ภายหลังจากเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ แล้วประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ สำหรับใช้ในการปกครองประเทศมีการเลือกตั้งทั่วไปและมีการจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ นิสิตนักศึกษาได้ชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้จอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางออกไปนอกประเทศภายหลังที่เดินทางเข้ามาในประเทศอีก การชุมนุมประท้วงของนิสิตนักศึกษา ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกเข้าไปสลาย ทำให้มีผู้บาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ครั้นตอนเย็นในวันเดียวกัน คณะทหารที่เรียกตนเองว่า คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ

(๓) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. ๒๕๓๕ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการชุมนุมประท้วงการขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บังคับบัญชาทหารบก ที่มีได้มาจากการเลือกตั้งรัฐบาลได้ใช้กำลังปราบปรามผู้ชุมนุมอย่างรุนแรง ทำให้มีผู้ล้มตายเป็นจำนวนมากจึงเรียกว่า เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เหตุการณ์ยุติลงด้วยพระบารมีปกเกล้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมานายกรัฐมนตรีได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง หลังจากนั้นมาการเมืองไทยได้เข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยตาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ และมีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญอีกหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่เพื่อให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒. พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ

สภาพของเศรษฐกิจของไทยสมัยประชาธิปไตย (พ.ศ. ๒๔๗๕ – ๒๕๕๔) อาจแบ่งเป็น ๒ ระยะดังนี้

๑) **สภาพทางเศรษฐกิจไทยแบบทุนนิยมโดยรัฐ** ในสมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. ๒๔๘๑ – ๒๔๘๗) ได้ดำเนินนโยบายระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยรัฐให้การสนับสนุนบรรดานายทุนขนาดย่อม ข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้า รายย่อยและชาวนาผู้ร่ำรวยเป็นอันดับแรกและมีได้ชัดขวางการขยายตัวของนายทุน อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ รัฐต้องซื้อที่ดินจากเจ้าของเดิมเป็นครั้งคราว และขายที่ดินเหล่านั้นให้แก่ชาวนา รัฐบาลได้เน้นให้ประชาชนสนับสนุนงานของคนไทยโดยใช้ของที่ผลิตในประเทศไทย ดังคำขวัญว่า “ของไทย ไทยทำ ไทยใช้” หรือ “ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ” เป็นต้น

๒) **สภาพเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๙) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้นหลังจากนั้นก็มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ระหว่าง (พ.ศ. ๒๕๑๐ – ๑๕๑๔) และทุก ๆ ๕ ปีก็จะมีการประกาศแผนฯ ฉบับต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๕) ประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ และสิ้นสุดใน พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. พัฒนาการด้านสังคม

สังคมไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากเกินไป โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมีการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต และแม้ว่าประชาชนจะมีอิสระเสรี มีรายได้และมีความสุขสบายมากขึ้น แต่ความสัมพันธ์ทางสังคมและจิตใจกลับเสื่อมลง โดยให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทั้งมีการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อความอยู่รอดซึ่งส่งผลต่อวิถีประชาธิปไตย เช่น มีอาชีพหลากหลายมากขึ้น ค่านิยมของคนในสังคมเป็นสังคมเมืองมากขึ้นและเกิดปัญหาสังคมมากขึ้น เป็นต้น

๔. พัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑) **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒** หลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา นโยบายต่างประเทศของไทยยังคงมีเป้าหมายเพื่อรักษาเอกราชของประเทศโดยไม่ต้องการเข้าฝ่ายใดในกรณีพิพาทระหว่างประเทศใด ๆ ด้านนโยบายจะเป็นกลาง มีการผูกมิตรไมตรีการเจรจาทางการทูต เป็นต้น

๒) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไทยดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศโดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาเอกราชและอำนาจอธิปไตยของชาติเอาไว้

๓) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามเย็น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลงลง โลกตกอยู่ในสภาวะสงครามเย็นหรือสงครามอุณหภูมิตะหว่างฝ่ายเสรีประชาธิปไตยที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ ทั้ง ๒ ฝ่ายจะไม่ใช้อาวุธทำสงครามกันโดยตรง แต่จะใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อให้โลกเกิดความหวาดระแวงฝ่ายตรงข้ามมีการแข่งขันกันสะสมอาวุธและกำลังรบให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความหวาดกลัว รวมทั้งใช้ประเทศที่เป็นเสมือนตัวแทนทำสงครามสู้รบกัน ส่วนไทยใช้นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ตามอย่างสหรัฐอเมริกาและโลกเสรีประชาธิปไตย

๔) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยภายหลังสงครามเย็น ภายหลังสหรัฐอเมริกาฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วก็รับรองให้จีนได้เข้ามาเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยจึงมีลักษณะเป็นมิตรไมตรีกับทุกประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีระบอบปกครองที่แตกต่างไปจากไทย โดยมีการฟื้นฟูความสัมพันธ์กับประเทศที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อรักษาสันติภาพของโลก

ใบงานที่ ๒

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

๑. คณะราษฎรมีบทบาทด้านการเปลี่ยนแปลงการปกครองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. สภาพเศรษฐกิจของไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี ๒๔๗๕ มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. พัฒนาการด้านสังคมไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศหลังสงครามเย็นมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (ครั้งที่ ๒)

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ต. ในเมือง อ. เมืองสุรินทร์ จ. สุรินทร์

คำชี้แจง : ๑. ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน ๖ ข้อ (๑ ข้อ ต่อ ๑ คะแนน รวม ๖ คะแนน)
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง □
ของกระดาษคำตอบ

๑. การปกครองของไทยก่อนปี ๒๔๗๕ เป็นการปกครองแบบใด
 - ก. แบบเผด็จการ
 - ข. แบบท้าวราชา
 - ค. แบบพ่อปกครองลูก
 - ง. แบบสมบูรณาญาสิทธิราช
๒. กลุ่มบุคคลในข้อใด มีบทบาทในการเรียกร้องประชาธิปไตยจากเผด็จการ
 - ก. คณะราษฎร
 - ข. กลุ่มข้าราชการ
 - ค. กลุ่มนิสิตนักศึกษา
 - ง. กลุ่มพ่อค้าประชาชน
๓. รัฐบาลกับประชาชนเกิดความขัดแย้งกันหลังปฏิวัติ ๒๔๗๕ จากสาเหตุใด
 - ก. การงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา
 - ข. รัฐบาลไม่ยอมรับการปฏิวัติของคณะราษฎร
 - ค. ขัดแย้งด้านเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม
 - ง. ความพยายามคืนอำนาจให้พระมหากษัตริย์อีกครั้งของรัฐสภา
๔. สภาพเศรษฐกิจหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นแบบใด
 - ก. รัฐบาลลดบทบาทในด้านธุรกิจ
 - ข. ประชาชนทำการค้าขายอย่างอิสระเสรี
 - ค. มีการขยายตัวของกลุ่มนายทุนอย่างต่อเนื่อง
 - ง. รัฐสนับสนุนกลุ่มคนระดับรากหญ้าให้มีอาชีพที่มั่นคง
๕. สภาพสังคมหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นแบบใด
 - ก. ประชาชนยังขัดแย้งกัน
 - ข. สภาพสังคมอยู่ในภาวะสงบสุข
 - ค. ความเป็นอยู่ของประชาชนแร้นแค้น

- ง. ประชาชนมีรายได้มีความสะดวกสบายมากขึ้น
- ๖. ข้อใด เป็นนโยบายต่างประเทศของไทยหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕
 - ก. รักษาเอกราชของชาติวางตนเป็นกลาง
 - ข. สนับสนุนด้านการสู้รบกับประเทศพันธมิตร
 - ค. คัดค้านการสู้รบของบรรดาประเทศมหาอำนาจ
 - ง. เน้นการเจรจาทางการทูตเพื่อรักษาความสงบสุข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์	รายวิชา ประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย	รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒
เรื่อง บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก	(จำนวน ๕ ชั่วโมง)
สอนวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....	(จำนวน ๑ ชั่วโมง)

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ส ๔.๓ ม.๓/๔ วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

๓. สาระสำคัญ

เริ่มตั้งแต่ไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญในเวทีโลก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพต่อการร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ไทยต้องรักษาภาพลักษณ์ และพยายามสร้างบทบาทของตนเองในเวทีโลกเพิ่มขึ้น ในสมัยประชาธิปไตยไทยได้มีบทบาทต่อสังคมโลกทั้งในภูมิภาคเดียวกันและภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก โดยเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในแต่ละช่วงเวลาที่จะอำนวยความสะดวกต่อประเทศไทยและต่อสังคมโลก

๔. สาระการเรียนรู้

- ความเป็นมาของบทบาทไทยสมัยประชาธิปไตย
- การปรับตัวของไทยในยุคโลกาภิวัตน์

๕. สมรรถนะ

- ๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) ความสามารถในการคิด
- ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	ด้านคุณลักษณะ (A)
<p>นักเรียนสามารถวิเคราะห์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมาของบทบาทไทยสมัยประชาธิปไตย - การปรับตัวของไทยในยุคโลกาภิวัตน์ 	<p>นักเรียนสามารถอภิปราย :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมาของบทบาทไทยสมัยประชาธิปไตย - การปรับตัวของไทยในยุคโลกาภิวัตน์ 	<p>นักเรียนมีคุณลักษณะคือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีวินัย - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกซ์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด

๒) ขั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนตั้งใจเรียน หรือนักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความซ้าซากในกิจกรรมการเรียนรู้

๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑) หนังสือ ประวัติศาสตร์ ม. ๓	๒) ห้องสมุด
๓) ยูทูป	๔) อินเทอร์เน็ต
๕) เพาเวอร์พอยท์	๖) ใบความรู้

๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- งานนำเสนอ
- รายงาน
- ใบงาน
- แบบทดสอบ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	เครื่องมือวัด	วิธีวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ (K)	- งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	- ตรวจงานนำเสนอ - ตรวจงานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐
ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P)	- แบบคำถาม	- ตรวจคะแนนจากการ ตอบคำถาม	คุณภาพระดับ ๓
ด้านคุณลักษณะ (A)	- รายชื่อนักเรียน - แบบประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ - แบบประเมินการทำงาน	- เรียกชื่อเข้าเรียน - สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ - ประเมินชิ้นงาน	คุณภาพระดับ ๓

๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๑๒.๑ ผลการเรียนรู้

.....

๑๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑๒.๓ แนวทางการแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้เขียนแผน

ใบความรู้ที่ ๓

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

๑. ความเป็นมาของบทบาทไทยสมัยประชาธิปไตย

เริ่มตั้งแต่ไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญในเวทีโลก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพต่อการร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ดังนั้น ไทยจึงต้องรักษาภาพลักษณ์และพยายามสร้างบทบาทของตนเองในเวทีโลกเพิ่มขึ้น ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๓ เกิดสงครามเกาหลี โดยเกาหลีเหนือที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสหภาพโซเวียตได้รุกรานเกาหลีใต้ องค์การสหประชาชาติภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกาส่งกำลังป้องกันเกาหลีใต้ รัฐบาลไทยส่งกำลังเข้าร่วมรบในสงครามเกาหลีด้วย นอกจากนี้ใน พ.ศ. ๒๔๙๘ ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์

ต่อมาไทยได้ร่วมมือกับประเทศสหพันธรัฐมลายู (ปัจจุบัน คือ มาเลเซีย) และฟิลิปปินส์จัดสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาสา (ASA) เพื่อร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ภายหลังไทยได้รวมกลุ่มกับประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในนามกลุ่มอาเซียน (ASEAN) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยไม่เกี่ยวกับทหาร ปัจจุบันประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า สิงคโปร์ และไทย

ใน พ.ศ. ๑๕๓๕ ไทยกับสมาชิกกลุ่มอาเซียนได้ทำข้อตกลงเรื่องการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรืออาฟตา (AFTA) เพื่อส่งเสริมให้การค้าขายในกลุ่มเป็นไปอย่างเสรี และต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๓๗ ประเทศไทยได้เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อเป็นเวทีสำหรับการเจรจาต่อรอง และขจัดข้อพิพาททางการค้าและการบริหารระหว่างประเทศสมาชิก

ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๒๙ ประเทศไทยได้รับเลือกเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคง (ในกลุ่มสมาชิกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกถาวร) ขององค์การสหประชาชาติเป็นครั้งแรก ในระยะหลังประเทศไทยได้ร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติด้วยการส่งทหารไปปฏิบัติการช่วยเหลือทางด้านการพัฒนาและด้านมนุษยธรรม เช่น กรณีติมอร์ตะวันออก อิรัก ซูดาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามไทยได้รับการเปลี่ยนนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ ไทยจึงได้เข้าร่วมประชุมขบวนการไม่ฝักฝ่ายใด (NAM) ในฐานะผู้สังเกตการณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกใน พ.ศ. ๒๕๓๗ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้ความช่วยเหลือนานาประเทศในการสร้างสันติภาพในภูมิภาคหลังสงครามเวียดนาม เช่น ร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสันติภาพในลาว กัมพูชา และเวียดนาม

นอกจากประเทศไทยจะแสวงหาความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นแล้ว ยังแสวงหาความช่วยเหลืออื่น ๆ ในกรอบขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีองค์การ

หลายองค์กร และองค์กรอื่น ๆ เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADP) เป็นต้น องค์กรเหล่านี้ได้ให้ประเทศไทยกู้เงินเพื่อนำมาพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

๒. การปรับตัวของไทยในยุคโลกาภิวัตน์

ภายหลังสงครามเย็นยุติลง สหรัฐอเมริกาก็กลายเป็นผู้นำเพียงผู้เดียว ทั้งยังได้ประกาศระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ๔ ประการ คือ ระบบประชาธิปไตย การค้าเสรี การเคารพสิทธิมนุษยชน และการปกป้องสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของโลกเปลี่ยนจากระบบสองศูนย์อำนาจไปสู่ระบบหลายศูนย์อำนาจ เกิดการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การกีดกันการค้า การรวมกลุ่มกันด้านเศรษฐกิจตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองและถ่วงดุลกันด้านเศรษฐกิจ เช่น การรวมตัว เป็นตลาดเดียวของประชาคมยุโรป การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เป็นต้น สถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและในโลก และการแข่งขันที่ไร้พรมแดน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขัน การปรับตัวที่สำคัญมีดังนี้

๑) การปรับตัวของไทยด้านสังคม กระแสโลกาภิวัตน์และระเบียบโลกใหม่ที่เน้นเรื่องการค้าเสรี ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจโลกมีความเชื่อมโยงกัน การแพร่ขยายอิทธิพลทางการค้าของบริษัทข้ามชาติได้เข้ามาทำลายธุรกิจขนาดย่อมภายในประเทศ สภาวะการดังกล่าวทำให้ไทยต้องปรับตัวเพื่อศักยภาพแห่งการแข่งขัน

๒) การปรับตัวของไทยด้านเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ระเบียบทางด้านเศรษฐกิจที่เน้นเรื่องการค้าเสรี ทำให้ระบบเศรษฐกิจเชื่อมโยงกัน การเคลื่อนย้ายการผลิตและการลงทุนข้ามชาติ ทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่และมีความพร้อมในการแข่งขันสูงเข้ามาแข่งขันกับธุรกิจภายในประเทศ ส่งผลให้ธุรกิจภายในประเทศที่มีทุนน้อยไม่สามารถแข่งขันได้

๓) การปรับตัวของไทยด้านการเมือง จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ส่วนด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การส่งเสริมการค้าเสรี การเคารพสิทธิของมนุษยชน การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงบีบบังคับให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ การปรับตัวทางการเมืองที่สำคัญคือ การประกาศใช้ “รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๔๐”

ดังนั้น ในสมัยประชาธิปไตยไทยได้มีบทบาทต่อสังคมโลกทั้งในภูมิภาคเดียวกันและภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก โดยเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในแต่ละช่วงเวลาที่จะอำนวยความสะดวกต่อประเทศไทย และต่อสังคมโลก ปัจจุบันประเทศไทยต้องการที่จะร่วมมือกับนานาประเทศ

ใบงานที่ ๓

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

๑. บทบาทของไทยในเวทีโลกเริ่มเห็นชัดเจนขึ้นเมื่อไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

๒. ในพ.ศ. ๒๕๓๗ เมื่อไทยได้เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ไทยมีบทบาทอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. ประกาศระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ว่าด้วยเรื่องอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๔. สังคมไทยต้องปรับทิศทางอย่างไรภายใต้การค้าเสรีในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

๕. การย้ายการผลิตและการลงทุนข้ามชาติทำให้ภาคธุรกิจเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (ครั้งที่ ๓)

เรื่อง บทบาทของไทยสมัยประชาธิปไตยต่อสังคมโลก

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ต. ในเมือง อ. เมืองสุรินทร์ จ. สุรินทร์

คำชี้แจง : ๑. ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน ๖ ข้อ (๑ ข้อ ต่อ ๑ คะแนน รวม ๖ คะแนน)
 ๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง □
 ของกระดาษคำตอบ

๑. ไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะมี
 วัตถุประสงค์ใด

- ก. ต่อด้านการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์
- ข. เพื่อแสดงตนตามบทบาทของประชาธิปไตย
- ค. ขยายขอบเขตของการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น
- ง. สร้างความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒. การก่อตั้งกลุ่ม AFTA เป็นไปตามข้อใด

- ก. เพื่อเน้นความร่วมมือด้านการทูต
- ข. เน้นความร่วมมือด้านการเมืองการปกครอง
- ค. เน้นการค้าแบบเสรีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน
- ง. เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในบริบทต่าง ๆ ทางสังคม

๓. องค์การในข้อใด ที่เน้นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและสังคม

- ก. ASA
- ข. WTO
- ค. AFTA
- ง. ASEAN

๔. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับอาเซียน (ASEAN)

- ก. เน้นความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ข. เน้นการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ค. ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- ง. เพื่อการเจรจาจัดซื้อพิพาททางการค้าและการบริหารระหว่างประเทศ

๕. ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย หมายถึงข้อใด

- ก. ADP
- ข. ASA

ค. WTO

ง. AFTA

๖. หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ประเทศที่ประกาศระเบียบใหม่ (New World Order) ได้แก่ ประเทศใด

ก. สหภาพโซเวียต

ข. ประเทศอังกฤษ

ค. ประเทศฝรั่งเศส

ง. ประเทศสหรัฐอเมริกา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์	รายวิชา ประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย	รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒
เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์	(จำนวน ๕ ชั่วโมง)
สอนวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....	(จำนวน ๑ ชั่วโมง)

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ

๓. สาระสำคัญ

ในสมัยประชาธิปไตยได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทย หลายเหตุการณ์ด้วยกัน สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นในทวีปยุโรปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นการสู้รบ ระหว่างฝ่ายอักษะประกอบด้วย เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น กับฝ่ายพันธมิตร ประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต และสหรัฐอเมริกา ต่อมาทั้ง ๒ ฝ่ายก็ถึงประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมด้วยจน สงครามขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางรวมถึงทวีปเอเชีย สงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลงใน พ.ศ. ๒๔๘๘

๔. สาระการเรียนรู้

- ไทยกับการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒
- ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

๕. สมรรถนะ

- ๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) ความสามารถในการคิด
- ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	ด้านคุณลักษณะ (A)
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ : - ไทยกับการเข้าร่วม สงครามโลกครั้งที่ ๒ - ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒	นักเรียนสามารถอภิปราย : - ไทยกับการเข้าร่วม สงครามโลกครั้งที่ ๒ - ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒	นักเรียนมีคุณลักษณะคือ - มีวินัย - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกซ์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด

๒) ขั้นการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนตั้งใจเรียน หรือนักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความซ้ำซากในกิจกรรมการเรียนรู้

๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑) หนังสือ ประวัติศาสตร์ ม. ๓	๒) ห้องสมุด
๓) ยูทูป	๔) อินเทอร์เน็ต
๕) เพาเวอร์พอยท์	๖) ใบความรู้

๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- งานนำเสนอ
- รายงาน
- ใบงาน
- แบบทดสอบ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	เครื่องมือวัด	วิธีวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ (K)	- งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	- ตรวจงานนำเสนอ - ตรวจงานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐
ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P)	- แบบคำถาม	- ตรวจคะแนนจากการ ตอบคำถาม	คุณภาพระดับ ๓
ด้านคุณลักษณะ (A)	- รายชื่อนักเรียน - แบบประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ - แบบประเมินการทำงาน	- เรียกชื่อเข้าเรียน - สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ - ประเมินชิ้นงาน	คุณภาพระดับ ๓

๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๑๒.๑ ผลการเรียนรู้

.....

๑๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑๒.๓ แนวทางการแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้เขียนแผน

ใบความรู้ที่ ๔

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

ในสมัยประชาธิปไตยได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยหลายเหตุการณ์ด้วยกัน ซึ่งในที่นี้จะศึกษาเฉพาะเหตุการณ์ไทยกับการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒

๑. ไทยกับการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒

สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นในทวีปยุโรปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นการสู้รบระหว่างฝ่ายอักษะประกอบด้วย เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่นกับฝ่ายพันธมิตร ประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต และสหรัฐอเมริกา ต่อมาทั้ง ๒ ฝ่ายก็ดึงประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมด้วยจนสงครามขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางรวมถึงทวีปเอเชียและสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลงใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ดังเหตุการณ์ดังนี้

๑) พัฒนาการที่นำไปสู่การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒ ของไทย สงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่เริ่มขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๒ เยอรมนีได้เข้ารุกรานฝรั่งเศสและอังกฤษ ส่วนที่ญี่ปุ่นก็ขยายอำนาจเข้ามาในทวีปเอเชีย (สงครามโลกที่เกิดขึ้นในเอเชีย เรียกว่า สงครามมหาเอเชียบูรพา) รัฐบาลไทยเกรงว่าจะได้รับอันตรายจากสงครามในครั้งนี้ จึงมีนโยบายเป็นกลางโดยในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๓ ไทยได้ทำสัญญาไม่รุกรานฝรั่งเศสและอังกฤษ และทำสนธิสัญญาว่าด้วยการเจริญสัมพันธไมตรีและต่างเคารพบูรณาภาพอาณาเขตของกันและกันกับญี่ปุ่น ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสประกาศยอมแพ้แก่เยอรมนีใน พ.ศ. ๒๔๘๓ และยอมให้ญี่ปุ่นเคลื่อนกำลังทหารเข้ามาตั้งฐานทัพในเวียดนามและกัมพูชา อันเป็นภัยคุกคามต่อไทย รัฐบาลไทยขณะนั้นจึงยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลฝรั่งเศสขอให้มีการปรับปรุงเส้นแบ่งเขตแดนด้านอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสโดยให้ถือเอาร่องน้ำในแม่น้ำโขงเป็นเส้นกันพรมแดนและขอให้ฝรั่งเศสไม่สามารถป้องกันหรือรักษาดินแดนอินโดจีนเอาไว้ได้ก็ให้คืนลาวและกัมพูชาให้ไทย (ซึ่งไทยเสียให้กับฝรั่งเศสในสมัยราชการที่ ๕) การเรียกร้องดินแดนคืนในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากคนไทยตามความรู้สึกชาตินิยมหรือรักชาติ แต่ทางรัฐบาลฝรั่งเศสปฏิเสธ หลังจากนั้นได้เกิดการกระทบกระทั่งกันอยู่เสมอตามแนวชายแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส จนในที่สุดไทยประกาศสงครามกับอินโดจีนฝรั่งเศสในวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นไป

ฝ่ายญี่ปุ่นซึ่งต้องการขยายอำนาจในอินโดจีนเกรงว่ากรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศสจะขยายตัวออกไปจนเป็นอุปสรรคต่อนโยบายของญี่ปุ่น จึงได้เสนอตัวเข้ามาไกลเกลี่ยไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศสจำต้องยินยอม ผลการเจรจาทำให้ไทยได้ดินแดนบางส่วนที่เคยเสียไปให้แก่ฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ ๕ กลับคืนมา จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในยุโรปและเอเชียที่มีฝรั่งเศสและญี่ปุ่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยรวมทั้งกรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส ทำให้ไทยได้มีส่วนเข้าไปร่วมในสงครามโลกครั้งที่ ๒ มากขึ้น

๒) พัฒนาการการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒ ของไทย เมื่อญี่ปุ่นเข้าโจมตีฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกาที่อ่าวเพิร์ล หมู่เกาะฮาวาย ในวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ไทยยังคงประกาศนโยบายเป็นกลาง แต่เมื่อเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยได้ขอเข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เพื่อแจ้งให้ทราบว่ามีญี่ปุ่นจำเป็นต้องประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ จึงขออนุญาตเดินทางผ่านประเทศไทยเพื่อไปโจมตีดินแดนอาณานิคมของประเทศทั้งสอง ฝ่ายไทยซึ่งมีนโยบายเป็นกลางจึงขอให้ญี่ปุ่นหยุดยั้งการยกพลขึ้นบกในดินแดนประเทศไทย ทูตญี่ปุ่นตอบปฏิเสธ ดังนั้น กองทัพญี่ปุ่นจึงยกทัพขึ้นบกตามจุดต่าง ๆ ของไทยเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้เกิดการปะทะกับทหาร ตำรวจไทย ซึ่งได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้ทำการต่อต้านอย่างเต็มที่

๒. ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

ในตอนเช้าของวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐบาลไทยได้ตกลงยุติการสู้รบกับญี่ปุ่นและยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทางผ่านประเทศไทย ต่อมาเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรีเห็นว่าญี่ปุ่นอาจเป็นฝ่ายชนะสงคราม ทำให้รัฐบาลไทยเปลี่ยนนโยบายเป็นประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ด้วยเหตุนี้ จึงนำไปสู่การต่อต้านอิทธิพลญี่ปุ่นของคนไทยผู้รักชาติจำนวนหนึ่งหลังจากที่รัฐบาลไทยยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านประเทศไทยแล้ว โดยคนไทยก่อตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นทั้งในประเทศและนอกประเทศ ประกอบด้วย ๓ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มคนไทยในสหรัฐอเมริกา มี ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เป็นแกนนำ กลุ่มคนไทยในอังกฤษ มีกลุ่มนักเรียนไทยมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์เป็นแกนนำ และกลุ่มคนไทยในประเทศไทยมีนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นแกนนำ

ต่อมาระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นได้ร่วมมือกันปฏิบัติการลับโดยนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นหัวหน้า ขบวนการนี้จึงชื่อว่า ขบวนการเสรีไทย โดยมีสหรัฐอเมริกาและอังกฤษให้การรับรองซึ่งขบวนการเสรีไทยได้ปฏิบัติการลับโดยให้ความช่วยเหลือฝ่ายพันธมิตรต่อต้านญี่ปุ่นให้ประเทศไทยมาโดยตลอด

ภายหลังญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ฝ่ายพันธมิตรในวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ แล้วนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และหัวหน้าขบวนการเสรีไทยได้ทำให้ผลการประกาศสงครามไทยกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเป็นโมฆะสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนและรับรองการประกาศสันติภาพของไทยสนับสนุนการเจรจาระหว่างไทยกับอังกฤษเพื่อให้ข้อยุติที่เป็นผลดีของไทย ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ของสหรัฐอเมริกาจึงเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทยตั้งแต่วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ หลังสงครามโลกยุติได้ประมาณ ๑ เดือน และเปิดการเจรจากับฝ่ายพันธมิตร อันเป็นผลทำให้ประเทศไทยมิได้ตกเป็นประเทศผู้แพ้สงคราม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่านาที่ที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้ออกแถลงการณ์ประกาศสันติภาพภายหลังจากที่ญี่ปุ่นยอมแพ้ได้ ๑ วัน นับเป็นนโยบายแก้ไขปัญหาที่ทำให้ไทยไม่ต้องถูกยึดครองจากกองทัพฝ่ายพันธมิตร และการที่เสนอให้ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมชดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีย่อมเป็น

ผลดีต่อสถานการณ์ประเทศไทยหลังสงคราม เพราะสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ในฐานะตัวแทนของคนไทยส่วนใหญ่ หลังจากนั้นประเทศไทยได้เปิดเจรจาทำความตกลงเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์กับอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส จีน และสหภาพโซเวียตเป็นผลสำเร็จ ทำให้ทหารมหาอำนาจทั้ง ๕ ประเทศให้คำรับรองให้ไทยเข้ามาเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ โดยประเทศไทยได้เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติภายใต้การรับรองอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์จากที่ประชุมใหญ่ขององค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

ใบงานที่ ๔

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย

(เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)

เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ครูสอน พระยุง ชยานนโท (ชวน)

๑. สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๒ มีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒. สงครามมหาเอเชียบูรพาเกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

๓. เพราะเหตุใด สงครามโลกครั้งที่ ๒ ของไทยจึงเกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

๔. เพราะเหตุใด รัฐบาลไทยจึงตกลงยุติการสู้รบกับญี่ปุ่นและยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ขบวนการเสรีไทยได้รับการสนับสนุนจากประเทศไหน และมีจุดมุ่งหมายอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (ครั้งที่ ๔)
เรื่อง เหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา ต. ในเมือง อ. เมืองสุรินทร์ จ. สุรินทร์

คำชี้แจง : ๑. ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน ๖ ข้อ (๑ ข้อ ต่อ ๑ คะแนน รวม ๖ คะแนน)
 ๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง □
 ของกระดาษคำตอบ

๑. สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในข้อใด
 - ก. จีนเข้ารุกรานประเทศญี่ปุ่น
 - ข. อเมริกาเข้าโจมตีสหภาพโซเวียต
 - ค. เยอรมนีเข้ารุกรานฝรั่งเศสและอังกฤษ
 - ง. สหภาพโซเวียตหนุนเกาหลีเหนือรุกรานเกาหลีใต้
๒. สงครามในเอเชียที่เกิดจากการขยายอำนาจของญี่ปุ่น เรียกชื่อตรงตามข้อใด
 - ก. สงครามอินโดจีน
 - ข. สงครามแย่งชิงพันธมิตร
 - ค. สงครามมหาเอเชียบูรพา
 - ง. สงครามการค้าอาณานิคม
๓. สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น และยุติลงในปีใด
 - ก. พ.ศ. ๒๔๖๕ - พ.ศ. ๒๔๗๕
 - ข. พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๔๘๐
 - ค. พ.ศ. ๒๔๘๒ - พ.ศ. ๒๔๘๘
 - ง. พ.ศ. ๒๔๗๗ - พ.ศ. ๒๔๗๙
๔. ไทยได้ประกาศสงครามกับอินโดจีนและฝรั่งเศส เนื่องจากสาเหตุใด
 - ก. จากการร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น
 - ข. จากการปกป้องอธิปไตยของตนจากการรุกราน
 - ค. จากการกระทบกระทั่งกันตามชายแดนไทยอินโดจีนและฝรั่งเศส
 - ง. จากการขยายอิทธิพลการค้าอาณานิคมของประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส
๕. เพราะเหตุใด ญี่ปุ่นจึงเสนอตัวเข้ามาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนและฝรั่งเศส
 - ก. เพราะญี่ปุ่นต้องการขยายบทบาทในเอเชีย
 - ข. เพราะกลัวฐานทัพของญี่ปุ่นในไทยถูกทำลาย
 - ค. เนื่องจากญี่ปุ่นไม่อยากสู้รบกับจีนและฝรั่งเศส

- ง. เพราะกลัวจะเป็นอุปสรรคต่อนโยบายของญี่ปุ่น
๖. ขบวนการเสรีไทยก่อตั้งเพื่อจุดมุ่งหมายใด
- ก. ต่อต้านอินโดจีนและฝรั่งเศส
 - ข. ต่อต้านสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ
 - ค. ต่อต้านญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งฐานทัพในไทย
 - ง. ต้องการประกาศอิสรภาพจากสงครามเอเชีย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์	รายวิชา ประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย	รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒
เรื่อง บทบาทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย	(จำนวน ๕ ชั่วโมง)
สอนวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....	(จำนวน ๑ ชั่วโมง)

๑. มาตรฐาน

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

๒. ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์

๓. สาระสำคัญ

ในระบอบประชาธิปไตย ประเทศไทยได้มีการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านการเมืองการ ปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อันส่งผลดีต่อประเทศไทยและต่อสันติภาพของโลก นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นพระประมุขของราชอาณาจักรไทยในระบอบ ประชาธิปไตยได้ทรงมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นกับ ประเทศชาติเสมอมาตราบเท่าถึงปัจจุบัน

๔. สาระการเรียนรู้

- พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
- พระราชกรณียกิจสำคัญของพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
- พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
- พระราชกรณียกิจสำคัญของพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๕. สมรรถนะ

- ๑) ความสามารถในการสื่อสาร
- ๒) ความสามารถในการคิด
- ๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)	ด้านคุณลักษณะ (A)
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ : - พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล - พระราชกรณียกิจสำคัญของ	นักเรียนสามารถอภิปราย : - พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล - พระราชกรณียกิจสำคัญของ	นักเรียนมีคุณลักษณะคือ - มีวินัย - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง

พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล - พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช - พระราชกรณียกิจสำคัญของ พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล - พระราชประวัติพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช - พระราชกรณียกิจสำคัญของ พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	- มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย
--	--	--

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

๑) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือขั้นทุกข์ (Analyze Problems)

- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ครูผู้สอนต้องดูสภาพความพร้อมของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน หรือดูจากการสอบถามพูดคุยถึงเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการตั้งข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความรู้เดิมอยู่ในระดับใด หรือมีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด

๒) ขั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาหรือขั้นสมุทัย (Analyze the Cause of the Problem)

- ครูผู้สอนต้องศึกษาว่า ความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนหากมีน้อยเกินไป ล้วนมีสาเหตุทั้งหมด อาจเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น นอนดึก ไม่ได้ทานข้าวเช้า มีความสนใจเรื่องที่เรียนน้อย หรือว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือว่าปัญหาอาจเกิดจากบุคคลรอบข้างของนักเรียน เช่น เพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่ หรือครูผู้สอนที่อาจไม่เป็นที่ประทับใจของนักเรียน

๓) ขั้นวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาหรือขั้นนิโรธ (Analyze the Solution)

- ครูผู้สอนวิเคราะห์สาเหตุของนักเรียนตามที่ได้พูดคุยสอบถามมาแล้ว หลังจากนั้นเอาสาเหตุแต่ละอย่างมาเป็นประเด็นในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนที่ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะไม่มีความสนใจ ครูต้องหาวิธีการโน้มน้าวใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนตั้งใจเรียน หรือ นักเรียนอาจไม่ประทับใจในครูผู้สอน ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน หรือนักเรียนเป็นคนสมาธิสั้น ครูต้องกำหนดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความซ้ำซากในกิจกรรมการเรียนรู้

๔) ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาหรือขั้นมรรค (Proceed to Fix the Problem)

- ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะสอน
- ครูนำเสนอความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว
- ครูให้นักเรียนได้สอบถามประเด็นที่ยังสงสัยจากเนื้อหาที่ได้เรียนแล้ว รวมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างครู - นักเรียน
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นเนื้อหาหลักที่ได้เรียนมาแล้ว
- ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ครูกล่าวให้กำลังใจนักเรียนพร้อมแจ้งจุดประสงค์เนื้อหาที่จะเรียนในคาบต่อไป

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑) หนังสือ ประวัติศาสตร์ ม. ๓

๒) ห้องสมุด

๓) ยูทูป

๔) อินเทอร์เน็ต

๕) เพาเวอร์พอยท์

๖) ใบความรู้

๙. ภาระงาน/ชิ้นงาน

- งานนำเสนอ - รายงาน - ใบงาน - แบบทดสอบ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด	เครื่องมือวัด	วิธีวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้ (K)	- งานนำเสนอ - งานค้นคว้า	- ตรวจงานนำเสนอ - ตรวจงานค้นคว้า	ร้อยละ ๖๐
ด้านทักษะ/ กระบวนการ (P)	- แบบคำถาม	- ตรวจคะแนนจากการ ตอบคำถาม	คุณภาพระดับ ๓
ด้านคุณลักษณะ (A)	- รายชื่อนักเรียน - แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ - แบบประเมินการทำงาน	- เรียกชื่อเข้าเรียน - สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ - ประเมินชิ้นงาน	คุณภาพระดับ ๓

๑๑. ความเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

๑๒. บันทึกหลังกิจกรรมการเรียนรู้

๑๒.๑ ผลการเรียนรู้

.....

.....

๑๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

๑๒.๓ แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนแผน

ใบความรู้ที่ ๕

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สมัยประชาธิปไตย (เวลาเรียน ๕ ชั่วโมง)
เรื่อง บทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ
ครูสอน พระยง ชยานนโท (ชวน)

ภายหลังราชการที่ ๗ ทรงสละราชสมบัติแล้ว ได้มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงสืบราชสมบัติ
ต่อมาและมีบทบาทในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงให้กับประเทศชาติ ดังนี้

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (ครองราชย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๘๙)

๑.๑ พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลทรงเป็นพระราชโอรสพระองค์แรกของสมเด็จ
ฯ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลเดชกรมหลวงสงขลานครินทร์ (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรม
ราชชนก) กับหม่อมสังวาลย์ มหิดล ณ อยุธยา (สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี) พระราชสมภพ
เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๘ พระนามเดิมว่า พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอานันทมหิดล เสด็จ
ขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ ๘ ในราชวงศ์จักรีขณะที่พระองค์มีพระชนมายุ ๙ พระ
พรรษา และทรงกำลังศึกษาอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จึงต้องมีคณะผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์

๑.๒ พระราชกรณียกิจสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จนิวัติเยี่ยมประชาชนชาวไทยครั้งแรกเมื่อ
เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ขณะที่พระองค์
ประทับอยู่ในประเทศไทย ได้ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในจังหวัดใกล้เคียงและในเขตพระนคร เช่น เสด็จ
ประพาสสำเพ็ง เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน

สมัยรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อานันทมหิดล เสด็จนิวัติพระนคร เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๘ หลังจากเสด็จทรงไปศึกษา
ต่อที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ต่อมาวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้มีการประกอบพิธีการรับรอง
การยอมรับจำนวนของญี่ปุ่นในประเทศไทยให้กับพลโท เอวินส์ ผู้บัญชาการทหารฝ่ายพันธมิตรใน
ประเทศไทย ดังนั้น พลโทเอวินส์ จึงได้จัดพิธีสวนสนามกองกำลังทหารอังกฤษในประเทศไทยเมื่อวันที่
๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙ โดยที่พลเรือเอกลอร์ดหลุยส์ เมานต์แบตเทน ผู้บัญชาการสูงสุดฝ่าย
พันธมิตร ได้เดินทางจากเมืองแคนดีประเทศศรีลังกา มาร่วมพิธีด้วยพร้อมกราบบังคมทูลเชิญเสด็จ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จมาเป็นประธานในพิธีสวนสนาม ณ อนุสาวรีย์
ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน เพื่อรับการถวายความเคารพจากกองกำลังเสรีไทยและทหารพันธมิตร

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลในฐานะประมุขของประเทศไทยทรง
เป็นองค์ประธานในพิธีสวนสนาม และทรงรับการถวายความเคารพจากกองกำลังเสรีไทยและ
ทหารพันธมิตรท่ามกลางบุคคลสำคัญทั้งฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายรัฐบาลไทย แสดงให้เห็นถึงบารมีของ

พระองค์ที่ทรงยืนยงของความมีเอกราชและอธิปไตยในสายตาของชาวโลก อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศชาติในที่สุด จากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลที่มีต่อประเทศชาติตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของพระองค์ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อประเทศชาติในการสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของประเทศอย่างแท้จริง

๒. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (ครองราชย์ พ.ศ. ๒๔๘๙ - ๒๕๕๙)

๒.๑ พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระอนุชาธิราชในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ทรงมีพระนามเดิมว่า พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ ๙ ในราชวงศ์จักรีสืบต่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙

๒.๒ พระราชกรณียกิจสำคัญ

ตลอดเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชสมบัติ พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของประเทศชาติ พระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้นเริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ โดยโปรดเกล้าฯ พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการแรก คือ โครงการสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหลังจากนั้นโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่าให้แก่ราษฎรด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มพัฒนาชนบทมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ - พ.ศ. ๒๕๐๐ รวมโครงการต่าง ๆ ๘๓ โครงการ แต่มี ๖๖ โครงการ ที่ดำเนินการช่วยเหลือราษฎรในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนและน่าน ต่อมาเมื่อมีโครงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๘๑ โครงการระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๑ ครั้นถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ มีถึง ๔๙๐ โครงการ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีมากมาย เช่น โครงการพัฒนาภาคเหนือ โครงการหลวง โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาที่ดิน เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อความกินดี อยู่ดี ของราษฎร

สำหรับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ก็เป็นแนวพระราชดำริที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น การจัดหาแหล่งน้ำ การระบายน้ำ เป็นต้น รวมถึงการแก้ไขน้ำเสียให้เป็นน้ำดีสำหรับใช้หมุนเวียนอีกด้วย จนเกิดโครงการทำฝนเทียม โครงการแก้มลิง กังหันน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ พระองค์ทรงให้ความสำคัญแก่การจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอีกด้วยรวมไปถึงพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์สำคัญต่อการดำรงชีพของประชาชนทั้งสิ้น สำหรับพระราชกรณียกิจสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะนำมาศึกษาเพียงบางตัวอย่าง ได้แก่

๑) **โครงการทำฝนเทียม** เป็นโครงการอันเนื่องมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานของรัฐหลายหน่วยศึกษาการทำฝนเทียมมา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในฤดูแล้ง ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้จัดตั้งโครงการวิจัยและพัฒนาการทำฝนเทียมขึ้นในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้ทดลองทำฝนหลวง โครงการ

ฝนเทียมจึงกลายมาเป็นฝนหลวงและได้ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ต้องการฝนนอกฤดูกาลเพื่อประโยชน์ในการทำนา ทำไร่ได้เป็นอย่างดี

๒) โครงการแก้มลิง ใน พ.ศ. ๒๕๓๘ ประเทศไทยน้ำท่วมร้ายแรงที่สุด ส่วนใหญ่ของภาคกลางจมอยู่ใต้น้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายนถึงโครงการแก้มลิงสำหรับแก้ปัญหาน้ำท่วมด้วยการทำแก้มลิง เพื่อหาที่เก็บน้ำไว้ใช้ในการทำไร่ทำนา ต่อไป

๓) กังหันน้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคิดค้นเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือเรียกว่า กังหันน้ำชัยพัฒนาใช้สำหรับเติมออกซิเจนในน้ำและแหล่งน้ำนิ่งต่าง ๆ เป็นผลงานประดิษฐ์ที่ได้ผลดีมากในการปรับปรุงน้ำทำให้น้ำเสียกลายสภาพเป็นน้ำดีไว้ใช้ต่อไป

๔) โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โครงการนี้เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมให้แก่ราษฎรเป็นแหล่งกักเก็บน้ำในฤดูที่มีมรสุมเพื่อเก็บไว้ใช้ภายหลัง ช่วยบรรเทาอุทกภัยได้เป็นอย่างดี นับเป็นเขื่อนดินที่ยาวที่สุดในประเทศไทยตั้งอยู่ จ. ลพบุรี

๕) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเป็นหลักการดำเนินชีวิตของราษฎร รวมถึงการปฏิบัติตนทุกระดับของประชาชน หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมทั้งความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวเองพอสมควร ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักธุรกิจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและมีความรอบคอบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงย้ำในเรื่องพออยู่พอกิน ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระองค์จึงเน้นพึ่งพาตนเองเป็นหลักโดยริเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนส่งเสริมให้ชุมชนมีความสามัคคีเพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้เป็นปกติสุข

๖) ทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นแนวพระราชดำริที่ทรงริเริ่มการทดลองที่วัดมิ่งมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ที่มีชีวิตซึ่งสรุปผลการศึกษารูปแบบของการพัฒนาที่ประชาชนอาจใช้เป็นตัวอย่างและสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ในลักษณะของการบริการแบบเบ็ดเสร็จ นอกจากนี้ ศูนย์การศึกษาฯ ยังเป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยในแต่ละท้องที่ เพราะสภาพดินฟ้าอากาศและประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกันมาก ศูนย์จะเป็นแหล่งวิจัยของเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กล่าวสรุปได้ว่า ในระบอบประชาธิปไตยประเทศไทยได้มีการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งได้มีบทบาทสำคัญในเวทีโลกอันส่งผลดีต่อประเทศไทยและต่อสันติภาพของโลก นอกจากนี้พระมหากษัตริย์ในฐานะทรงเป็นพระประมุขของราชอาณาจักรไทยในระบอบประชาธิปไตยได้ทรงมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติ ตลอดจนทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทยทั้งประเทศ ประเทศไทยจึงมีความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (ครั้งที่ ๕)

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๒๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา ต. ในเมือง อ. เมืองสุรินทร์ จ. สุรินทร์
 เรื่อง บทของพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ

คำชี้แจง : ๑. ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน ๖ ข้อ (๑ ข้อ ต่อ ๑ คะแนน รวม ๖ คะแนน)
 ๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง □
 ของกระดาษคำตอบ

๑. ช่วงเวลาที่พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชย์ ทรงกำลังศึกษาอยู่ในประเทศใด
 - ก. ประเทศอังกฤษ
 - ข. ประเทศฝรั่งเศส
 - ค. ประเทศสหรัฐอเมริกา
 - ง. ประเทศสวีเดน
๒. ใครเป็นผู้ทูลเชิญพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มาเป็นประธานในพิธีสวนสนาม ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
 - ก. ผู้บัญชาการสูงสุดจากศรีลังกา
 - ข. ผู้บัญชาการสูงสุดจากประเทศญี่ปุ่น
 - ค. พลเรือเอกลอร์ดหลุยส์ เมาทต์แบตเทน
 - ง. พลโทเอวินส์ ผู้บัญชาการทหารฝ่ายพันธมิตร
๓. โครงการต่าง ๆ ในรัชกาลที่ ๙ ส่งผลต่อการพัฒนาเด่นชัดที่สุดในด้านใด
 - ก. ความอยู่ดีกินดีของราษฎร
 - ข. ลดการผูกขาดจากกลุ่มนายทุน
 - ค. สร้างความเท่าเทียมกันด้านอาชีพ
 - ง. ก่อให้เกิดการพัฒนาไปตามภูมิภาคต่าง ๆ
๔. โครงการใด ที่สนองตอบต่อการทำเกษตรนอกฤดูได้ดีที่สุด
 - ก. การพัฒนาโครงการฝนหลวง
 - ข. สร้างทางระบายน้ำผ่านทุกจังหวัด
 - ค. โครงการน้ำประปาแห่งประเทศไทย
 - ง. การสร้างเขื่อนเก็บน้ำตามภูมิภาคต่าง ๆ
๕. โครงการแก้มลิงเกิดจากเหตุการณ์ตามข้อใด
 - ก. น้ำท่วมไทยในปี ๒๕๓๘
 - ข. ปัญหาน้ำท่วมไทยในปี ๒๕๕๔

- ค. แก้ปัญหาแผนพัฒนาประเทศปี ๒๕๔๐
 - ง. โครงการพัฒนาภาคการเกษตรแบบยั่งยืน
๖. จุดเด่นของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ข้อใด
- ก. มุ่งพัฒนาการเกษตรแบบสมัยใหม่
 - ข. การทำเกษตรแบบผสมผสานและได้ผลดี
 - ค. เน้นผลผลิตที่รวดเร็วเพื่อตอบสนองผู้บริโภค
 - ง. เน้นการจัดการที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ-ฉายา-นามสกุล : พระยุง ขยานนโท/ชวน
๒. ภูมิลำเนาเดิม : บ้านปูน หมู่ ๔ ตำบลสำโรง อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี
(ราชอาณาจักรกัมพูชา)
๓. สถานที่/หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้
- ๓.๑ ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดพรหมสุรินทร์ เลขที่ ๕๙ ถนนกรุงศรีนอก ตำบลในเมือง
อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์
- ๓.๒ สถานศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ตั้งอยู่ หมู่ ๘ บ้านโคกกระเพอ ตำบลนอกเมือง อำเภอมือ
จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๐๐๐
- ๓.๓ E – MAIL : Prayung5๑@gmail.com
๔. สถานที่บรรพชา/อุปสมบท
- ๔.๑ การบรรพชา : บรรพชาเมื่อวันที่ ๑๔ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖
ณ วัดปราสาทราชาสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอสำโรง
จังหวัดอุดรธานี (ราชอาณาจักรกัมพูชา)
- ๔.๒ การอุปสมบท : อุปสมบท เมื่อวันที่ ๖ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕
ณ วัดพรหมสุรินทร์ ตำบลในเมือง อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์

๕. ประวัติการศึกษา

๕.๑ การศึกษาแผนกสามัญ :

พ.ศ. ๒๕๔๗ สำเร็จการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนประถมศึกษาถนนวนบด
ตำบลโกนเกรียล อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี (ราชอาณาจักรกัมพูชา)

พ.ศ. ๒๕๕๒ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ณ โรงเรียนปริยัติบวรวิทยา
จังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๕๕ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ณ
โรงเรียนบวรธรรมประยุตวิทยา จังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๖๐ สำเร็จการศึกษาพุทธศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาวิชา การ
สอนสังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๘ บ้านโคกกระเพอ ตำบลนอกเมือง อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์
๓๒๐๐

พ.ศ. ๒๕๖๑ ปัจจุบันกำลังศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา รุ่นที่ ๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๕.๒ การศึกษาแผนกธรรม – บาลี :

พ.ศ. ๒๕๕๑ สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก สังกัดสำนักเรียนวัดพรหมสุรินทร์ จังหวัด
สุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๕๓ สอบไล่ได้เปรียญธรรมประโยค ๑ - ๒ สังกัดสำนักเรียน
วัดพรหมสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๖. ประวัติการทำงาน : พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๕ เป็นครูสอนนักเรียน ณ สำนักเรียนวัดพรหม
สุรินทร์ ตำบลโนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ปัจจุบัน เป็นครูอัตราจ้างในโรงเรียนบวรธรรมประยูตวิทยา
ตำบลโนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
๗. ความสามารถพิเศษ : ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาเขมรได้
๘. คติประจำใจ : ชยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด กตัญญู นำชีวิตสู่ความสำเร็จ